

Hæstaréttardómar 1961 - Registur

Útgáfa 3.1 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðum eintökum af dómasafni Hæstaréttar. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið eintak af dómum Hæstaréttar án endurgjalds. Hæstiréttur Íslands stendur ekki fyrir útgáfu þessa skjals né komið að henni með öðrum hætti en lýst er hér að neðan.

Sérstakar þakkir fær Bókasafn Hafnarfjarðar fyrir að gefa flest bindanna til skönnunar og Óli Gneisti Sóleyjarson fyrir sín framlög til verkefnisins. Fjárhagslegir styrktaraðilar fá einnig þakkir fyrir fjárframlög sín.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Samkvæmt 9. gr. núverandi höfundalaga, nr. 73/1972, njóta dómar ekki verndar höfundalaga. Skrifstofa Hæstaréttar hefur tjáð höfundi skjalsins að Hæstiréttur hyggst ekki gera neinar athugasemdir vegna birtingar þessara rafrænu eintakanna í heilu lagi, en hefur hins vegar ekki útilokað að annað efni en dómar gæti notið verndar höfundalaga. Ef ætlunin er að nýta aðra hluta skjalsins en dómana sjálfa er mælt með því að viðkomandi hafi samband við Hæstarétt eftir því sem við á.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Í útg. 3.1 var textinn gerður beinni og OCR endurunnið.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

HÆSTARÉTTARDÓMAR

ÚTGEFANDI
HÆSTIRÉTTUR

XXXII. BINDI
1961

REYKJAVÍK
FÉLAGSPRENTSMÍÐJAN H/F
MCMLXI

Reglulegir dómarar Hæstaréttar 1961:

Gizur Bergsteinsson. Forseti dómsins frá 1. janúar til 31. ágúst.
Jónatan Hallvarðsson. Forseti dómsins frá 1. september til 31.
desember.

Árni Tryggvason.

Lárus Jóhannesson.

Þórður Eyjólfsson.

Registur.

I. MÁLASKRÁ.

	Dómur	Bls.
1. H/f Norðlendingur, fjármálaráðherra f. h. ríkis- sjóðs og Útgerðarfélag Akureyringa h/f gegn Kaup- félagi Skagfirðinga. Um sjóveð	11 $\frac{1}{1}$	1
2. Þórður Halldórsson gegn Guðmundi H. Oddssyni og Helga Benediktssyni og gagnsök. Skaðabótamál. Sératkvæði	16 $\frac{1}{1}$	5
3. Sveinbjörn Jónsson f. h. Bjarna Sveinbjörnssonar gegn Hilmarí Erni Gunnarssyni. Skaðabótamál ..	16 $\frac{1}{1}$	22
4. Afgreiðsla smjörlikisgerðanna h/f gegn skiptaráð- andanum í Vestmannaeyjum f. h. þrotabús Þing- valla h/f. Kærumál. Frávísun	19 $\frac{1}{1}$	28
5. Ákærvaldið gegn Magnúsi Guðmundssyni. Kæru- mál. Framhaldsrannsókn	23 $\frac{1}{1}$	33
6. Samvinnufélag Ísfirðinga gegn bæjarsjóði Siglu- fjarðar. Útsvarsmál	25 $\frac{1}{1}$	46
7. Sveitarstjóri Njarðvíkurhrepps f. h. hreppsins gegn Valgeiri Helgasyni. Kærumál. Málskostnaður	25 $\frac{1}{1}$	50
8. Ákærvaldið gegn Gunnlaugi Bjarnasyni Melsteð. Kæra um ölvun við akstur. Blóðrannsókn	25 $\frac{1}{1}$	52
9. Ákærvaldið gegn Gunnlaugi Bjarnasyni Melsteð. Ákærði ók bifreið, eftir að hann hafði verið svipt- ur ökuleyfi	25 $\frac{1}{1}$	59
10. Ákærvaldið gegn Hafliða Hafliðasyni. Tolllaga- brot og áfengislaga	7 $\frac{1}{2}$	63
11. Ákærvaldið gegn Georg Sigurvaldasyni. Ölvun við akstur bifreiðar	7 $\frac{1}{2}$	74
12. Ákærvaldið gegn Kristþóri Zophoníasi Sveinssyni. Áfengislagabrot	7 $\frac{1}{2}$	77
13. Davíð Árnason gegn Ragnari Haraldssyni. Skaða- bótamál	8 $\frac{1}{2}$	81
14. Bæjarstjórinn í Kópavogi f. h. Kópavogskaupstað- ar gegn Helga Lárussyni og Helgi Lárusson gegn bæjarstjóranum í Kópavogi f. h. Kópavogskaup- staðar og til réttargæzlu landbúnaðarráðherra f. h. jarðeignadeildar ríkisins. Lóðarleigusamningur ..	10 $\frac{1}{2}$	86
15. Guðmundur Guðmundsson og Ólafur Guðmundsson gegn Hjálmari Þorsteinssyni & Co. Skuldamál ..	10 $\frac{1}{2}$	98
16. Gísli Finnsson gegn Erlendi Blandon og gagnsök. Húsaleigusamningur. Skaðabætur	14 $\frac{1}{2}$	101

	Dómur	Bls.
17. Guðbrandur Ásmundsson gegn Byggingarsamvinnufélaginu Framtaki. Málskostnaður	17½	112
18. Búnaðarbanki Íslands gegn borgarstjóranum í Reykjavík f. h. bæjarsjóðs. Útsvarsmál	17½	118
19. Ákærvaldið gegn Hafsteini Jóhannssyni, Kæra um brot gegn 4. mgr. 220. gr. og 244. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og lögreglusamþykkt ..	17½	124
20. Ákærvaldið gegn Þorsteini Skúlasyni. Áfengislagabrot	22½	131
21. Ákærvaldið gegn Brynjari Ólafssyni. Álits Læknaráðs leitað	24½	137
22. Fjármálaráðherra f. h. rikissjóðs gegn Hannesi Guðmundssyni og gagnsök. Ómerking	24½	138
23. Gunnar Ásgeirsson, Lárus Ingimarsson og Matthías Guðmundsson gegn Þorsteini Thorarensen. Útivistardómur. Ómaksbætur	28½	142
24. H/f Marz gegn Almennum tryggingum h/f. Vátrygging	1⅓	142
25. H/f Jupiter og h/f Marz gegn Elding Trading Company og gagnsök. Skaðabótamál	3⅓	147
26. Oddur Helgason gegn Sigurgeiri Sigurjónssyni f. h. Alf Thomsen A/S. Mál fellt niður. Ómaksbætur ..	3⅓	156
27. Hinrik A. Þórðarson gegn hreppsnefnd Skeiðahrepps f. h. hreppsins. Um greiðslu kostnaðar af lagningu sýsluvegar	3⅓	157
28. Davíð Ólafsson, Hannes Ólafsson, Steinunn Ólafsdóttir og Þóra Ólafsdóttir gegn Guðmundi Ólafssyni, Jónínu Ólafsdóttur, Málfríði Ólafsdóttur og Helga Runólfssyni sem fjárhaldsmanni Bjarnar Á. Þorbjörnssonar og Ólafs Á. Þorbjörnssonar. Kærumál. Uppboðsskilmálar	3⅓	163
29. Ákærvaldið gegn Þóri Ásvaldi Roff. Ákæra um brot gegn áfengislögum og umferðarlögum	10⅓	167
30. Bataábyrgðarfélag Vestmannaeyja gegn Helga Benediktssyni. Sjóttjón. Vátrygging fiskiskips	10⅓	170
31. Bataábyrgðarfélag Vestmannaeyja gegn Helga Benediktssyni. Vátrygging fiskiskips	14⅓	176
32. Tryggvi Sigurðsson f. h. Jóhannesar Tryggvasonar gegn Júpiter h/f og Marz h/f og gagnsök. Skaðabótamál	14⅓	186
33. Sigurður Guðjónsson. Guðný Guðjónsdóttir og Stefanía Guðjónsdóttir gegn Haraldi Þórðarsyni, Helgu Elísbergsdóttur, Ísafold Björnsdóttur og skiptaráðandanum í Reykjavík f. h. dánarbús Guðna G. Sigurðssonar. Erfðamál	14⅓	201
34. Þorsteinn Thorarensen gegn Gunnari Ásgeirssyni,		

	Dómur	Bls.
Lárusi Ingimarssyni og Matthíasi Guðmundssyni. Vixilmál	15 $\frac{1}{3}$	210
35. Sölusamband íslenzkra fiskframleiðenda gegn Trolle & Rothe h/f f. h. eiganda v/s Walburg og gagnsök. Farmsamningur. Ábyrgð farmflytjanda	20 $\frac{1}{3}$	212
36. Helgi Benediktsson, Oliuverzlun Íslands h/f og B.P. á Íslandi h/f gegn bæjarstjóranum í Vestmannaeyjum f. h. Vestmannaeyjakaupstaðar og gagnsök. Samningar. Lögbann	20 $\frac{1}{3}$	219
37. Almennar tryggingar h/f gegn Bílamiðstöðinni s/f. Vátrygging. Sératkvæði	20 $\frac{1}{3}$	234
38. Ákærvaldið gegn Ísak Randver Valdimarssyni. Bifreiðar. Ákæra um manndráp af gáleysi	21 $\frac{1}{3}$	247
39. Guðmundur Benediktsson gegn Þorvaldi Jónassyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	24 $\frac{1}{3}$	253
40. Árnason, Pálsson & Co. h/f gegn tollstjóranum í Reykjavík f. h. ríkissjóðs. Útivistardómur. Ómaksbætur	24 $\frac{1}{3}$	253
41. Gunnar Ásgeirsson gegn Inga Ingimundarsyni. Útivistardómur	24 $\frac{1}{3}$	254
42. H/f Austfirðingur, Síldar- og fiskimjölsverksmiðjan h/f og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn eigendum b/v Witten. Útivistardómur	24 $\frac{1}{3}$	254
43. Árni Ólafsson gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Kærumál. Frávisun	24 $\frac{1}{3}$	255
44. Steypumöl h/f gegn Ólafi Jónssyni. Samningar ..	25 $\frac{1}{3}$	261
45. Trygging h/f gegn Rögnu Björnsson og Klemenz Tryggvasyni hagstofustjóra. Kærumál. Krafa um framlagningu skjals	25 $\frac{1}{3}$	266
46. Ákærvaldið gegn Magnúsi Guðmundssyni. Framhaldsrannsókn	12 $\frac{1}{4}$	271
47. Einar Viðar gegn Gunnari Ásgeirssyni og Jóhannesi Guðmundssyni. Vixilmál	12 $\frac{1}{4}$	272
48. Ásgeir Þorleifsson gegn Ástríði Stefánsdóttur. Kærumál. Frávisun	13 $\frac{1}{4}$	274
49. Kjötiðjan h/f gegn Árna Sigurjónssyni og Jóni Einarssyni f. h. Fæðis kaupendafélags Hafnarfjarðar. Kærumál. Frávisun	14 $\frac{1}{4}$	275
50. Jónína Jónsdóttir Parrington gegn Hallgrími Steingrímssyni. Kærumál. Frávisun	14 $\frac{1}{4}$	279
51. Guðrún Jakobsdóttir gegn Iðnaðarmannafélaginu í Reykjavík f. h. Styrktarsjóðs Ísleifs Jakobssonar, Steinunni Bjarnason f. h. Dóru Sigríðar Bjarnason og Ingibjargar Bjarnason og Verzlunarmannafélagi Reykjavíkur, Iðnaðarmannafélagið í Reykjavík f. h. Styrktarsjóðs Ísleifs Jakobssonar gegn Guð-		

rúnu Jakobsdóttur og Steinunni Bjarnason f. h. Dóru Sigríðar Bjarnason og Ingibjargar Bjarnason og Steinunn Bjarnason f. h. Dóru Sigríðar Bjarnason og Ingibjargar Bjarnason gegn Guðrúnu Jakobsdóttur og Iðnaðarmannafélaginu í Reykjavík f. h. Styrktarsjóðs Ísleifs Jakobssonar. Erfðamál ..	19¼	283
52. Borgarstjórinn í Reykjavík f. h. bæjarsjóðs gegn Hinu íslenzka steinolíuhlutafélagi. Útsvarsmál ..	19¼	294
53. Eyjólfur K. Jónsson gegn Inga R. Helgasyni. Kærumál. Frávisun ..	25¼	300
54. Trygging h/f gegn Marz h/f. Vátryggingarsamningur ..	26¼	305
55. Sveinbjörn Jónsson f. h. eigenda og vátryggjenda b/v Mechthild gegn Síldar- og fiskimjölsverksmiðjunni h/f og Samtryggingu íslenzkra botnvörpunga og Síldar- og fiskimjölsverksmiðjan h/f og Samtrygging íslenzkra botnvörpunga gegn Sveinbirni Jónssyni f. h. eigenda og vátryggjenda b/v Mechtild. Sjóslys. Skaðabætur ..	26¼	310
56. Helgi Benediktsson gegn stjórnarmönnum Vinnslustöðvarinnar í Vestmannaeyjum, þeim Jóhanni Sígússyni, Sighvati Bjarnasyni, Jónasi Jónssyni, Haraldí Hannessyni og Guðjóni Jónssyni fyrir hönd Vinnslustöðvarinnar. Félagsréttindi ..	28¼	324
57. Jón E. Waage gegn Kristjáni Guðlaugssyni. Útivistardómur ..	28¼	335
58. Anna Jónsdóttir gegn Félagsprentsmiðjunni h/f. Útivistardómur ..	28¼	335
59. Oddgeir Þ. Oddgeirsson gegn Páli Oddgeirssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur ..	28¼	336
60. Alþýðublaðið gegn Páli Víkonssyni. Útivistardómur ..	28¼	336
61. Alþýðublaðið gegn Myndamótum h/f. Útivistardómur ..	28¼	337
62. Alþýðublaðið gegn Myndamótum h/f. Útivistardómur ..	28¼	337
63. Alþýðublaðið gegn Myndamótum h/f. Útivistardómur ..	28¼	338
64. Anton Högnason gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Útivistardómur. Ómakslaun ..	28¼	338
65. Valdstjórnin gegn Arnljóti Jónssyni. Lögræði. Sér- atkvæði ..	2/5	339
66. Aðalsteinn Hjartarson, Óskar Hjartarson, Krístrún Hjartardóttir, Sigríður Hjartardóttir, Torfi Hjartarson og Gústaf Hjartarson gegn Jóni Gíslasyni og gagnsök. Eignardómsmál. Ítaksréttindi ..	5/5	350
67. Byggir Ltd. & Associates gegn utanríkisráðherra		

	Dómur	Bls.
f. h. Utanríkisráðuneytisins og fjármálaráðherra f. h. rikissjóðs og gagnsök. Um atvinnuréttindi íslenskra aðilja á varnarsvæðum samkvæmt samningi Íslands og Bandaríkjanna, sbr. lög nr. 110/1951	$\frac{5}{5}$	359
68. Ákærvaldið gegn Jónasi Guðmundssyni. Þjófnæður	$\frac{6}{5}$	367
69. Birgir Þór Helgason gegn Hólmfriði Löve. Ómerking. Frávísun	$\frac{6}{5}$	370
70. Ákærvaldið gegn Magnúsi Guðmundssyni. Ákæra um brot í opinberu starfi, brot gegn friðhelgi einkalífs, rangar sakargiftir og handhöfn skotvopns og skotfæra	$12\frac{2}{5}$	376
71. Snæbjörn Sigurðsson gegn Margréti Sigurðardóttur, Ragnari Davíðssyni, Aðalsteinu Magnúsdóttur og Gísla Björnssyni og Agli Halldórssyni og Ingólfi Gunnarssyni og Sigurði M. Helgasyni, settum bæjarfógeta og sýslumanni, og samdómendunum Guðmundi Blöndal og Elíasi Tómassyni. Kærumál. Frávísun	$12\frac{2}{5}$	411
72. Ákærvaldið gegn Jóni Frímanni Sigvaldasyni. Bifreiðar. Of hraður akstur	$15\frac{5}{5}$	413
73. Ólafur Þorgrímsson gegn Skipaútgerð ríkisins. Kærumál. Dómsstólar	$15\frac{5}{5}$	417
74. Bataábyrgðarfélag Vestmannaeyja gegn Hraðfrystistöðinni h/f og gagnsök. Vátrygging fiskiskips. Tjónbætur	$16\frac{6}{5}$	421
75. Haraldur Kristinsson gegn Ræktunarfélagi Vestur-Ísafjarðarsýslu. Skuldamál	$17\frac{7}{5}$	428
76. Olúfufélagið h/f gegn dánarbúi Jóns Gunnarssonar og gagnsök. Skaðabótamál	$19\frac{9}{5}$	432
77. Niels Ingvarsson gegn innheimtumanni rikissjóðs, bæjarfógetanum í Neskaupstað f. h. rikissjóðs. Ómerking. Frávísun	$26\frac{6}{5}$	446
78. Þórunn Guðjónsdóttir gegn dánarbúi Elísabetar Pétursdóttur og Guðjóns Guðmundssonar, Halldóru Guðjónsdóttur, Guðjóni Guðjónssyni, Lúðvík Guðjónssyni, Albert Guðjónssyni og Guðmundi Guðjónssyni. Skiptamál. Framfærslukrafa	$26\frac{6}{5}$	451
79. Björn Guðmundsson f. h. Stuðlabergs h/f gegn Gísla J. Johnsen f. h. A/B Jönköping Motorfabrik. Kærumál. Málskostnaður	$26\frac{6}{5}$	456
80. Ákærvaldið gegn Brynjari Ólafssyni. Manndráp ..	$29\frac{9}{5}$	460
81. Ákærvaldið gegn Guðmundi Þórðarsyni. Nauðgun	$\frac{9}{6}$	470
82. Ákærvaldið gegn Bjarna Sigurði Guðjónssyni og Magnúsi Jónssyni. Ákæra um manndráp af gáleysi	$12\frac{2}{6}$	481
83. Jóhanna Þórðardóttir Kaldalóns gegn Hafsteini Hjartarsyni, Kristni Jónssyni, Benedikt Björnssyni,		

	Dómur	Bls.
Herði Guðmundssyni og Kjartani Ásmundssyni og gagnsök þeirra og Hilmarí Sigurðssyni til réttargæzlu. Krafa um útburð. Sameign	12 ¹ / ₆	500
84. Stjórn Lífeyrissjóðs togarasjómannna gegn Ísfirðingi h/f og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Kærumál. Frestun uppboðs samkvæmt lögum nr. 48/1961	16 ¹ / ₆	506
85. Trygging h/f gegn Rögnu Björnsson. Slysatrygging	19 ¹ / ₆	511
86. Ákærvaldið gegn Þóri Jónssyni. Bifreiðar. Of hraður akstur	23 ¹ / ₆	532
87. M gegn K. Ómerking og heimvísun barnsfaðernismáls	23 ¹ / ₆	536
88. Ákærvaldið gegn Einari Pálssyni, Pétri Eggerz Péturssyni, Guðbjarti Heiðdal Eiríkssyni og Knud Alfred Hansen. Brot í opinberu starfi. Fjárdráttur. Rangar skýrslur. Ákæruleglur. Frávísun skaðabótakröfu. Sératkvæði	23 ¹ / ₆	538
89. Ólafur Þorgrímsson gegn Helga Benediktssyni. Kærumál. Frestun uppboðs samkvæmt lögum nr. 48/1961	23 ¹ / ₆	592
90. Siggeir Vilhjálmsson gegn Árnasyni, Pálssyni & Co. h/f. Fjárnámssgerð staðfest	23 ¹ / ₆	596
91. Stjórn Verkamannafélagsins Dagsbrúnar, Edvarð Sigurðsson, Guðmundur J. Guðmundsson, Tryggvi Emilsson, Tómas Sigurbórsson, Kristján Jóhannsson, Halldór Björnsson og Hannes M. Stephensen svo og þeir persónulega gegn Kassagerð Reykjavíkur h/f. Kærumál. Frávísun	23 ¹ / ₆	598
92. Jóhann Kjartansson gegn Neista h/f. Útivistardómur	23 ¹ / ₆	604
93. Valtýr Guðmundsson f. h. Árnasonar, Pálssonar & Co. h/f gegn Siggeir Vilhjálmssyni. Útivistardómur	23 ¹ / ₆	604
94. Jóhann Eyjólfsson f. h. Akurs h/f gegn Guðmundi Matthíassyni. Útivistardómur	29 ¹ / ₉	605
95. Kolbeinn Skúlason gegn Þráni Sigurbjörnssyni. Útivistardómur	29 ¹ / ₉	605
96. Hörður Ólafsson gegn tollstjóranum í Reykjavík f. h. ríkissjóðs. Útivistardómur	29 ¹ / ₉	606
97. Indriði Waage gegn Þorvaldi Jónassyni og Jóni Bjarnasyni. Útivistardómur	29 ¹ / ₉	606
98. Ásmundur Jóhannsson gegn Kristvin Hanssyni. Útivistardómur	29 ¹ / ₉	607
99. Elías Pálsson gegn borgarstjóranum í Reykjavík f. h. bæjarsjóðs. Skaðabótamál	2 ¹ / ₁₀	607
100. Blikksmiðjan Glófaxi s/f gegn Þorsteini Löve. Kærumál. Frávísun	4 ¹ / ₁₀	610

	Dómur	Bls.
101. Benedikt Sigurjónsson f. h. herstjórnanda varnarliðs Bandaríkjanna á Íslandi gegn Þorsteini Brandsyni. Kærumál. Frávisun	$\frac{4}{10}$	613
102. Unnur Jónsdóttir gegn tollstjóranum í Reykjavík f. h. ríkisjóðs og Finnþoga Kjartanssyni til réttargæzlu. Lögtaksmál	$\frac{4}{10}$	617
103. Sveinn Þórarinsson gegn Hirti Jónssyni f. h. Jóns Karlssonar Lýðssonar og gagnsök. Bifreiðar. Skaðabótamál	$\frac{4}{10}$	620
104. Sigurður Sigurðsson gegn Guðmundi Sigurðssyni. Útburðarmál	$\frac{9}{10}$	629
105. Sigurður Jóhann Ingibergsson gegn Vélsmiðjunni Héðni h/f. Skaðabótamál	$\frac{16}{10}$	632
106. Ákærvaldið gegn Jóni Óskari Jónssyni. Ákæra um brot gegn áfengislögum og umferðarlögum ..	$\frac{16}{10}$	638
107. Eyjólfur Þórarinsson gegn Rafvirkjadeild Sameinaðra verktaka. Félagsréttindi. Skaðabótakrafa. Sér- atkvæði	$\frac{16}{10}$	646
108. Björn Pálsson gegn h/f Eimskipafélagi Íslands. Skaðabótamál	$\frac{20}{10}$	653
109. Ákærvaldið gegn Hreini Tómassyni. Líkams- áverkar	$\frac{23}{10}$	661
110. Hálfðan Helgason gegn Hervalð Andræssyni. Bif- reiðar. Skaðabætur	$\frac{25}{10}$	675
111. Snæbjörn Sigurðsson gegn Margréti Sigurðardóttur, Ragnari Davíðssyni, Aðalsteinu Magnúsdóttur, Gísla Björnssyni, Agli Halldórssyni og Ingólfi Gunnarssyni og gagnsök. Landamerki. Ómerking. Heimvísun	$\frac{25}{10}$	685
112. Þráinn Sigurbjörnsson gegn Kolbeini Skúlasyni. Útivistardómur	$\frac{30}{10}$	714
113. Vilhjálmur Guðmundsson gegn dómsmálaráðherra og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Útivistar- dómur	$\frac{30}{10}$	714
114. Guðjón Sigurðsson gegn Sigvalda Thordarson. Um þóknun arkitekts fyrir hústeikningar	$\frac{30}{10}$	715
115. Skipaútgerð ríkisins gegn Pappírspokagerðinni h/f. Skaðabótamál. Fyrirvari farmflytjanda um ábyrgð á farmi	$\frac{30}{10}$	720
116. Ákærvaldið gegn Friðriki Anton Högnasyni og Eyjólfu Halldórssyni. Áfengislagabrot. Rangar skýrslur	$\frac{1}{11}$	724
117. Bernhard Petersen og Hraðfrystistöðin í Vest- mannaeyjum gegn Sveinbirni Jónssyni f. h. eig- enda m/s Anette S og gagnsök. Mál fellt niður ..	$\frac{3}{11}$	733

	Dómur	Bls.
118. Björn Jónsson gegn Fiskiræktar- og veiðifélagi Miðfirðinga. Skaðabótamál	6/11	734
119. Jónatan Kr. Jóhannesson gegn Valdimar Ásgeirs- syni. Um rétt til byggingar ofan á hús í sameign. Skaðabætur	6/11	739
120. Afgreiðsla smjörlikisgerðanna h/f gegn skiptaráð- andanum í Vestmannaeyjum f. h. þrotabús Þing- valla h/f. Búskipti. Krafa, sem lýst var í þrotabú, að liðnum innköllunarfresti, ekki tekin til greina við úthlutun úr búinu	8/11	744
121. Hrafn Jónsson gegn Guðmundi Óskari Guðmunds- syni. Skaðabótamál	10/11	749
122. Ingibjörg Magnúsdóttir, Ingibjörn Þ. Jónsson, Árni Jónsson, Einar Magnússon, Ari Einarsson, dánarbú Egils Pálssonar og dánarbú Guðmundar Eyjólfs- sonar gegn Miðnesi h/f, skilanefnd Garðs h/f, Árna Magnússyni og Berent Magnússyni og gagnsök. Landamerkjámál	10/11	760
123. Hersteinn Pálsson gegn Osta- og smjörstöðunni s/f og gagnsök. Meiðyrðamál	13/11	772
124. Magnús Gíslason, Kristján Egilsson og Þorsteinn Sigurðsson gegn Sjóvátryggingarfélagi Íslands h/f og gagnsök. Mál höfðað gegn ófjárráða aðiljum. Vorur dómur og málsmeðferð í héraði því ómerkt sjálfkrafa og málinu vísað frá héraðsdómi	15/11	779
125. Þorvaldur Einarsson gegn Guðgeiri Sveinssyni. Kaupkrafa	17/11	786
126. Þorvaldur Einarsson gegn Auðunni Þórðarsyni. Kaupkrafa	17/11	790
127. Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Bernharði Hjartarsyni og gagnsök. Skaðabótamál. Sér- kvæði	20/11	793
128. Ákærvaldið gegn Þorvaldi Jóni Ottóssyni. Bifreið- ar. Áfengislagabrot og umferðarlagabrot	24/11	811
129. Ákærvaldið gegn Ármanni Jakobssyni, Meiðyrði. Ákærureglur	24/11	815
130. Anton Björnsson gegn fjármálaráðherra og dóms- málaráðherra f. h. ríkissjóðs. Útivistardómur	29/11	830
131. Borgarstjórinn í Reykjavík f. h. bæjarsjóðs gegn Sigurði Á. Magnússyni og Stefáni Einarssyni. Íbúðarhús í Reykjavík var vegna mistaka starfs- manna kaupstaðarins reist á of lágum grunni, miðað við götu. Eigendum hússins dæmdar bætur	29/11	830
132. Guðlaug Helga Sveinsdóttir gegn Elí Auðunarsyni. Fjármál hjóna. Búskipti	29/11	839
133. Valgerður Valdimarsdóttir gegn félagsbúi Ólafs		

	Dómur	Bls.
Jónssonar og Guðlaugar Helgu Sveinsdóttur og Guðlaugu Helgu Sveinsdóttur persónulega og Guðlaug Helga Sveinsdóttir gegn Valgerði Valdimarsdóttur, Fjármál hjóna, Búskipti	29/11	844
134. Lárus Salómonsson gegn Herði Ólafssyni. Um þóknun lögmanns fyrir lögfræðilega aðstoð	30/11	849
135. Sigurður Þorgeirsson gegn Júlíusi Björnssyni. Um öflun gagna	1/12	859
136. Ingólfur G. S. Esphólin gegn Árna S. Böðvarssyni og gagnsök. Skuldamál	8/12	861
137. Kápan h/f gegn Vigdísí Aðalsteinsdóttur, Skaðabótamál. Brottvikning úr starfi	15/12	868
138. Jón Árnason, Árni Jónsson og Björn Jónsson gegn útibúi Útvegsbanka Íslands á Akureyri, Kærumál. Málskostnaður	15/12	873
139. Þjóðleikhússtjóri f. h. Þjóðleikhússins gegn Þóru Borg og gagnsök. Skaðabótamál. Brottvikning úr opinberu starfi	18/12	878
140. Gunnar Gunnarsson gegn bæjarstjóranum á Akureyri f. h. bæjarsjóðs. Um öflun gagna	20/12	887
141. Muninn h/f gegn Kristóbert Rósinkarssyni og gagnsök. Skaðabótamál. Sératkvæði	20/12	888
142. Sigurður Þorgeirsson gegn Júlíusi Björnssyni. Skuldamál. Sératkvæði	22/12	900

II. NAFNASKRÁ.

A. *Einkamál.*

	Bls.
Aðalsteina Magnúsdóttir	411, 685
Aðalsteinn Hjartarson	350
Afgreiðsla smjörlikisgerðanna h/f	28, 744
Akur h/f	605
Akureyrarkaupstaður	887
Albert Guðjónsson	451
Alf Thomsen A/S	156
Almennar tryggingar h/f	142, 234
Alþýðublaðið	336, 337, 338
Anette S m/s, eigendur	733
Anna Jónsdóttir	335
Anton Björnsson	830
Anton Högnason	338
Ari Einarsson	760
Auðunn Þórðarson	790
Austfirðingur h/f	254
Árnason, Pálsson & Co. h/f	253, 596, 604
Árni S. Böðvarsson	861
Árni Jónsson, Efri-Flankastöðum	760
Árni Jónsson, Laufásvegi 71, Reykjavík	873
Árni Magnússon	760
Árni Ólafsson	255
Árni Sigurjónsson	275
Ásgeir Þorleifsson	274
Ásmundur Jóhannsson	607
Ástríður Stefánsdóttir	274
B.P. á Íslandi h/f	219
Bátaábyrgðarfélag Vestmannaeyja	170, 176, 421
Benedikt Björnsson	500
Benedikt Sigurjónsson	613
Berent Magnússon	760
Bernharð Hjartarson	793
Bernhard Petersen	733
Birgir Þór Helgason	370
Bilamiðstöðin s/f	234
Bjarnason, Dóra Sigríður	283
Bjarnason, Ingibjörg	283
Bjarnason, Steinunn	283
Bjarni Sveinbjörnsson	22

	Bls.
Björn Guðmundsson	456
Björn Jónsson, Litla-Ósi	734
Björn Jónsson, Laufásvegi 71, Reykjavík	873
Björn Pálsson	653
Björn Á. Þorbjörnsson	163
Björnsson, Ragna	266, 511
Blandon, Erlendur	101
Blikksmiðjan Glófaxi s/f	610
Borg, Þóra	878
Borgarstjórinn í Reykjavík	118, 294, 607, 830
Búnaðarbanki Íslands	118
Byggingarsamvinnufélagið Framtak	112
Byggir Ltd. & Associates	359
Bæjarfógetinn í Neskaupstað	446
Bæjarstjórinn á Akureyri	887
Bæjarstjórinn í Kópavogi	86
Bæjarstjórinn í Vestmannaeyjum	219
Dagsbrún, verkamannafélag	598
Davíð Árnason	81
Davíð Ólafsson	163
Dánarbú Egils Pálssonar	760
Dánarbú Elísabetar Pétursdóttur og Guðjóns Guðmundssonar	451
Dánarbú Guðmundar Eyjólfssonar	760
Dánarbú Guðna G. Sigurðssonar	201
Dánarbú Jóns Gunnarssonar	432
Dómsmálaráðherra	714, 830
Dóra Sigríður Bjarnason	283
Edvarð Sigurðsson	598
Egill Halldórsson	411, 685
Egill Pálsson, dánarbú	760
Eimskipafélag Íslands h/f	653
Einar Magnússon	760
Einar Viðar	272
Elding Trading Company	147
Elí Auðunarson	839
Elías Pálsson	607
Elías Tómasson	411
Elísabet Pétursdóttir, dánarbú	451
Erlendur Blandon	101
Espholín, Ingólfur G. S.	861
Eyjólfur Konráð Jónsson	300
Eyjólfur Þórarinnsson	646
Félagsprentsmiðjan h/f	335
Finnbogi Kjartansson	617
Fiskiræktar- og veiðifélag Miðfirðinga	734
Fjármálaráðherra	1, 138, 254, 255, 338, 359, 506, 714, 793, 830

Framtak, byggingarsamvinnufélag	112
Fæðis kaupendafélag Hafnarfjarðar	275
Garður h/f, skilanefnd	760
Gísli Björnsson	411, 685
Gísli Finnsson	101
Gísli J. Johnsen	456
Glófaxi, blikksmiðja, s/f	610
Guðbrandur Ásmundsson	112
Guðgeir Sveinsson	786
Guðjón Guðjónsson	451
Guðjón Guðmundsson, dánarbú	451
Guðjón Jónsson	324
Guðjón Sigurðsson	715
Guðlaug Helga Sveinsdóttir	839, 844
Guðmundur Benediktsson	253
Guðmundur Blöndal	411
Guðmundur Eyjólfsson, dánarbú	760
Guðmundur Guðjónsson	451
Guðmundur Guðmundsson	98
Guðmundur J. Guðmundsson	598
Guðmundur Óskar Guðmundsson	749
Guðmundur Matthíasson	605
Guðmundur H. Oddsson	5
Guðmundur Ólafsson	163
Guðmundur Sigurðsson	629
Guðni G. Sigurðsson, dánarbú	201
Guðný Guðjónsdóttir	201
Guðrún Jakobsdóttir	283
Gunnar Ásgeirsson	142, 210, 254, 272
Gunnar Gunnarsson	887
Gústaf Hjartarson	350
Hafsteinn Hjartarson	500
Halldór Björnsson	598
Halldóra Guðjónsdóttir	451
Hallgrímur Steingrímsson	279
Hannes Guðmundsson	138
Hannes Ólafsson	163
Hannes M. Stephensen	598
Haraldur Hannesson	324
Haraldur Kristinsson	428
Haraldur Þórðarson	201
Hálfdan Helgason	675
Helga Elísbergdóttir	201
Helgi Benediktsson	5, 170, 176, 219, 324, 592
Helgi Lárusson	86
Helgi Runólfsson	163

	Bls.
Hervald Andr�sson	675
Hersteinn Pálsson	772
Héðinn, v�lsmi�ja, h/f	632
Hið �slenzka steinoliuhlutaf�lag	294
Hilmar �rn Gunnarsson	22
Hilmar Sigurðsson	500
Hinrik �r��arson	157
Hjálmar �rsteinsson & Co.	98
Hjörtur Jónsson	620
Hólmfríður Löve	370
Hra�frystist��in h/f	421
Hra�frystist��in � Vestmannaeyjum	733
Hrafn Jónsson	749
Hörður Guðmundsson	500
Hörður Ólafsson	606, 849
Iðnaðarmannafélagið � Reykjavík	283
Indriði Waage	606
Ingi R. Helgason	300
Ingi Ingimundarson	254
Ingibjörg Bjarnason	283
Ingibjörg Magnúsdóttir	760
Ingibj�rn P. Jónsson	760
Ingólfur Gunnarsson	411, 685
Ingólfur G. S. Esphol�n	861
Ísafold Björnsdóttir	201
�sfir�ingur h/f	506
�sleifur Jakobsson, styrktarsjóður	283
Jar�eignadeild rikissjóðs	86
Jóhann Eyjólfsson	605
Jóhann Kjartansson	604
Jóhann Sigfússon	324
Jóhanna �r�ard�ttir Kaldalóns	500
Jóhannes Guðmundsson	272
Jóhannes Tryggvason	186
Jón Árnason	873
Jón Bjarnason	606
Jón Einarsson	275
Jón Gíslason	350
Jón Gunnarsson, dánarbú	432
Jón Karlsson L��sson	620
Jón E. Waage	335
Jónas Jónsson	324
Jónatan Kr. Jónsson	739
Jónína Ólafsdóttir	163
Jónína Jónsdóttir Parrington	279
Júpiter h/f	147, 186

Július Björnsson	859, 900
Jönköping Motorfabrik A/B	456
K.	536
Kaldalóns, Jóhanna Þórðardóttir	500
Kassagerð Reykjavíkur h/f	598
Kaupfélag Skagfirðinga	1
Kápan h/f	868
Kjartan Ásmundsson	500
Kjötiðjan h/f	275
Klemenzy Tryggvason hagstofustjóri	266
Kolbeinn Skúlason	605, 714
Kópavogskaupstaður	86
Kristinn Jónsson	500
Kristján Egilsson	779
Kristján Guðlaugsson	335
Kristján Jóhannsson	598
Kristóbert Rósinkarsson	888
Kristrún Hjartardóttir	350
Kristvín Hansson	607
Landbúnaðarráðherra f. h. ríkissjóðs	86
Lárus Ingimarsson	142, 210
Lárus Salómonsson	849
Lífeyrissjóður togarasjómannanna	506
Lúðvík Guðjónsson	451
Löve, Hólmfriður	370
Löve, Þorsteinn	610
M.	536
Magnús Gíslason	779
Margrét Sigurðardóttir	411, 685
Marz h/f	142, 147, 186, 305
Matthías Guðmundsson	142, 210
Málfriður Ólafsdóttir	163
Mechthild, b/v, eigendur og vátryggjendur	310
Miðnes h/f	760
Muninn h/f	888
Myndamót h/f	337, 338
Neisti h/f	604
Niels Ingvarsson	446
Njarðvíkurhreppur	50
Norðlendingur h/f	1
Oddgeir Þ. Oddgeirsson	336
Oddur Helgason	156
Oliufélagið h/f	432
Oliuverzlun Íslands h/f	219
Osta- og smjörsalan s/f	772
Ólafur Guðmundsson	98

	Bls.
Ólafur Jónsson, Álfsnesi	261
Ólafur Jónsson bifreiðarstjóri, Reykjavík	844
Ólafur Á. Þorbjörnsson	163
Ólafur Þorgrímsson	417, 592
Óskar Hjartarson	350
Pappírspokagerðin h/f	720
Parrington, Jónína Jónsdóttir	279
Páll Oddgeirsson	336
Páll Vikonsson	336
Petersen, Bernhard	733
Rafvirkjadeild Sameinaðra verktaka	646
Ragna Björnsson	266, 511
Ragnar Davíðsson	411, 685
Ragnar Haraldsson	81
Reykjavíkurborg	118, 294, 607, 830
Ríkissjóður .. 1, 86, 138, 253, 254, 255, 338, 359, 446, 506, 606, 617,	714, 793, 830
Ræktunarfélag Vestur-Ísafjarðarsýslu	428
Samtrygging íslenzkra botnvörpunga	310
Samvinnufélag Ísfirðinga	46
Siggeir Vilhjálmsson	596, 604
Sighvatur Bjarnason	324
Siglufjarðarkaupstaður	46
Sigríður Hjartardóttir	350
Sigurður Guðjónsson	201
Sigurður M. Helgason, settur sýslumaður	411
Sigurður Jóhann Ingibergsson	632
Sigurður Á. Magnússon	830
Sigurður Sigurðsson	629
Sigurður Þorgeirsson	859, 900
Sigurgeir Sigurjónsson	156
Sigvaldi Thordarson	715
Sildar- og fiskimjölsværksmiðjan h/f	254, 310
Sjóvátryggingarfélag Íslands h/f	779
Skeiðahreppur	157
Skipaútgerð ríkisins	417, 720
Skiptaráðandinn í Reykjavík	201
Skiptaráðandinn í Vestmannaeyjum	28, 744
Snæbjörn Sigurðsson	411, 685
Stefanía Guðjónsdóttir	201
Stefán Einarsson	830
Steinunn Bjarnason	283
Steinunn Ólafsdóttir	163
Stephensen, Hannes M.	598
Steypumöl h/f	261
Stuðlaberg h/f	456

Styrktarsjóður Ísleifs Jakobssonar	283
Sveinbjörn Jónsson	22
Sveinbjörn Jónsson hæstaréttarlögmaður	310, 733
Sveinn Þórarinnsson	620
Sölusamband íslenskra fiskframleiðenda	212
Thomsen, Alf, A/S	156
Thorarensen, Þorsteinn	142, 210
Thordarson, Sigvaldi	715
Tollstjórinn í Reykjavík f. h. ríkissjóðs	253, 606, 617
Torfi Hjartarson	350
Tómas Sigurþórsson	598
Trolle & Rothe h/f	212
Trygging h/f	266, 305, 511
Tryggvi Emilsson	598
Tryggvi Sigurðsson	186
Unnur Jónsdóttir	617
Útanríkisráðherra	359
Útanríkisráðuneytið	359
Útgerðarfélag Akureyringa h/f	1
Útvegsbanki Íslands, útibú á Akureyri	873
Valdimar Ásgeirsson	739
Valgeir Helgason	50
Valgerður Valdimarsdóttir	844
Valtýr Guðmundsson	604
Varnarlið Bandaríkjanna á Íslandi	613
Verkamannafélagið Dagsbrún	598
Verzlunarmannafélag Reykjavíkur	283
Vestmannaeyjakaupstaður	219
Vélsmiðjan Héðinn h/f	632
Viðar, Einar	272
Vigdís Aðalsteinsdóttir	868
Vilhjálmur Guðmundsson	714
Vinnslustöðin í Vestmannaeyjum	324
Waage, Indriði	606
Waage, Jón E.	335
Walburg, v/s, eigendur	212
Witten, b/v, eigendur	254
Þingvellir h/f, þrotabú	28, 744
Þjóðleikhúsið	878
Þorsteinn Brandsson	613
Þorsteinn Löve	610
Þorsteinn Sigurðsson	779
Þorsteinn Thorarensen	142, 210
Þorvaldur Einarsson	786, 790
Þorvaldur Jónasson	253, 606
Þóra Borg	878

	Bls.
Þóra Ólafsdóttir	163
Þórður Halldórsson	5
Þórunn Guðjónsdóttir	451
Þráinn Sigurbjörnsson	605, 714

B. *Opinber mál.*

Arnljótur Jónsson	339
Ármann Jakobsson	815
Bjarni Sigurður Guðjónsson	481
Brynjar Ólafsson	137, 460
Einar Pálsson	538
Eyjólfur Halldórsson	724
Friðrik Anton Högnason	724
Georg Sigurvaldason	74
Guðbjartur Heiðdal Eiríksson	538
Guðmundur Þórðarson	470
Gunnlaugur Bjarnason Melsted	52, 59
Hafliði Hafliðason	63
Hafsteinn Jóhannsson	124
Hreinn Tómasson	661
Ísak Randver Valdímarsson	247
Jón Óskar Jónsson	638
Jón Frímann Sigvaldason	413
Jónas Guðmundsson	367
Knud Alfred Hansen	538
Kristþór Zóphónías Sveinsson	77
Magnús Guðmundsson	33, 271, 376
Magnús Jónsson	481
Pétur Eggerz Pétursson	538
Þorsteinn Skúlason	131
Þorvaldur Jón Ottósson	811
Þórir Jónsson	532
Þórir Ásvaldur Roff	167

III. SKRÁ

um lög, reglugerðir, samþykktir o. fl., sem vitnað er til
í XXXII. bindi hæstaréttardóma.

1281, *Jónsbók.*

Landsleigubálkur, 22. kap. — 351, 358.

1855, 9. maí. *Tilskipun sem lögleiðir á Íslandi með nokkrum breytingum lög 3. janúar 1851 um prentfrelsi.*

11. gr. — 774, 778.

1885, nr. 29, 16. desember. *Lög um lögtak og fjárnám án undangengins dóms eða sáttar.*

— 257, 258, 260.

1. gr. — 259.

7. gr. — 618.

8. gr. — 258.

12. gr. — 258.

1878, nr. 3, 12. apríl. *Lög um skipti á dánarbúum og félagsbúum o. fl.*

4. kapítuli — 164.

6. kapítuli — 617.

22. gr. — 745.

27. gr. — 164.

50. gr. — 164.

55. gr. — 164.

68. gr. — 618.

81. gr. — 745.

90. gr. — 745.

1887, nr. 19, 4. nóvember. *Lög um aðför.*

11. gr. — 88.

34. gr. — 618.

1914, nr. 56, 30. nóvember. *Siglingalög.*

— 216.

3. gr. — 1.

13. gr. — 6, 723.

53. gr. — 3.

195. gr. — 174.

224. gr. — 316.

236. gr. — 3, 6, 21, 789, 792.

1919, nr. 41, 28. nóvember. *Lög um landamerki o. fl.*

II. kafli — 691, 764.

III. kafli — 356.

- 1921, nr. 39, 27. júní. Lög um stofnun og slit hjúskapar.
72. gr. — 280.
- 1922, nr. 39, 19. júní. Lög um lausafjárkaup.
5. gr. — 100, 262.
28. gr. — 459.
42. gr. — 153, 155.
43. gr. — 153, 155.
51. gr. — 153.
52. gr. — 153, 155.
54. gr. — 147, 153.
- 1923, nr. 10, 20. júní. Lög um samþykktir um sýsluvegasjóði.
— 157.
5. gr. — 157.
- 1923, nr. 15, 20. júní. Vatnalög.
79. gr. — 428.
147. gr. — 428.
- 1923, nr. 20, 20. júní. Lög um réttindi og skyldur hjóna.
VII. kafli. — 617.
25. gr. — 839, 846.
47. gr. — 618.
48. gr. — 839, 846.
49. gr. — 618.
- 1924, nr. 19, 4. júní. Lög um nauðasamninga.
2. gr. — 32, 745, 748.
- 1924, nr. 47, 4. júní. Lög um aukaútsvör ríkisstofnana. .
— 119.
1. gr. — 120, 121, 122, 123.
- 1928, nr. 10, 15. apríl. Lög um Landsbanka Íslands.
— 120.
- 1928, nr. 71, 7. maí. Lög um vernd atvinnufyrirtækja gegn órétt-
mætum prentuðum ummælum.
— 773.
2. gr. — 775.
- 1929, nr. 25, 14. júní. Lög um gjaldþrotaskipti.
3. gr. — 32, 748.
6. gr. — 745.
- 1930, nr. 2, 7. janúar. Lögreglusamþykkt fyrir Reykjavík.
46. gr. — 413, 414, 534.
96. gr. — 414, 534, 536.
- 1930, nr. 7, 11. marz. Lög um Útvegsbanka Íslands h/f og um
Íslandsbanka.
— 120.
- 1931, nr. 61, 8. september. Lög um ríkisbókhald og endurskoðun.
15. gr. — 541.
- 1932, nr. 47, 23. júní. Lög um lækningaleyfi, um réttindi og skyld-
ur lækna og annarra, er lækningaleyfi hafa, og um skottu-

lækningar.

10. gr. — 270.

1933, nr. 102, 19. júní. Lög um samþykktir um sýsluvegasjóði.
— 159, 161.

6. gr. — 157, 161, 162.

1934, nr. 74, 29. desember. Lög um sildarútvegsnefnd, útflutning á
sild, hagnýtingu markaða o. fl.

11. gr. — 821.

1935, nr. 20, 9. janúar. Lög um vátryggingar opinna vélbáta.

4. gr. — 176.

1935, nr. 33, 9. janúar. Áfengislög.

15. gr. — 132.

33. gr. — 132.

1935, nr. 112, 18. maí. Lög um Hæstarétt.

38. gr. — 210, 272, 596.

44. gr. — 138.

47. gr. — 343.

1936, nr. 30, 1. febrúar. Lög um breytingu á og viðauka við sigl-
ingalög nr. 56 30. nóvember 1914.

— 3.

2. gr. — 2, 3.

4. gr. — 2.

1936, nr. 69, 23. júní. Lög um innflutning, sölu og meðferð á skot-
vopnum, skotfærum, allskonar sprengjum og hlutum og efni
í þau.

— 40, 125, 753.

1. gr. — 383, 406.

3. gr. — 383, 406.

1936, nr. 85, 23. júní. Lög um meðferð einkamála í héraði.

— 257.

34. gr. — 275.

36. gr. — 447.

37. gr. — 447.

45. gr. — 82.

46. gr. — 26, 505.

71. gr. — 256, 363.

88. gr. — 280.

104. gr. — 257, 258, 259, 260.

114. gr. — 447.

118. gr. — 51, 211, 229, 273, 447.

120. gr. — 269, 859, 900.

126. gr. — 269, 270.

146. gr. — 270.

191. gr. — 138.

193. gr. — 536.

198. gr. — 28, 255, 274.

200. gr. — 419, 420.
 211. gr. — 282.
 214. gr. — 536.
 223. gr. — 257, 258, 259.
- 1936, nr. 105, 12. október. *Reglugerð um innflutning, sölu og meðferð á skotvopnum, skotfærum, allskonar sprengjum og hlutum og efni í þau.*
 — 40.
 3. gr. — 383, 384, 406, 753.
 7. gr. — 383, 406.
- 1937, nr. 46, 13. júní. *Lög um samvinnufélög.*
 — 278.
- 1938, nr. 27, 13. janúar. *Lög um váttryggingarfélög fyrir vélbáta.*
 — 177.
 2. gr. — 177.
 3. gr. — 176.
- 1938, nr. 62, 11. júní. *Lög um bókhald.*
 2. gr. — 903.
- 1938, nr. 80, 11. júní. *Lög um stéttarfélög og vinnudeilur.*
 — 601.
 18. gr. — 602.
 44. gr. — 601.
- 1938, nr. 54, 28. júní. *Samþykkt um sýsluvegasjóð í Árnessýslu.*
 — 158.
- 1938, nr. 121, 28. nóvember. *Auglýsing um staðfestingu Dóms- og kirkjumálaráðuneytisins á samþykkt um breytingu á lögreglu-samþykkt fyrir Reykjavík nr. 2 7. janúar 1930.*
 15. gr. — 413.
- 1939, nr. 34, 12. júní. *Lög um breytingar á lögum nr. 27 13. janúar 1938 um váttryggingafélög fyrir vélbáta.*
 — 177.
- 1940, nr. 19, 12. febrúar. *Almenn hegningarlög.*
 VI. kafli — 546, 548, 549.
 XIV. kafli — 559.
 XXVI. kafli — 559, 567.
 2. gr. — 367, 382, 461, 470, 546, 724.
 17. gr. — 461.
 20. gr. — 368, 471, 546, 552, 585.
 22. gr. — 539, 545, 546, 551, 552, 582, 585, 727.
 57. gr. — 410, 411.
 60. gr. — 130.
 61. gr. — 410.
 68. gr. — 126, 130, 368, 370, 384, 410, 462, 469, 471, 480, 546, 553, 586, 724, 727, 732.
 69. gr. — 63, 65, 73, 381, 384, 406.
 71. gr. — 133.

72. gr. — 130.
 74. gr. — 60.
 76. gr. — 370, 469, 480, 586, 724, 732.
 77. gr. — 130, 370, 410, 480, 546, 585, 724.
 78. gr. — 370.
 108. gr. — 815, 818, 829.
 138. gr. — 383, 384, 404, 409, 539, 543, 544, 545, 546, 551, 552,
 553, 582, 583, 584, 585.
 139. gr. — 383, 384, 404, 409.
 141. gr. — 409.
 142. gr. — 409, 543, 544, 545, 546, 551, 552, 553, 584, 585, 726, 727.
 143. gr. — 544, 583, 584.
 146. gr. — 543, 544, 545, 551, 552, 553, 584, 585, 726.
 147. gr. — 544, 545, 546.
 148. gr. — 381, 384, 409.
 194. gr. — 471, 479.
 200. gr. — 471, 479.
 211. gr. — 461, 462, 468, 469.
 215. gr. — 248, 468, 488, 498.
 218. gr. — 468, 662, 674.
 220. gr. — 126, 130.
 233. gr. — 383, 404, 410.
 234. gr. — 773.
 235. gr. — 772, 773, 778.
 236. gr. — 773.
 240. gr. — 583.
 241. gr. — 773, 777, 818, 829.
 244. gr. — 125, 126, 130, 236, 368.
 247. gr. — 539, 543, 550, 551, 553, 582, 583.
 251. gr. — 543, 550, 553, 563, 566, 583.
 259. gr. — 236.
 264. gr. — 775, 818, 829.
 1940, nr. 82, 7. maí. *Lög um breyting á lögum nr. 27 13. janúar
 1938 um váttryggingarfélög fyrir vélbáta.*
 — 177.
 1941, nr. 23, 16. júní. *Bifreiðalög.*
 26. gr. — 414.
 34. gr. — 439, 626.
 35. gr. — 440.
 36. gr. — 782, 783, 784.
 38. gr. — 414.
 1941, nr. 24, 16. júní. *Umferðarlög.*
 7. gr. — 439.
 1941, nr. 38, 27. júní. *Lög um breyting á lögum nr. 27. 13. janúar
 1938 um váttryggingarfélög fyrir vélbáta.*
 — 177.

5. gr. — 177.
10. gr. — 177.
1941, nr. 69, 27. júní. Lög um sparisjóði.
27. gr. — 120.
1941, nr. 115, 7. nóvember. Lög um Búnaðarbanka Íslands.
— 122.
2. gr. — 121.
3. gr. — 119, 120, 121.
49. gr. — 120, 121, 122.
1942, nr. 14, 15. maí. Lög um Læknaráð.
— 342.
2. gr. — 137.
1942, nr. 32, 11. júní. Lög um váttryggingarfélög fyrir vélbáta.
— 177, 178.
2. gr. — 177.
21. gr. — 177.
1942, nr. 61, 4. júlí. Lög um málflytjendur.
— 376.
8. gr. — 301, 303, 304.
9. gr. — 377.
12. gr. — 421.
1942, Nr. 192, 24. nóvember. Reglugerð um starfsháttu Læknaráðs.
— 342.
1943, nr. 37, 4. marz. Samþykkt um breyting á samþykkt um sýslu-
vegasjóð Árnessýslu nr. 54/1938.
— 158.
1943, nr. 65, 16. desember. Lög um dómsmálastörf, lögreglustjórn,
gjaldheimtu o. fl. í Reykjavík.
2. gr. — 343.
4. gr. — 343.
1944, nr. 15, 24. marz. Lög um breyting á lögum nr. 32 11. júní
1942 um váttryggingarfélög fyrir vélbáta.
— 178.
1944, nr. 33, 17. júní. Stjórnarskrá lýðveldisins Íslands.
65. gr. — 725.
69. gr. — 361, 364, 365.
1944, 15. desember. Samþykktir Lögmannafélags Íslands.
11. gr. — 303, 304.
1945, nr. 81, 7. apríl. Lögreglusamþykkt fyrir Akraneskaupstað.
1. gr. — 126, 130.
3. gr. — 126, 130.
6. gr. — 126, 130.
70. gr. — 126, 130.
1945, nr. 66, 12. apríl. Lög um útsvör.
— 123.
4. gr. — 298, 299.

6. gr. — 46, 118, 120.
8. gr. — 46, 48, 49, 50, 295, 296, 299.
9. gr. — 46, 49, 50, 296.
12. gr. — 296.
- 1947, nr. 29, 9. apríl. *Lög um vernd barna og ungmenna.*
39. gr. — 186, 195.
- 1947, nr. 34, 22. apríl. *Vegalög.*
13. gr. — 157.
- 1947, nr. 50, 17. maí. *Lög um breyting á lögum nr. 102 19. júní 1933 um samþykktir um sýsluvegasjóði.*
— 159, 161.
- 1947, nr. 59, 24. maí. *Lög um breyting á lögum nr. 66 12. apríl 1945 um útsvör.*
— 46.
- 1947, nr. 61, 31. maí. *Lög um vátryggingarfélög fyrir fiskiskip.*
— 178, 183.
2. gr. — 178, 183, 421.
12. gr. — 421, 422, 425.
21. gr. — 178, 183.
22. gr. — 178.
- 1947, nr. 80, 5. júní. *Framfærslulög.*
— 282.
- 1947, nr. 86, 5. júní. *Lög um þjóðleikhús.*
— 878.
3. gr. — 878, 880.
4. gr. — 878.
5. gr. — 878.
7. gr. — 879, 883, 884.
- 1947, nr. 95, 5. júní. *Lög um lögræði.*
— 343, 347, 348.
5. gr. — 344, 349.
7. gr. — 343, 344, 347.
8. gr. — 343.
28. gr. — 343.
- 1948, nr. 17, 8. marz. *Lög um skráning skipa.*
5. gr. — 421.
7. gr. — 1.
- 1948, nr. 25, 1. apríl. *Lög um breyting á lögum nr. 61, 31. maí 1947 um vátryggingarfélög fyrir fiskiskip.*
— 178.
- 1949, nr. 18, 22. marz. *Lög um kyrrsetningu og lögbann.*
20. gr. — 280, 599.
27. gr. — 599.
- 1949, nr. 40, 23. maí. *Lög um áburðarverksmiðju.*
9. gr. — 120.
- 1949, nr. 42, 23. maí. *Erfðalög.*

32. gr. — 202, 205.
- 1949, nr. 57, 25. maí. *Lög um nauðungaruppböð.*
1. gr. — 509.
15. gr. — 164.
25. gr. — 164.
- 1949, nr. 162, 23. september. *Reglugerð um þjóðleikhús.*
13. gr. — 879, 883.
16. gr. — 885.
- 1949, nr. 110, 30. desember. *Lög um breyting á lögum nr. 61 31. maí 1947 um váttryggingarfélög fyrir fiskiskip.*
- 178, 183.
1. gr. — 178, 421.
- 1950, nr. 11, 20. janúar. *Heilbrigðissamþykkt fyrir Reykjavík.*
- 777.
- 1950, nr. 42, 8. maí. *Lög um dánarvottorð og dánarskýrslur.*
- 267.
- 1950, nr. 73, 15. apríl. *Samþykkt um sýsluvegasjóð Árnessýslu.*
- 159, 160, 162.
2. gr. — 158, 160, 162.
- 1951, nr. 27, 5. marz. *Lög um meðferð opinberra mála.*
- 348.
2. gr. — 339, 343, 348.
4. gr. — 339, 343.
54. gr. — 638.
66. gr. — 725.
77. gr. — 545, 561, 563.
84. gr. — 377.
89. gr. — 729.
100. gr. — 545.
118. gr. — 468, 539, 543, 544, 549, 550, 732.
141. gr. — 382, 639.
145. gr. — 546.
146. gr. — 674.
- 1951, nr. 47, 16. marz. *Lög um breyting á áfengislögum nr. 33/1935.*
- 136.
- 1951, nr. 49, 16. marz. *Lög um sölu lögveða án undangengins lögtaks.*
- 509.
- 1951, nr. 110, 19. desember. *Lög um lagagildi varnarsamnings milli Íslands og Bandaríkjanna og um réttarstöðu liðs Bandaríkjanna og eignir þess.*
- 139, 361, 365, 613, 615.
3. gr. varnarsamningsins — 360.
5. gr. varnarsamningsins — 616.
6. gr. viðbætis við varnarsamninginn — 361, 364, 365, 366, 616.
12. gr. viðbætis við varnarsamninginn — 140, 615.
- 1951, nr. 113, 29. desember. *Lög um stofnun og rekstur Iðnaðar-*

banka Íslands h/f.

— 120.

1952, nr. 23, 1. febrúar. Lög um öryggisráðstafanir á vinnustöðum.

5. gr. — 636.

16. gr. — 186, 195, 196.

18. gr. — 186, 195.

19. gr. — 186, 195, 196.

1952, nr. 132, 23. júní. Reglugerð um sölu og útflutning saltsíldar, þar með talin kryddsíld, sykursíld og önnur sérverkuð síld.

6. gr. — 821.

1952, nr. 103, 23. desember. Lög um breyting á lögum nr. 61/1947 um váttryggingarfélag fyrir fiskiskip.

— 178.

10. gr. — 421, 425.

1952, nr. 113, 29. desember. Lög um lausn ítaka af jörðum.

— 345.

1953, nr. 17, 10. febrúar. Lög um Framkvæmdabanka Íslands.

— 120.

1953, nr. 25, 16. febrúar. Lög um breyting á lögum nr. 61 4. júlí 1942 um málflytjendur.

— 376.

1953, nr. 47, 7. júlí. Tilskipun um reglur til að koma í veg fyrir árekstra á sjó.

19. gr. — 315.

21. gr. — 316.

22. gr. — 315.

23. gr. — 315.

1953, nr. 58, 11. september. Auglýsing um skipun og skipting starfa ráðherra o. fl.

— 96.

1954, nr. 20, 8. marz. Lög um váttryggingarsamninga.

— 308, 531.

18. gr. — 784.

21. gr. — 143.

22. gr. — 143.

25. gr. — 216, 782.

29. gr. — 143.

45. gr. — 308.

50. gr. — 308.

51. gr. — 239.

64. gr. — 171.

122. gr. — 530.

124. gr. — 512, 529, 530, 531.

1954, nr. 38, 14. apríl. Lög um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins.

16. gr. — 880.

- 1954, nr. 46, 14. apríl. Lög um tekjuskatt og eignarskatt.
— 260.
12. gr. — 449, 450.
- 1954, nr. 58, 24. apríl. Áfengislög.
— 76, 639.
6. gr. — 410.
17. gr. — 410.
18. gr. — 726, 728.
19. gr. — 77, 78, 79, 80, 132, 133, 134, 135, 136.
22. gr. — 409.
24. gr. — 56, 58, 72, 74, 75, 168, 169, 640, 645, 811, 812.
25. gr. — 638.
33. gr. — 65, 73, 410.
39. gr. — 726.
42. gr. — 78, 79, 132, 133, 134.
45. gr. — 56, 58, 74, 75, 168, 169, 409, 640, 645.
- 1954, nr. 128, 19. október. Reglugerð um útgáfu og notkun vega-
bréfa á varnarsvæðum á Keflavíkurflugvelli.
— 364.
- 1954, nr. 105, 17. desember. Lög um breyting á tilskipun 9. maí
1855, sem lögleiðir á Íslandi með nokkrum breytingum lög
3. janúar 1851 um prentfrelsi.
— 778.
3. gr. — 774.
- 1955, nr. 22, 3. maí. Lög um breytingar á almennum hegningar-
lögum nr. 19 12. febrúar 1940.
— 546.
4. gr. — 410, 411.
7. gr. — 130.
8. gr. — 410.
- 1955, nr. 147, 30. desember. Reglugerð um tekjuskatt og eignarskatt.
— 450.
41. gr. — 449, 450.
87. gr. — 448, 450.
- 1956, nr. 20, 1. marz. Lög um breyting á almennum hegningar-
lögum nr. 19 12. febrúar 1940.
— 236.
- 1956, nr. 35, 4. apríl. Lög um breyting á lögum nr. 20 8. marz 1954
um váttryggingarsamninga.
— 178.
- 1956, nr. 57, 10. apríl. Lög um prentrétt.
— 828.
15. gr. — 815.
16. gr. — 818, 829.
22. gr. — 773, 778.
- 1956, nr. 68, 17. ágúst. Lög um tollheimtu og tolleftirlit.

22. gr. — 64, 72.

38. gr. — 64, 65, 72, 73.

42. gr. — 64, 72.

1957, nr. 41, 13. marz. *Reglugerð um tollheimtu og tolleftirlit.*

34. gr. — 65, 72.

36. gr. — 65, 71, 72.

102. gr. — 65, 72.

1957, nr. 32, 22. maí. *Lög um heimild handa ríkisstjórninni til að selja Kópavogskaupstað land jarðanna Kópavogs og Digra-
ness og um eignarnámsheimild á erfðafesturéttindum.*

— 87.

1957, nr. 44, 3. júní. *Lög um skatt á stóreignir.*

— 257, 259.

9. gr. — 258.

10. gr. — 257, 260.

1957, nr. 63, 21. júní. *Lög um Landsbanka Íslands.*

16. gr. — 874.

1957, nr. 95, 28. júní. *Reglugerð um skatt á stóreignir.*

23. gr. — 260.

24. gr. — 260, 371.

1958, nr. 26, 2. maí. *Umferðarlög.*

— 76, 782.

4. gr. — 534.

5. gr. — 534.

25. gr. — 55, 56, 72, 75, 167, 168, 169, 409, 638, 639, 640, 645,
811, 812, 814.

26. gr. — 248, 252, 534, 640, 645.

27. gr. — 56, 58, 59, 60, 235, 724, 727.

35. gr. — 235.

37. gr. — 248, 252, 639, 640, 645, 811, 812, 814.

50. gr. — 534.

60. gr. — 252.

67. gr. — 680.

69. gr. — 684.

73. gr. — 783.

75. gr. — 784.

80. gr. — 56, 58, 59, 60, 74, 75, 168, 169, 235, 248, 252, 409,
534, 535, 639, 640, 645, 811, 812, 814.

81. gr. — 57, 58, 59, 74, 75, 168, 170, 640, 645, 811, 812, 814.

1958, nr. 72, 23. desember. *Auglýsing um skipun og skipting starfa
ráðherra o. fl.*

III. kafli — 365.

1958, nr. 95, 14. júlí. *Auglýsing um breyting á lögreglusamþykkt
fyrir Reykjavík nr. 2 7. janúar 1930.*

— 533, 534.

1959, nr. 64, 20. nóvember. *Auglýsing um skipun og skipting starfa*

ráðherra o. fl.

IV. kafli — 365.

1960, nr. 4, 20. febrúar. *Lög um efnahagsmál.*

— 445.

31. gr. — 628.

33. gr. — 874.

1960, nr. 34, 30. maí. *Lög um breyting á lögum nr. 49 12. júní 1958 um lífeyrissjóð togarasjómannna.*

— 508.

1960, 24. júní. *Síðareglur Lögmannafélags Íslands.*

11. gr. — 303, 304.

17. gr. — 303.

18. gr. — 301, 303.

1960, nr. 124, 15. júlí. *Auglýsing um aðalbrautir og hámarkshraða á þjóðvegum í nágrenni Reykjavíkur, Gullbringu, Kjósar- og Árnessýslu.*

— 535.

1961, nr. 1, 5. janúar. *Bráðabirgðalög um heimild stofnlánadeildar sjávarútvegsins við Landsbanka Íslands til að opna nýja lánaflokka.*

— 508, 509, 510.

2. gr. — 594, 595.

3. gr. — 508, 509, 593, 594, 595.

1961, nr. 2, 14. janúar. *Reglugerð um nýja lánaflokka stofnlána-deildar sjávarútvegsins við Landsbanka Íslands.*

6. gr. — 508, 593.

1961, nr. 31, 24. marz. *Lög um breyting á almennum hegningarlögum nr. 19 12. febrúar 1940.*

6. gr. — 367, 382, 461, 470, 546, 724.

1961, nr. 48, 29. marz. *Lög um heimild stofnlánadeildar sjávarútvegsins við Landsbanka Íslands til að opna nýja lánaflokka.*

— 509, 510.

2. gr. — 594, 595.

3. gr. — 509, 510, 593, 594, 595.

IV. EFNISSKRÁ.

A. Atriðisorð efnisskrár.

<i>Aðför.</i> Sjá fjárnám, lögbann, löghald, lögtak, útburðargerðir.	<i>Eignarréttur.</i>
<i>Aðgerðaleysi.</i> Sjá tómlæti.	<i>Embættismenn.</i> Sjá opinberir starfsmenn.
<i>Aðild.</i> Sbr. lögræði.	<i>Endurgreiðsla.</i>
<i>Aðiljaskýrslur.</i>	<i>Erfðir.</i>
<i>Alþjóðalög.</i>	
<i>Arkitektar.</i>	<i>Farmsamningur.</i>
<i>Atvinnuréttindi.</i>	<i>Fasteignir.</i> Sjá eignarréttur.
<i>Auðgunarregla.</i>	<i>Félagsréttindi.</i> Sjá félög.
	<i>Félög.</i>
<i>Ábyrgð á verkum annarra.</i> Sbr. skaðabætur.	<i>Fjárráttur.</i>
<i>Áfengislagabrot.</i>	<i>Fjárnám.</i>
<i>Áfrýjun.</i>	<i>Fógetagerðir.</i> Sjá fjárnám, lögbann, löghald, lögtak, útburðargerðir.
<i>Áfrýjunarleyfi.</i>	<i>Framfærsla.</i>
<i>Ágreiningsatkvæði.</i> Sjá sératkvæði.	<i>Frávisun.</i>
<i>Ákæra.</i>	<i>Frestir.</i>
<i>Álitsgerðir.</i> Sjá mat og skoðun.	<i>Friðhelgi einkalífs.</i>
<i>Árekstur skipa.</i>	<i>Fyrning.</i>
<i>Barnsfaðernismál.</i>	<i>Gerðardómar.</i>
<i>Bifreiðar.</i>	<i>Gjafsókn.</i> Gjafvörn.
<i>Blóðrannsókn.</i>	<i>Gjaldprotaskipti.</i> Sjá skipti.
<i>Borgararéttindi.</i>	<i>Greiðsla.</i>
<i>Byggingarréttur.</i>	<i>Gæzluvarðhald.</i>
<i>Dagsektir.</i>	<i>Hegningarauki.</i>
<i>Dómar og úrskurðir.</i>	<i>Hjón.</i>
<i>Dómarahæfi.</i>	<i>Hlutdeild.</i>
<i>Dómarar.</i>	<i>Húsaleiga.</i>
<i>Dómsgögn.</i>	<i>Húsleit.</i> Sjá leit.
<i>Dómstólar.</i>	
	<i>Ítaksréttindi.</i>
<i>Eftirgrennslan brota.</i> Sjá lögreglumenn, mat og skoðun, málsmeðferð, opinber mál.	<i>Ítrekun.</i>
<i>Eignardómsmál.</i>	<i>Kaup og sala.</i>
	<i>Kynferðisbrot.</i> Sjá skirlífisbrot.
	<i>Kærumál.</i>

<i>Landamerkjámál.</i>	<i>Refsingar.</i>
<i>Lax- og silungsveiði.</i>	<i>Réttarfar.</i>
<i>Leiga.</i> Sjá húsaleiga, lóðarleiga.	<i>Réttarfarssektir og vitur.</i>
<i>Leit.</i>	
<i>Líkamsárás.</i>	<i>Sakargögn.</i> Sjá dómsgögn.
<i>Líkamsmeiðingar.</i> Sjá líkams-	<i>Sakhæfi.</i>
árás, skaðabætur.	<i>Sameign.</i>
<i>Líkur.</i> Sjá sönnun.	<i>Samningar.</i>
<i>Loforð.</i> Sjá samningar.	<i>Sáttanefndir.</i>
<i>Lóðarleiga.</i>	<i>Sératkvæði.</i>
<i>Læknar.</i> Læknaráð.	<i>Sjó- og verzlunardómur.</i>
<i>Lög.</i> Lögskýring.	<i>Sjótjón.</i>
<i>Lögbann.</i>	<i>Sjóveð.</i>
<i>Löghald.</i>	<i>Skaðabætur.</i>
<i>Lögmannafélag Íslands.</i>	<i>Skattar.</i>
<i>Lögmenn.</i> Sjá Lögmannafélag Ís-	<i>Skilorðsbundnir dómar.</i>
lands. Málflutningsmenn.	<i>Skip.</i>
<i>Lögreglumenn.</i>	<i>Skipti.</i>
<i>Lögræði.</i>	<i>Skírlífisbrot.</i>
<i>Lögtak.</i>	<i>Skotvopn.</i>
	<i>Skuldamál.</i>
<i>Manndráp.</i>	<i>Sprengjukast á almannafæri.</i>
<i>Mat og skoðun.</i>	<i>Stjórnarskráin.</i>
<i>Málflutningsmenn.</i>	<i>Stjórnsýsla.</i>
<i>Málflutningur.</i>	<i>Svipting réttinda.</i> Sjá atvinnu-
<i>Málshöfðun.</i> Sbr. ákæra.	réttindi, borgararéttindi.
<i>Málskostnaður.</i>	<i>Sýsluvegir.</i>
<i>Málsmeðferð.</i>	<i>Sönnun.</i>
<i>Meðalganga.</i>	
<i>Meiðyrði.</i>	<i>Tilraun.</i>
	<i>Tolllagabrot.</i>
<i>Nauðgun.</i> Sjá skírlífisbrot.	<i>Tómlæti.</i>
<i>Novaleyfi.</i>	<i>Trygging.</i> Sjá vátrygging.
<i>Opinber mál.</i>	<i>Umboðssala.</i>
<i>Opinberir starfsmenn.</i>	<i>Umferðarlög.</i> Sjá bifreiðar.
<i>Orlof.</i>	<i>Umferðarréttur.</i>
	<i>Uppboð.</i>
<i>Ómaksbætur.</i>	<i>Upptaka.</i>
<i>Ómerking.</i>	
<i>Ómerking ummæla.</i> Sjá meiðyrði.	<i>Úrskurðir.</i>
	<i>Útbuðarmál.</i>
<i>Prentréttur.</i>	<i>Útivist aðilja.</i>
	<i>Útsvör.</i> Sjá skattar.
<i>Rangar sakargiftir.</i>	
<i>Rangar skýrslur.</i>	<i>Varnarliðsmál.</i>

<i>Vátrygging.</i>	<i>Þjóðaréttur.</i> Sjá alþjóðalög.
<i>Veð.</i> Sjá sjóveð.	<i>Þjófnaður.</i>
<i>Veði.</i> Sjá lax- og silungsveiði.	
<i>Vettvangsmál.</i>	<i>Ærumeiðingar.</i>
<i>Vextir.</i>	
<i>Vinnusamningar.</i>	<i>Ökuleyfi.</i> Sjá atvinnuréttindi.
<i>Vitni.</i>	<i>Ölvun.</i> Sjá áfengislagabrot.
<i>Vixilmál.</i>	<i>Örorka.</i>

B. Efnisskrá.

Aðför. Sjá fjárnám, lögbann, löghald, lögtak, útburðargerðir.

Aðgerðaleysi. Sjá tómlæti.

Aðild. Sbr. lögræði.

H/f N var í héraði dæmt að greiða vegna kaupa á nauðsynjum til skips félagsins, b/v N, kr. 190.886.11, og til tryggingar dómskulddinni var dæmdur sjóveðréttur í b/v N. Eftir uppsögu héraðsdóms varð fyrirsvarsmáður ríkissjóðs á uppboði hæstbjóðandi í b/v N, en framseldi síðan h/f Ú boð sitt. Greindir þrír aðiljar áfrýjuðu síðan skuldamálinu til Hæstaréttar og kröfðust þess, að ákvæði héraðsdóms um sjóveðrétt yrði úr gildi felld	1
A höfðaði mál gegn B og krafði hann um bætur fyrir spjöll á bifreiðinni S. A var ekki skráður eigandi þeirrar bifreiðar, en þar sem hann lagði fram yfirlýsingu aðilja, sem taldist eigandi hennar samkvæmt þinglýstri eignarheimild, um, að A ætti bótakröfu þá, sem um var að tefla, var sýknukröfu B, er hann reisti á aðildarskort A, ekki sinnt	81
Fjárheimtumáli gegn félagi var beint gegn tveimur félagsmönnum, sem stefnt var fyrir þess hönd. Eigi var í ljós leitt, að menn þessir væru bærir að binda félagið fyrir dómi, og var málinu því vísað frá héraðsdómi	275
Ekkja, sem situr í óskiptu húsi með ófjárráða börnum sínum eftir mann sinn, sækir vátryggingafélag um slysabætur eftir manninn	511

Aðiljaskýrslur. Sjá samningar, sönnun.

Alþjóðalög.

Sagt, að eigi sé að alþjóðalögum fyrir hendi regla, er selji herstjórn Bandaríkjanna á Íslandi undir lögsögu íslenskra dómstóla um skipti sín við menn, sem hún ræður hér á landi til starfa	613
--	-----

Arkitektar.

- Í dómi Hæstaréttar í máli, þar sem krafizt var þóknunar arki-
tekts fyrir hústeikningu, sagt, að eðlilegt sé að telja arki-
tekt falið að gera allar teikningar húss, nema fyrirvari sé
um annað 715

Atvinnuréttindi.

- G ók bifreið, er hann var með áhrifum áfengis, og var sviptur
ökuleyfi ævilangt samkvæmt 3. mgr. 81. gr. laga nr. 26/
1958 og 1. mgr. 24. gr. laga nr. 58/1954 74
- Þ, sem hinn 12. febrúar 1954 hafði verið dæmdur fyrir ólög-
lega áfengissölu samkvæmt 15. sbr. 33. gr. laga nr. 33/1935,
varð sekur um ólöglegan flutning áfengis í bifreið sinni 26.
marz 1960 samkvæmt 19. sbr. 42. gr. laga nr. 58/1954. Af
hendi ákæruvalds var þess krafizt, að Þ yrði auk refsingar
dæmd ökuleyfissvipting. En þar sem ítrekunaráhrif dóms-
ins frá 12. febrúar 1954 voru samkvæmt 71. gr. laga nr.
19/1940 niður fallin og Þ var ekki sannur að sök um að
hafa gert sér áfengissölu að atvinnu, var nefnd krafa
ákæruvaldsins ekki tekin til greina 131
- Samkvæmt 3. gr. varnarsamnings Íslands og Bandaríkjanna
frá 5. maí 1951 og 6. gr. viðbætis við þann samning frá 8.
maí s. á., fer starfsráðning til varnarliðsins á Keflavíkur-
flugvelli eigi fram á frjálsum vinnumarkaði, að því er
tekur til íslenzkra aðilja, en er háð ákvörðun íslenzkra
stjórnvalda, m. a. að því er varðar heimild til að taka að
sér framkvæmdir í þágu varnarliðsins. Samningsákvæði
þessi hafa lagagildi, sbr. lög nr. 110/1951, og fara ekki í
bága við 69. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944 359
- Bifreiðarstjóri, sem sekur var um ólöglega áfengissölu og hlut-
deild í röngu vætti, sviptur ökuleyfi ævilangt 724
- Bifreiðarstjóri ók bifreið, er hann var með áfengisáhrifum, og
var sviptur ökuleyfi sínu þrjú ár 811

Auðgunarregla.

- Á vegum ræktunarfélags voru grafnir framræsluskurðir á landi
H bónda og hann síðan krafinn um greiðslu kostnaðar af
því verki. Eigi sannaðist, að hann hefði samið um fram-
kvæmd verksins né lofað greiðslu kostnaðar af því. Þá var
eigi heldur í ljós leitt með matsgerð samkvæmt 147. gr.
vatnalaga nr. 15/1923, að hann hefði haft gagn eða auðgun
af skurðgreftinum, þannig að honum væri skylt samkvæmt
79. gr. þeirra laga að bera kostnað af honum. Var honum
því dæmd sýkna af kröfu ræktunarfélagsins 428

Ábyrgð á verkum annarra. Sbr. skaðabætur.

Vélbátur, sem lá utan á vélskipi við bryggju, losnaði úr tengslum, er vélskipið var flutt frá bryggjunni, og rak vélbátinn til hafs. Sökk hann síðan, og var skipverja, Þ, sem þar var um borð, naumlega bjargað. Skipshöfn vélskipsins átti vegna skeytingarleysis síns sök á óförum þessum. Skipverjar vélbátsins höfðu og sýnt hirðuleysi um gæzlu hans, og Þ hafði eigi, er efni var til, gefið til kynna, að hann væri um borð í bátnum. Þ hlaut af volki sínu heilsutjón, og var eigendum vélskipsins eftir málavöxtum dæmt að bæta honum það að ⅔ hlutum	5
Sölusamband íslenzkra fiskframleiðenda og eigendur v/s Walburg undirrituðu hinn 13. nóvember 1956 farmsamning þess efnis, að eigendur skipsins tókust á hendur að flytja fyrir sölusambandið 600 lestir af saltfiski frá íslenskum höfnum til Ítalíu. Í farmsamningnum var m. a. ákvæði þess efnis, að eigendur skipsins bæru ekki ábyrgð á neinu tjóni, skemmdum eða töfum, jafnvel þó að slíkt „stafi af hirðuleysi eða vanrækslu skipstjóra eða áhafnar eða einhvers annars aðilja í þjónustu eigendanna um borð eða í landi“. Samkvæmt þessu báru eigendur skipsins ekki ábyrgð á skemmdum, sem urðu á fiski, eftir að hann var kominn í lest skipsins, og taldar voru hafa orðið fyrir handvömm skipverja	212
Eiganda skips dæmt að bæta tjón, er hlaut af mistökum skipstjórnarmanna	310
Eiganda bifreiðar dæmt að bæta tjón, er hlaut af vangæzlu ökumanns um stjórn bifreiðarinnar	432
Skipaútgerð hafði í fylgibréfum með vörusendingum undanþegið sig ábyrgð á tjóni, er vörueigendur gætu tryggt sig gegn með sjóvátryggingu samkvæmt tilgreindum skilmálum. Krafa um bætur fyrir vörur, sem fóru forgörðum í útskipun, því eigi tekin til greina	720
Ríkissjóði dæmt að bæta tjón manns, sem slasaðist í starfi á vegum vegamálastjórnarinnar, þar sem eigi hafði verið gætt nauðsynlegra öryggisráðstafana	793

Áfengislagabrot.

Manni dæmd sýkna af ákæru um að hafa verið með áhrifum áfengis við akstur bifreiðar með hliðsjón af niðurstöðu rannsóknar áfengismagns í blóði hans og öðrum gögnum máls	52
Refsing dæmd fyrir ólöglegan innflutning áfengis og það gert upptækt	63
G játaði að hafa neytt vins og fundið til áfengisáhrifa við stjórn bifreiðar. Áfengisrannsókn blóðs, er læknir tók honum, leiddi í ljós reikul efni, 0.87‰. G var dæmt varðhald	

15 daga og ökuleyfisvæðing ævilangt, m. a. samkvæmt ákvæðum áfengislaga nr. 58/1954	74
Hinn 8. júlí 1960 stöðvuðu lögreglumenn bifreið, er K ók, og urðu þá varir við töskur í bifreiðinni, sem í voru 17 flöskur af brennivíni. Kvaðst K hafa keypt vínföng þessi, er hann ætlaði til eigin neyzlu, í Áfengisverzlun ríkisins. Eigi þótti K færa að því nægar líkur, að vínið hefði eigi verið ætlað til sölu. Var honum því dæmd sekt og upptaka vinsins samkvæmt 19. og 42. gr. laga nr. 58/1954	77
Bifreiðarstjóra, sem hafði áfengi meðferðis í bifreið sinni, dæmd refsing samkvæmt 4. mgr. 19. gr. sbr. 42. gr. laga nr. 58/1954	131
Lögreglumaður, sem var á verði við samkomuhús í Ytri-Njarðvík aðfaranótt 19. október 1958, stöðvaði bifreið á leið frá samkomuhúsinu og taldi ökumanninn (B) hafa verið með þeim ölvunareinkennum að vera loðmæltur og með gljóa í augum. Annar lögreglumaður á vettvangi kvaðst ekki hafa séð ölvunareinkenni á B, sem hefði hins vegar verið í þrasi við fólk og ör í skapi. B taldi sig eigi hafa neytt sterkari drykkja en öls og neitaði ölvunaráhrifum. Samkvæmt rannsókn á blóði B voru í því reducerandi efni, er svöruðu til 0.51% af vínanda. Læknarád Íslands hafði í álitsgerð talið, að eðlileg reducerandi efni blóðs nemi 0.03%, og séu efni þessi „meiri í venublóði og meiri að kvöldi dags en endranær“. Með hliðsjón af þessu þótti eigi verða við það miðað, að áfengismagn í blóði B hefði náð því lágmarki, er getur í 3. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 26/1958, og var honum því dæmd sýkna af ákæru um brot gegn áfengislögum og umferðarlögum	167
Bifreiðarstjóri sýknaður af ákæru um brot gegn 1. mgr. 24. gr. sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 58/1954	638
Bifreiðarstjóra dæmd refsing fyrir áfengissölu	724
Manni dæmd refsing samkvæmt 1. mgr. 24. gr. laga nr. 58/1954 fyrir að aka bifreið, er hann var með áhrifum áfengis ..	811

Áfrýjun.

Ný málsgögn lögð fyrir Hæstarétt 1, 5, 33, 52, 98, 124, 142, 167, 186, 201, 305, 324, 339, 350, 413, 460, 470, 481, 500, 511, 532, 538, 617, 620, 629, 685, 715, 720, 749, 793, 811, 888, 900	—
Í héraði var dæmd greiðsla verzlunarskuldar og sjóveðréttur til tryggingar henni. Áfrýjað var ákvæði héraðsdóms um sjóveðrétt, en krafizt staðfestingar héraðsdóms að öðru leyti	1
Hinn 17. maí 1960 var h/f N í héraði dæmt að greiða verzlunarskuld, kr. 190.886.11, og var sjóveð jafnframt dæmt til tryggingar skuldinni í skipi félagsins, b/v N. Á uppboði hinn 22. júní 1960 varð fyrirsvarsmaður ríkissjóðs hæst-	

bjóðandi í b/v N, en framseldi síðan h/f Ú boð sitt í skipið. Þessir aðiljar gengu síðan inn í málið fyrir Hæstarétti og kröfðust þess, að ákvæði héraðsdóms um sjóveðrétt yrði fellt úr gildi	1
Áfrýjandi, sem fengið hafði novaleyfi, bar fram í Hæstarétti kröfu um hærri vexti af skaðabótafjárhæð en krafizt hafði verið í héraði	5
Eigendum skips var í héraði dæmt að bæta tjón, sem rakið varð til handvammarr skipshafnar, og sjóveðréttur viðurkenndur til tryggingar bótafjárhæð. Fyrir Hæstarétti var leitt í ljós, að skipið hafði verið ónýtt metið og það strikað út af skipaskrá, áður en héraðsdómur var upp kveðinn, en jafnframt var lýst samþykki eigendanna við því, að greiðsluskylda, ef til kæmi, væri dæmd á hendur þeim persónulega án takmörkunar á aðfararandlagi, sbr. 13. gr. laga nr. 56/1914	5
Aðili máls hafði fyrir Hæstarétti uppi kröfur, er gengu lengra en kröfur hans í héraði. Að því leyti varð dómur ekki á þær lagður	86
Kröfu áfrýjanda eigi sinnt í Hæstarétti, þar sem hún hafði eigi verið höfð uppi í héraði	170
Krafa aðilja, sem hagsmuni átti um lóð og mannvirki á henni, um, að veðsetning lóðarréttinda og mannvirkja yrði dæmd ógild, var tekin til greina í héraði. Veðhafinn lét áfrýjun málsins ekki til sín taka, og stóðu ákvæði héraðsdómsins um greint efni því óhöggud	219
Er hjónin M og K slitu hjúskap sínum 10. júní 1949, var K fengið forræði sonar þeirra, B, sem fæddur er 22. janúar 1939, og hélt hún því, unz B kvæntist 1958. Skaðabótamáli, sem höfðað var gegn B með héraðsstefnu 11. maí 1956, var ranglega beint að M f. h. B, og með héraðsdómi 27. júní 1959 var B dæmt áfall. Hinn 21. júní 1960 áfrýjaði B héraðsdóminum, sem, af þeim sökum að M var ekki bær að gegna nefndu fyrirsvari, var ásamt meðferð málsins í héraði ómerktur og málinu vísað frá héraðsdómi	370
Dánarbú málsaðilja, sem andaðist eftir áfrýjun máls, tekur við málsaðildinni fyrir Hæstarétti	432

Áfrýjunarleyfi.

Áfrýjunarfrestur liðinn	46, 101, 118, 138, 147, 170, 186, 219, 234, 283, 310, 324, 370, 428, 432, 536, 617, 620, 646, 786, 790, 830, 844, 861, 878
------------------------------	--

Ágreiningsatkvæði. Sjá sératkvæði.

Ákæra.

- Í ákæru gætti ónákvæmni, að því er varðaði lýsingu sakarefnis. En ónákvæmni þessi skipti ekki máli, þar sem hún gat ekki valdið misskilningi og vörn varð ekki áfátt af þessum sökum, sbr. 118. gr. laga um meðferð opinberra mála nr. 27/1951 538
- Með ákæru 15. júní 1960 var G sóttur til sakar fyrir brot gegn ákvæðum 146. gr., 1. mgr. 142. gr. og 138. gr. laga nr. 19/1940. Með framhaldsákæru 26. júlí 1960 var hann til viðbótar saksóttur fyrir brot á ákvæðum 1. mgr. 154. gr. og 1. mgr. 247. gr. sömu laga. Framhaldsákæran tók þannig til annars brots en þess, sem í frumákæru greindi, og hafði það verið í ljós leitt fyrir birtingu frumákæru. Brast því skilyrði samkvæmt 1. tölulið 1. mgr. 118. gr. laga nr. 27/1951 til útgáfu framhaldsákæru, og þar af leiddi, að G varð eigi sakfelldur fyrir brot gegn refsíákvæðum, er þar greindi 538
- Í viðtalsgrein í opinberu blaði voru settar fram ærumeiðandi aðdróttanir í garð Sildarútvegsnefndar, formanns hennar (E) og varaformanns (J). Viðtal þetta tjáðist vera við V, sem síðar kannaðist við, að ummæli þar væru rétt eftir sér höfð. Af hendi þeirra E og J var þess æskt, að opinbert mál yrði af þessu efni höfðað gegn V og á hendur honum gerðar m. a. kröfur um ómerkingu ummæla, miskabætur og fé til að standast kostnað af birtingu dóms í málinu í blaði eða riti. Þar sem V hafði ekki nafngreint sig sem höfund viðtalsgreinarinnar í merkingu 2. mgr. 15. gr. laga um prentrétt nr. 57/1956, var mál eigi af hendi ákæruvaldsins höfðað gegn honum, heldur gegn ábyrgðarmanni blaðsins (A), sem ábyrgð bar á efni greinarinnar samkvæmt 3. mgr. 15. gr. nefndra laga. Í því máli hafði ákæruvaldið uppi á hendur A kröfur þær, er að framan greinir. En þar sem E og J höfðu eigi beiðzt þess, að kröfunum væri beint gegn A í opinberu máli, mátti ákæruvaldið eigi sækja þær á hendur honum, og var þeim því vísað frá héraðsdómi 815

Álitsgerðir. Sjá mat og skoðun.

Árekstur skipa.

Tveir togarar, íslenzki togarinn A og þýzki togarinn M, voru síðla kvölds hinn 15. september 1956 að veiðum á Halamíðum í suðaustan golu og þoku, og voru bæði skipin með stjórnborðsvörpu í sjó. Varð árekstur milli skipanna, þannig að framstefni A rakst á M aftan við hvalbak stjórnborðsmegin. Skipstjórnamenn hvors skipsins um sig höfðu orðið varir við hitt skipið, en létu undir höfðu leggjast að

gera tiltækar ráðstafanir til varnar árekstri. Ábyrgð á árekstrinum var að $\frac{4}{5}$ hlutum dæmdur á hendur skipstjórnarmanna M, en að $\frac{1}{5}$ hluta á hendur skipstjórnarmanna A. Sjá skaðabætur	310
---	-----

Barnsfaðernismál.

Í héraðsdómi í barnsfaðernismáli voru málsatvik eigi rakin og metin, svo sem vera bar. Var þessi meðferð brýnt brot á meginreglum 1. mgr. 193. gr. og 214. gr. laga nr. 85/1936. Af þessum sökum var dómurinn ómerktur og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar	536
---	-----

Bifreiðar.

a) Einkamál.

B, G og V tóku bifreið til heimildarlausra nota, og urðu spjöll á bifreiðinni. Á hendur G var opinbert mál höfðað. Í því máli var honum dæmt að greiða tjónbætur, kr. 25.000.00, enda hafði hann samþykkt kröfuna. Því næst greiddu þeir G og V hvor um sig $\frac{1}{3}$ hluta greindrar fjárhæðar, en bifreiðareigandinn sótti B í sérstöku máli til greiðslu hennar að $\frac{1}{3}$ hluta. B hafði í því máli m. a. uppi mótmæli gegn bótafjárhæðinni, og dæmdist tjónið í heild hæfilega metið kr. 20.500.00. Var B samkvæmt því gert að greiða þá fjárhæð, að frádregnum greiðslum þeirra G og V, þ. e. kr. 3.833.32	22
Aðilja, sem átti þátt í heimildarlausri töku og notkun bifreiðar, dæmt að greiða bætur vegna spjalla á bifreiðinni	22
Bifreiðinni A var ekið fram hjá bifreiðinni B hægra megin, en er B um sama leyti sveigði einnig til hægri, varð árekstur með bifreiðunum. Ökumenn bifreiðanna þóttu báðir eiga sök á árekstrinum, þannig að ökumaður A ætti $\frac{1}{4}$ sakar, en ökumaður B $\frac{3}{4}$ sakar	81
B rak þá atvinnu að leigja út bifreiðar án ökumanns, þar á meðal bifreiðina X, sem váttryggingarfélagið A váttryggði til þeirra nota. Samkvæmt váttryggingarskilmálum var bifreiðin undanþegin ábyrgð A, væri henni „stýrt af einhverjum þeim, sem ekki hefur löglegt ökuskírteini“, en þessi regla takmarkaðist hins vegar af því ákvæði skilmálanna, að váttryggingin tæki til skemmda á bifreiðinni, ef henni var „stolið eða rænt“. L tók greinda bifreið á leigu og skuldbatt sig gagnvart B til að lána hana ekki öðrum. Hann fékk þó M, sem var ökuréttindalaus, stjórn bifreiðarinnar, og var þessi háttsemi þeirra beggja refsiverð samkvæmt 27. og 35. gr. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958. Stjórn bifreiðarinnar var M því með öllu heimildarlaus og varð hvorki	

- beint né óbeint rakin til neinnar réttarlegrar heimildar frá B. Auðsætt var, að í hinu tilvitnaða ákvæði vátryggingarskilmála var eigi aðeins átt við beinan þjófnað samkvæmt 244. gr. laga nr. 19/1940, heldur einnig við nytjastuld samkvæmt 259. gr. sömu laga, sbr. lög nr. 20/1956. Að svo vöxnu máli, var vátrygging A á bifreiðinni talin taka til skemmda, er á henni urðu undir stjórn M 234
- A ók á reiðhjóli norður Suðurgötu og B ók bifreið austur Túngötu í Reykjavík. Bar þá í sama mund á mót nefndra gatna, og varð árekstur ökutækjanna. A ók hægt um réttan vegjaðar Suðurgötu, en gætti hins vegar eigi fullrar varkárni í akstri inn á Túngötu, sem var aðalbraut. B kvaðst eigi hafa séð til ferða A og ekki orðið hans var, fyrr en árekstur varð. Eins og aðstæðum er háttað, gat B þó eigi sézt yfir A, nema fyrir vangæzlu sakir. Töldust A og B eiga jafna sök á árekstrinum 432
- Hinn 4. marz 1952 varð drengur, tæplega sex ára gamall, fyrir bifreið við gatnamót í Reykjavík og slasaðist. Var bifreiðinni ekið til vinstri yfir gangbraut af stefnu, sem leyfð var samkvæmt umferðarljósum, og varð drengurinn þá fyrir bifreiðinni. Ökumaður bifreiðarinnar hafði orðið drengsins var, og þar sem hann mátti ætla, að drengurinn legði leið sína út á gangbrautina, bar honum að gæta ýtrustu varkárni. Með hliðsjón af 34. gr. laga nr. 23/1941 var ábyrgð á öllu tjóni drengsins, er hlaut 10% varanlega örorku, lögð á ökumanninn, sem var eigandi bifreiðarinnar 620
- Hinn 6. marz 1959 var H, um kl. 2130, á ferð riðandi á Þvervegi í Reykjavík á hægri vegjaðri. Leigubifreið til mannfutninga undir stjórn eiganda bifreiðarinnar var þá ekið á móti H og lenti á hesti hans með þeim afleiðingum, að H fótbrotnaði. Lá H af þessu efni allengi í sjúkrahúsi og hlaut af lemstri sínu 10% varanlega örorku. Eigi var í ljós leitt, að H hefði á nokkurn hátt átt sök á slysinu, og voru honum dæmdar fullar bætur úr hendi eiganda bifreiðarinnar, sbr. 67. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 675

b) *Opinber mál.*

Lögreglumenn stöðvuðu bifreið, er G stjórnaði. Hann hafði eigi ökuskrirteini meðferðis, og grunur féll á hann um að vera með áhrifum áfengis. Var honum því tekið blóð til rannsóknar, og samkvæmt vottorði rannsóknarstofu reyndust í því „reducerandi“ efni, er samsvara 0.51‰ af vínanda. Lögreglumenn lýstu því álitinu sínu fyrir dómi, að G hefði verið með áhrifum áfengis, en sjálfur synjaði hann fyrir, að svo hefði verið. Héraðsdómari, sem taldi G sannan að sök, dæmdi honum varðhald og sviptingu ökuleyfis. Fyrir Hæsta-

rétt voru lögð ný málsgögn. Vitni eitt kvaðst engin ein-kenni áfengisáhrifa hafa séð á G á tíma, sem máli skipti. Þá var lögð fram ýtarleg skýrsla forstöðumanns rann-sóknarstofu þeirrar, sem í hlut átti, um aðferðir hans við ákvörðun áfengismagns í blóði, þ. á m. í blóði G sérstak-lega. Kvað forstöðumaðurinn jafnan gerðar tvær mælingar vínandamagns og meðaltal þeirra talið niðurstaða um áfengismagnið. Mælingar á magni áfengis í blóði G höfðu sýnt 0.47‰ og 0.55‰ og niðurstaða því talin 0.51‰, eins og áður greinir. Þá kvað forstöðumaðurinn jafnan um ein-hverja mælingarskekkju að tefla, og mætti samkvæmt reynslu hans gera ráð fyrir allt að 0.2‰ mismun tveggja mælinga á sama úrtaki blóðs. Læknaráð Íslands fjallaði að tilhlutan Hæstaréttar um skýrslu forstöðumannsins og fellst á hana, jafnframt því sem ráðið gat þess, að gera yrði ráð fyrir, að eðlilegt magn rokkgjarnra efna í blóði G hefði eigi verið undir 0.03‰, eins og á stöð. Hæstiréttur taldi ekki sannað, að áfengismagn í blóði G hefði náð því lágmarki, sem getur í 3. mgr. 25. gr. laga nr. 26/1958 um umferð. Samkvæmt því og með hliðsjón af öðrum gögnum var G sýknaður, enda mátti eigi vegna galla á meðferð máls leggja dóm á það sakaratriði, að hann hefði eigi haft ökuskírteini meðferðis

52

Hinn 6. marz 1959 var G dæmt varðhald og svipting ökuleyfis ævilangt fyrir brot gegn áfengislögum og umferðarlög-um. Var sá dómur birtur G hinn 23. s. m. og honum síðan áfrýjað til Hæstaréttar, er sýknaði af ákærinni 25. janúar 1961. Hinn 12. nóvember 1959 stóð lögreglan G að því að stjórna bifreið, og hafði hann þá ökuskírteini sitt enn í vörzlum sínum. Þar sem áfrýjun frestar ekki verkun dóms, að því er varðar sviptingu ökuleyfis, sbr. 5. mgr. 81. gr. laga nr. 26/1958, var G samkvæmt 1. mgr. 27. gr. sbr. 80. gr. sömu laga dæmd refsing, en þó einungis sekt, sbr. 3. tölulið 74. gr. laga nr. 19/1940, enda hafði ekki samkvæmt 7. mgr. 81. gr. laga nr. 26/1958 verið gerð gangskör að því, að G afhenti lögreglufirvöldum ökuskírteini sitt

59

Hinn 8. apríl 1960 stöðvaði lögreglumaður G við akstur bif-reiðar vegna grunar um, að hann væri með áhrifum áfengis. G játaði neyzlu áfengis og að hafa fundið á sér. Áfengisrann-sókn á blóði, er læknir tók honum, leiddi í ljós „reducerandi efni, er samsvara 0.87‰ af alkóhóli“. Var G, sem hinn 23. maí 1958 hafði sætt refsingu og ökuleyfis sviptingu fyrir sams konar brot, dæmt varðhald 15 daga og svipting öku-leyfis ævilangt

74

Lögreglumenn stöðvuðu hinn 8. júlí 1960 bifreið, er K ók og í voru töskur með 17 flöskum af brennivíni. Áfengi þetta,

- sem K kvaðst hafa keypt í Áfengisverzlun ríkisins, taldi hann sig ætla til eigin neyzlu. En þar sem K þótti eigi færa að því nægar líkur, að áfengið hefði eigi verið ætlað til sölu, var honum dæmd sekt og upptaka vínfanganna samkvæmt 19. og 42. gr. laga nr. 58/1954 77
- Hinn 26. marz 1960 voru lögreglumenn að eftirliti í bifreið í Reykjavík. Veittu þeir þá eftirför og stöðvuðu bifreið, er þeim þótti aka ógætilega, og hófu síðan með samþykki ökumannsins (Þ) áfengisleit í bifreiðinni. Í henni fannst ekki annað áfengi en flaska með brennivíni, flaska með vodka og ölflaska með brennivíni, er Þ fékk lögreglumönnum þegar. Enn fremur fannst þar poki með 24 korktöppum. Þ þótti ekki færa að því nægar líkur, að hann hefði ekki ætlað áfengi þetta til sölu, sbr. 4. mgr. 19. gr. laga nr. 58/1954, og var honum því dæmd sekt samkvæmt 2. mgr. 42. gr. sömu laga. Þ hafði hinn 12. febrúar 1954 verið dæmd refsing fyrir ólöglega áfengissölu, en þar sem ítrekunaráhrif þess dóms voru samkvæmt 71. gr. laga nr. 19/1940 niður fallin og Þ var ekki talinn hafa gert sér áfengissölu að atvinnu, var honum ekki samkvæmt kröfu ákærvalds dæmd ökuleyfissvipting 131
- Aðfaranótt sunnudags 19. október 1958 stöðvaði lögregluvarðmaður við samkomuhús í Ytri-Njarðvík bifreið á leið frá samkomuhúsinu, og taldi lögreglumaðurinn ökumanninn (B) með þeim ölvunareinkennum, að hann hefði verið loðmæltur og með gljáa í augum. Annar lögreglumaður á vettvangi kvaðst ekki hafa séð ölvunareinkenni á B, en hann hefði verið í þrasi við fólk og ör í skapi. B taldi sig ekki hafa neytt sterkari drykkja en öls og neitaði því að hafa fundið á sér. Áfengisrannsókn á blóði B leiddi í ljós „reducerandi“ efni, er svöruðu til 0.51% af vínanda. Samkvæmt ályktun Læknaráðs Íslands er talið, að eðlileg reducerandi efni blóðs, er mælist sem áfengi án þess að vera það, nemi 0.03%, og séu efni þessi „meiri í venublóði og meiri að kvöldi dags en endranær“. Með hliðsjón af þessum læknisfræðilegu niðurstöðum og öðrum gögnum málsins þótti ekki verða við það miðað, að áfengismagn í blóði B hefði náð því lágmarki, sem getur í 3. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Var B því dæmd sýkna af ákæru um brot gegn áfengislögum og umferðarlögum 167
- Manni dæmd sekt fyrir of hraðan akstur bifreiðar um götu í Reykjavík 532
- Í bifreiðarstjóri ók bifreið sinni austur svonefndan Naustahvamm í Neskaupstað á um 30 km hraða, miðað við klukkustund, að hann telur, er fimm ára gamall drengur ók á reiðhjóli inn á akbrautina austan hússins nr. 12 við nefnda

- götu og lenti framan á bifreiðinni hægra megin. Drengurinn hlaut mikið lemstur og andaðist daginn eftir. Samkvæmt vitnaskýrslum og öðrum gögnum málsins þótti eigi í ljós leitt, að Í ætti refsiverða sök á dauðaslysi þessu, og var honum því dæmd sýkna af ákæru um brot gegn 215. gr. laga nr. 19/1940 og 1. mgr. 26. gr. og 1. mgr. 37. gr. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958 247
- Hinn 22. október 1957 framkvæmdu lögreglumenn með skeiðúrum mælingu á hraða bifreiða, sem ekið var um Reykjanesbraut milli Miklatorgs og Litluhlíðar í Reykjavík, en á þeim kafla var leyfilegur hámarkshraði þá 25 km, miðað við klukkustund, samkvæmt 15. gr. samþykktar nr. 121/1938 um breytingu á 46. gr. lögreglusamþykktar fyrir Reykjavík nr. 2/1930. Samkvæmt mælingu lögreglumanna ók J bifreið sinni 518—520 metra vegarlengd á 29,2 sekúndum, og var honum dæmd sekt fyrir brot gegn 46. gr. sbr. 96. gr. greindrar lögreglusamþykktar og 26. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941 413
- Manni dæmd sekt fyrir of hraðan akstur bifreiðar um götu í Reykjavík 532
- Er J ók bifreið sinni af bifreiðastæði í Keflavík, rakst hún á aðra bifreið, er þar stóð. Lögreglunni var gert viðvart um árekstur þenna, og þar sem grunur féll á J um að hafa verið hér að verki, fóru tveir lögreglumenn heim til hans litlu síðar. Töldu þeir hann þá með áhrifum áfengis. Önnur vitni voru eigi samsaga um, hvort J hefði verið með áfengisáhrifum á tíma, er máli skipti. Að svo vöxnu máli og þar sem lögreglumennirnir létu meðal annars undir höfuð leggja rannsókn áfengismagns í blóði J, var hann ekki talinn sannur að sök um að hafa með áfengisáhrifum ekið bifreið sinni. Hins vegar var honum dæmd sekt fyrir vangæzlu í akstri samkvæmt 1. mgr. 37. gr. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958 638
- Þ, sem neytt hafði áfengis, hóf akstur bifreiðar, og fór hún út af veginum fyrir mistök Þ. Í blóði hans fundust reducerandi efni svarandi til 0.66‰ af vínanda. Samkvæmt því og öðrum gögnum málsins þótti í ljós leitt, að Þ hefði verið með áhrifum áfengis við aksturinn, enda þótt hann neitaði að hafa þá fundið á sér. Var honum dæmd 2500 króna sekt og svipting ökuleyfis þrjú ár samkvæmt 2. og 3. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 37. gr. sbr. 1. mgr. 80. gr. og 81. gr. laga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. laga nr. 58/1954 811

Blóðrannsókn.

- G var sakaður um að hafa verið með áhrifum áfengis við akstur bifreiðar, og var honum því tekið blóð til rannsóknar. Samkvæmt vottorði rannsóknarstofu, er rannsóknina fram-

kvæmdi, reyndust í blóði G „reducerandi efni“, er samsvara 0.51% af vínanda. Fyrir Hæstarétt var lögð ýtarleg greinargerð forstöðumanns rannsóknarstofunnar um aðferðir hans við ákvörðun áfengismagns í blóði, þ. á m. í blóði G sérstaklega. Kvað forstöðumaðurinn jafnan gerðar tvær mælingar vínandamagns og meðaltal þeirra talið niðurstaða um áfengismagnið. Mælingar á magni áfengis í blóði G höfðu sýnt 0.47% og 0.55% og niðurstaða því talin 0.51%, eins og áður greinir. Þá kvað forstöðumaðurinn jafnan um einhverja mælingarskekkju að tefla, og mætti samkvæmt reynslu hans gera ráð fyrir allt að 0.2% skekkju eða mismun tveggja mælinga á sama úrtaki blóðs. Læknaráð Íslands fjallaði að tilhlutan Hæstaréttar um skýrslu forstöðumannsins og lýsti sig samþykkt henni. Jafnframt lét ráðið þess getið, að gera yrði ráð fyrir því, að eðlilegt magn rokgjarnra efna í blóði G hefðu, eins og á stóð, eigi verið undir 0.03%. Samkvæmt þessu voru með blóðrannsókninni eigi taldar leiddar sönnur að því, að áfengismagn í blóði G hefði náð því lágmarki, sem getur í 3. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 26/1958	52
Áfengisrannsókn framkvæmd á blóði bílstjóra, sem sakaður var um að hafa verið með áhrifum áfengis við stjórn bifreiðar	74
Samkvæmt áfengisrannsókn, er framkvæmd var á blóði öku- manns, voru í því „reducerandi efni, er samsvara 0.51% af alkóhóli“. En í álitargerð Læknaráðs Íslands í dómsmáli var talið, að eðlileg reducerandi efni blóðs, er mælist sem áfengi án þess að vera það, nemi 0.03%. Að svo vöxnu máli varð ekki við það miðað, að áfengismagn í blóði ökumanns- ins hefði náð því lágmarki, er getur í 3. mgr. 25. gr. um- ferðarlaga nr. 26/1958	167
Bifreiðarstjóri neitaði því að hafa verið með áhrifum áfengis við akstur bifreiðar, en í blóði hans fundust reducerandi efni, er svöruðu til 0.66% af vínanda	811

Borgararéttindi.

A var dæmd refsing fyrir þjófnað o. fl. og sviptur réttindum samkvæmt 3. mgr. 68. gr. laga nr. 19/1940	124
Ákvæði í héraðsdómi frá 25. október 1960 um sviptingu réttinda samkvæmt 3. mgr. 68. gr. laga nr. 19/1940 fellt niður með dómi Hæstaréttar 6. maí 1961, sbr. 6. gr. laga nr. 31/1961 og 2. gr. laga nr. 19/1940	367
Í dómi Hæstaréttar 12. maí 1961 var krafa ákærvalds sam- kvæmt ákæruskjali 8. október 1960 um sviptingu réttinda eftir ákvæðum 3. mgr. 68. gr. laga nr. 19/1940 ekki tekin til greina, sbr. 6. gr. laga nr. 31/1961 og 2. gr. laga nr. 19/	

1940	376
Svipting réttinda samkvæmt 3. mgr. 68. gr. laga nr. 19/1940 felld niður, sbr. 6. gr. laga nr. 31/1961 og 2. gr. laga nr. 19/1940	460
Fyrir Hæstarétti var af hendi ákærvalds fallið frá kröfu í ákæruskjali um sviptingu réttinda samkvæmt 3. mgr. 68. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 6. gr. laga nr. 31/1961 ..	470, 538, 724

Byggingarréttur.

Þeir J og V áttu í sameign tveggja íbúða hús, sína íbúðina hvor. Var íbúð V á grunnhæð, en íbúð J á efri hæð og í risi. Sumarið 1957 hófst J handa um að byggja ofan á húsið án samþykkis V, sem talinn var eigandi byggingarréttar þess, sem um var að tefla, í hlutfalli við eign sína í húsinu. Vegna skerðingar þess réttar voru V dæmdar bætur úr hendi J	739
--	-----

Dagsektir.

Þar sem annmarkar voru á efndum loforðs, voru þær eigi dæmdar að viðlögðum dagsektum, eins og krafizt var ..	86
--	----

Dómar og úrskurðir.

Nafn dómara eigi greint í úrskurði eða dómi, svo sem boðið er í 1. mgr. 193. gr. laga nr. 85/1936	28, 46, 74, 81, 118, 124, 138, 163, 170, 176, 201, 255, 274, 275, 283, 294, 324, 350, 451, 460, 500, 536, 592, 596, 598, 617, 629, 734, 744, 779, 815, 839, 844, 873
Í lögtaksmáli hafði gerðarþoli uppi þær dómkröfur, aðallega að málinu yrði vísað frá fógætadóminum, en til vara, að synjað yrði um framkvæmd lögtaks. Í úrskurði sínum kvað fógæti á um hvort tveggja, að málinu yrði ekki frávísað og að lögtak skyldi fara fram. Í máli þessu átti sérstakur úrskurður um frávísunarkröfu ekki við, þar sem fógæta bar að kveða á um það, hvort lögtak skyldi framkvæmt eða ekki	255
Í barnsfaðernismáli voru málsatvik hvorki rakin né metin, eins og vera bar. Var þessi meðferð brýnt brot gegn meginreglum 193. gr. og 214. gr. laga nr. 85/1936. Dómurinn var því ómerkstur og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar	536

Dómarahæfi.

Í máli til heimtu skattfjárhæðar var héraðsdómari fyrirsvarmaður ríkissjóðs og var því óhæfur til að fara með málið, sbr. 1. tölulið 36. gr. laga nr. 85/1936. Fulltrúi dómars, er dómaraastörfum gegndi í málinu, mátti það ekki heldur,	
---	--

sbr. 3. mgr. 37. gr. sömu laga. M. a. af þessum sökum var dómur fulltrúans ómerktur	446
---	-----

Dómarar.

Ákærði hafði eigi verið spurður um ákæruatriði, og varð því ekki um það dæmt	52
Gerðarþoli í lögtaksmáli krafðist aðallega frávísunar málsins frá fógætadómi, en til vara, að synjað yrði um framkvæmd gerðarinnar, og kvað fógæti síðan á um synjun frávísunar og framkvæmd lögtaksgerðar. En þar sem honum bar að veita úrlausn um, hvort lögtak skyldi fram fara eða ekki, átti eigi við sérstakur úrskurður um frávísunarkröfu	255
Af hendi dómara, sem óhæfur var til að gegna dómarastörfum í máli, var meðferð hans á málinu að öðru leyti með öllu löglaus. Var málsmeðferðin ásamt dómi í héraði því ómerkt og málinu vísað frá héraðsdómi	446
Í dómi í barnsfaðernismáli voru málsatvik eigi að neinu leyti rakin né metin, svo sem vera bar, og var þessi meðferð brýnt brot á meginreglum 1. mgr. 193. gr. og 214. gr. laga nr. 85/1936. Vegna þessara megingalla á dómnum var hann ómerktur og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og uppsögu dóms af nýju	536
Eftir að sökunautur var af dómþingi fluttur í varðhald, liðu meira en 24 klukkustundir, unz hann var látinn laus, án þess að gæzluvarðhaldsúrskurður væri upp kveðinn. Hafði dómarrinn því eigi gætt ákvæða 1. mgr. 65. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944 og 66. gr. laga nr. 27/1951	724

Dómsgögn.

R, ekkja S, er lézt 30. júlí 1959, krafði váttryggingarfélagið T um greiðslu slysaftryggingarfjár, en T hafði tryggt S slysa-tryggingu. T, er taldi S hafa stýtt sér aldur, neitaði greiðslu, og höfðaði R þá mál til heimtu fjárins. T taldi dánarvottorð um S, er Niels prófessor Dungall hafði gefið og afhent hafði verið Hagstofu Íslands, geta haft þýðingu í máli þessu og krafðist afhendingar þess til framlagningar í málinu. En þar sem Niels prófessor hafði krufið lík S og ýtarleg skýrsla hans um krufninguna og ályktun um dánarorsök lágu þegar fyrir í málinu, voru eigi efni gegn andmælum hagstofustjóra til að taka kröfu T til greina	266
--	-----

Dómstólar.

Tveir samdómendur sátu í dómi ásamt hinum reglulega héraðsdómara í máli, varðandi leigu lóðar	86
Tveir sérfróðir samdómendur fara ásamt hinum reglulega héraðsdómara með skaðabótamál út af slysi í hraðfrystihúsi	186

Tveir samdómsmenn fara ásamt hinum reglulega héraðsdóm- ara með mál út af tjóni á bifreið og ábyrgð váttryggjanda	234
Mál var höfðað fyrir sjó- og verzlunardómi, en stefndi krafðist frávísunar, þar sem málið heyrði undir almennan héraðs- dóm. Málið átti að vísu undir bæjarþing, en þar sem hér- aðsdómari mátti dæma það með samdómsmönnum og ákvæðum laga um sáttaumleitun var fullnægt, var eigi efni til frávísunar, þótt dómstóllinn nefndist sjó- og verzl- unardómur	417
Tveir sérfróðir menn sátu í dómi ásamt hinum reglulega hér- aðsdómara í máli, er af hendi ákærvalds var höfðað út af banaslysi af völdum sprengingar í hraðfrystihúsi	481
Tveir sérfróðir menn sitja í dómi og fara ásamt hinum reglu- lega héraðsdómara með mál á hendur váttryggingafélagi til heimtu slysabóta	511
Hvorki lögfestir samningar Íslands og Bandaríkjanna né al- þjóðalög leiddu til þess, að herstjórn Bandaríkjanna á Ís- landi skyldi hlíta lögsögu íslenskra dómstóla um skipti sín við mann, er hún hafði ráðið til starfa hér á landi	613
Tveir sérfróðir samdómendur fara ásamt hinum reglulega hér- aðsdómara með skaðabótamál, sem risið var af slysi vél- virkjanema í starfi við búnað hraðfrystihúss	632
Tveir sérfróðir samdómsmenn sátu í dómi ásamt hinum reglu- lega héraðsdómara í máli út af þóknun arkítektis fyrir hústeikningu	715
Tveir sérfróðir samdómsmenn fara ásamt hinum reglulega hér- aðsdómara með skaðabótamál eiganda húshluta gegn sam- eiganda hans út af rétti til byggingar ofan á húsið	739
Tveir sérfróðir samdómsmenn fara ásamt hinum reglulega hér- aðsdómara með skaðabótamál út af slysi, er hlaut af sprengingu á bifreiðaverkstæði	749
Tveir sérfróðir samdómsmenn sitja í dómi og fara ásamt hin- um reglulega héraðsdómara með mál húseiganda á hendur kaupstað til heimtu skaðabóta af því efni, að hús hafði samkvæmt ákvörðun starfsmanna kaupstaðarins verið reist á of lágum grunni, miðað við götuhæð	830

Eftirgrennslan brota.

Sjá lögreglumenn, mat og skoðun, málsmeðferð, opinber mál.

Eignardómsmál.

J höfðaði eignardómsmál með opinberri stefnu samkvæmt 220. gr. laga nr. 85/1936 og hafði uppi þá dómkröfu, að tiltekin engjaspilda yrði dæmd eign hans	350
--	-----

Eignarréttur.

- N, eigandi b/v N, var hinn 17. maí 1960 dæmt að greiða verzlunarskuld, og jafnframt var kveðið á um sjóveð í b/v N til tryggingar skuldinni. Hinn 22. júní 1960 varð fyrirsvarsaður ríkissjóðs hæstbjóðandi í b/v N á uppboði og fram-seldi síðan Ú boð sitt í skipið. Greindir tveir aðilar og skuldari áfrýjuðu héraðsdómi því næst hinn 10. ágúst 1960, og samkvæmt kröfu þeirra var ákvæði dómsins um sjóveðrétt fellt úr gildi, þar sem lagaskilyrði brast til þess, að sjóveðréttur stofnaðist 1
- O fékk samkvæmt samningi á leigu lóð á hafnarsvæði V-kaupstaðar til starfrækslu og mannvirkjagerðar. Á leigutímanum mátti O framselja leiguréttinn og selja mannvirki, en þau var V hins vegar rétt, að leigutíma liðnum, að leysa til sín fyrir matsverð, er þó væri eigi hærra en upphaflegt kostnaðarverð. O seldi undir lok leigutímans H réttindi sín og mannvirki, er gerð höfðu verið. V taldi þessar ráðstafanir óheimilar og söluna til H ógilda. Á það var ekki fallið, og var tilboð V um greiðslu á andvirði mannvirkjanna til O því ófullnægjandi, þar sem H var orðinn löglegur eigandi þeirra 219
- Norður af bænum Innri-Skeljabrekku í Andakilshreppi liggja samfelldar engjaspildur niður að Andakilsá, er rennur á mörkum þeirra norðanverðum. Hafa spildur þessar um langan aldur verið nytjaðar til slæгна frá nálægum jörðum og af ýmsum einstökum aðiljum, sem öðlazz höfðu slík réttindi. Í sambandi við framkvæmd laga um ítök nr. 113/1952 reis ágreiningur um það, hvort hér væri um að tefla eignarrétt eða ítaksréttindi einungis. Af því efni höfðaði eigandi greindrar jarðar (J) eignardómsmál með opinberri stefnu og krafðist þess, að engjaspildan X yrði dæmd eign hans. Fimm aðilar, eigendur grannjarðar einnar, töldu sig eiga engið og tóku til varna í málinu. Af frásögn Landnámu mátti ráða, að engjasvæðið hefði í öndverðu verið hluti eignarjarðar J. Gagna var vant um það, hvenær engið hefði verið skilið frá jörðinni, að því er nýtingu þess varðar, og hvort önnur umráð en til slæгна hefðu undan jörðinni gengið vegna afsals jarðeiganda eða fyrir hefð. Að svo vöxnu máli, var engið dæmt eign J, en slægjuítak varnaraðilja hins vegar viðurkennt 350
- J átti húseign að hálfu og þeir B, H og K að hálfu. J krafðist útburðar leigutaka í húsi þessu. En sameigendur hennar andmæltu framkvæmd þeirrar gerðar og kváðu hana bresta heimild til að krefjast á eindæmi sitt útburðar, þar sem hún ætti húseignina að sínum hluta í óskiptri sameign á móti þeim og þeir því rétt til ráðstöfunar allrar húseign-

arinnar að hálfu. J tókst ekki að sanna þá skiptingu á afnotum og umráðum húseignarinnar, að hún mætti ráðstafa húsnæði því, sem um var að tefla, að sameigendum sínum forspurðum. Var krafa hennar um útburð því ekki tekin til greina	500
Íbúð í Reykjavík var í þinglýsingarbókum og öðrum opinberum skjölum skráð eign G, og krafðist hann útburðar föður síns, S, er þar bjó. S neitaði að víkja og kvaðst raunverulega vera eigandi íbúðarinnar að hluta í sameign við G. Honum tókst þó ekki að hnekkja rétti G samkvæmt greindum eignarheimildum til að segja upp afnotum íbúðarinnar. Var framkvæmd útburðar því leyfð	629
Deilt var um landamerki milli höfuðbýlis (G) og býla, sem lagt hafði verið land frá G. Þrætt var um landsvæði, er sækja þurfti um frá G til vatnsbóls og úthaga jarðarinnar. Talið var ósennilegt og ósannað, að eigendur G hefðu með vilja eða í verki svipt sig eignarumráðum að umferðarsvæði til greindra landsnyttja, og því rétt að dæma hæfilega breiða umferðarbraut eign þeirra	685
Sameigendur íbúðarhúss áttu réttindi til byggingar ofan á húsið í hlutfalli við eign sína í húsinu	739

Embættismenn. Sjá opinberir starfsmenn.

Endurgreiðsla.

Hinn 5. febrúar 1952 sendi E með skipi til New York 2083 kassa af lúðusneiðum, sem hann hafði á hendi í umboðssölu, þar á meðal 800 kassa frá Í h/f. Andvirði umræddra 800 kassa færði E Í h/f til tekna, miðað við fullt markaðsverð þeirra. En er til kom, kvaðst hann hafa orðið að selja 791 kassa frá Í h/f lægra verði, og hefði sú verðlækkun numið kr. 112.592.61. Krafðist hann því endurgreiðslu þeirrar fjárhæðar úr hendi Í h/f, sem neitaði greiðslu. E lagði fram bréf erlendra kaupenda frá 16. desember 1952, þar sem frá því er skýrt, að tap hefði orðið á lúðusendingu. En eigi var þess getið, að sendingin hefði verið frá Í h/f, og engin sönnun kom fram fyrir því né heldur hinu, að um galla hefði verið að tefla. Þá var því eigi haldið fram af hálfu E, að hann hefði rætt við fyrirsvarsmann Í h/f, áður en hann ákvað sölu á lækkuðu verði, né heldur að hann hefði tilkynnt Í h/f, að á vörunni hefðu verið gallar, fyrr en í greinargerð í héraði. Að svo vöxnu máli, var endurgreiðslukrafan ekki tekin til greina	861
---	-----

Erfðir.

G ráðstafaði öllum eignum sínum með erfðaskrá hinn 14. desem-

ber 1950. Erfðaskrá þessi var undirrituð í viðurvist notarii publici og færð í notarialbókina, og skyldi endurrit úr henni jafngilda frumriti erfðaskrárinnar, „ef það skyldi glatast“. Með erfðaskrá 2. október 1956 arfleiddi G þrjá aðilja að tilteknum eignum, en í þeirri erfðaskrá lét hann að engu getið, hverjir hljóta skyldu aðrar eignir hans, að honum látnum. Þar sem G afturkallaði ekki erfðaskrána frá 14. desember 1950 í notarialbókinni og ósannað var, að hann hefði ótvírætt látið í ljós, að þau ákvæði þeirrar erfðaskrár, sem eigi var breytt með erfðaskránni frá 2. október 1956, skyldu falla úr gildi, voru þau gild metin, sbr. 32. gr. laga nr. 42/1949 201

Systurnar E og S gerðu hinn 15. nóvember 1934 fyrir notorio publico erfðaskrá, þar sem svo var ákveðið, að sú þeirra, er lengur lifði, skuli erfa allt, sem hin láti eftir sig, hverju nafni, sem nefnist. Bróðir systranna, Í, andaðist 25. júní 1940. Samkvæmt gjafabréfi hans erfði S allar eignir hans, þó þannig, að Iðnaðarmannafélagið í Reykjavík fengi kr. 10.000.00 af eignum búans, en meðal þeirra var hálf fasteignin við Hafnarstræti 4 og Veltusund 1 í Reykjavík. Hinn 24. janúar 1942 komu þær systur enn fyrir notarium publicum og lýstu því í tilefni af arfi S eftir bróður þeirra, að það væri skilyrðislaus vilji þeirra, að sú þeirra, er lengur lifði, skyldi erfa hina að öllum eignum hennar, föstum og lausum. Var þessi viljayfirlýsing þeirra skráð á arfleiðsluskrána frá 15. nóvember 1934. Í framhaldi af þessu gerðu þær E og S gagnkvæma og sameiginlega arfleiðsluskrá, dags. 10. júlí 1942, þar sem svo er kveðið á, að eftir lát þeirra beggja skuli skiptaráðandi selja greinda fasteign og andvirði hennar, að fráðregnum kostnaði og skuldum, ganga til stofnunar sjóðs á vegum Háskóla Íslands, þó eigi hærri fjárhæð en kr. 50.000.00, en fé, sem þá yrði afgangs, til styrktarsjóðs í minningu bróður þeirra Í. Var þessi arfleiðsluskrá undirrituð í viðurvist notarii publici. E andaðist hinn 5. nóvember 1950, og hinn 11. júní 1955 gerði S, sem erft hafði allar eignir E, arfleiðsluskrá í viðurvist tveggja arfleiðsluvotta. Í þessari arfleiðsluskrá var kveðið á um stofnun minningarsjóðs um E af tilteknum fasteignarhluta og ráðstafað ýmsum verðmætum til tiltekinna aðilja. Tekið var fram, að ákvæði arfleiðsluskrárinnar frá 10. júlí 1942 um þar greinda sjóði skuli óhöggugu standa. Loks var ákveðið, að I efnafræðingur skyldi erfa allar aðrar eignir arfleiðanda, en andist hann fyrr en arfleiðandi, þá dóttir hans D. S andaðist 20. júní 1959, en I var þá látinn. Ágreiningur varð um túlkun arfleiðsluskránna og gildi þeirra. Talið var, að S hefði verið skylt að virða í einu og

öllu hina sameiginlegu og gagnkvæmu arfleðsluskrá þeirra systra frá 10. júlí 1942, og mátti hún í engu breyta þeirri arfleðsluskrá. Bar því að fylgja ákvæðum hennar í hvívetna um eignir þær, er hún geymdi ákvæði um. Öðrum eignum mátti S ráðstafa að vild sinni. Að því er þær varðaði, var arfleðsluskráin frá 11. júní 1955 því gild 283

Farmsamningar.

Samkvæmt farmsamningi 13. nóvember 1956 tókust eigendur v/s Walburg á hendur flutning fyrir Samband íslenzkra fiskframleiðenda á 600 lestum saltfisks frá íslenzkum höfnum til Ítalíu. Í farmsamningi var m. a. ákvæði þess efnis, að eigendur skipsins bæru „ekki ábyrgð á neinu tjóni eða skemmdum“, jafnvel þó að slíkt stafaði af „hirðuleysi eða vanrækslu skipstjóra eða áhafnar eða einhvers annars aðilja í þjónustu eigenda um borð eða í landi“. Samkvæmt þessu báru eigendur skipsins eigi ábyrgð á skemmdum, sem urðu á hluta fiskfarmsins í hleðsluhöfn hér á landi fyrir handvömm skipverja 212

Fasteignir. Sjá eignarréttur.

Félagsréttindi. Sjá félög.

Félög.

Á árinu 1950 var félag stofnað, er nefndist Fæðiskaupendafélagið í Hafnarfirði. Tilgangur félagsins var að sjá félagsmönnum fyrir góðu fæði við vægu verði, og í því skyni var komið upp mótuneyti, er starfrækt var fram á mitt ár 1958. Samkvæmt samþykktum félagsins var ábyrgð félagsmanna takmörkuð við stofnsjóðsinnstæðu. Það hafði ekki verið skrásett og eigi hafði því verið slitið, er síðar greind málsókn hófst. Í marz, apríl og maí 1958 fékk mótuneyti félagsins með gjaldfresti ýmsar vörur hjá verzlun einni í Hafnarfirði, K, fyrir samtals kr. 27.994.40. Er skuld þessi greiddist ekki, höfðaði K hinn 28. september 1960 mál til heimtu fjárhæðarinnar gegn tveimur félagsmönnum f. h. félagsins. Höfðu félagsmenn þessir báðir verið viðskiptamenn mótuneytisins, unz það hætti störfum. Annar þeirra hafði verið kjörinn í stjórn félagsins árið 1952, en eigi stjórnarformaður. Hinn var nefnt ár kjörinn varaendurskoðandi félagsins, og annaðist hann fjármál þess undir lokin. Eigi var í ljós leitt, að greindir félagsmenn væru til þess bærir að binda félagið fyrir dómi. Var málinu því vísað frá héraðsdómi 275

Á árinu 1946 var stofnað í Vestmannaeyjum félag, er nefndist

Vinnslu- og sölumiðstöð fiskframleiðenda í Vestmannaeyjum og síðar Vinnslustöðin. Félagar gátu orðið eigendur fiskiskipa og útgerðarmenn í Vestmannaeyjum, sem höfðu umráð fiskafía, er félagið tæki til vinnslu eða sölu, en markmið félagsins var sala og vinnsla fisks og fiskafurða frá félagsmönnum ásamt öflun og rekstri eigna og tækja í því skyni. Félagsmenn skyldu greiða félaginu stofntillög, sem miðuð voru við stærð fiskibáta þeirra, og rekstrarhagnaður lagðist í séreignarsjóð og sameignarsjóð félagsmanna eftir settum reglum. Ábyrgð félagsmanna var takmörkuð við inneign þeirra í sjóðum félagsins, og við félagsslit skyldi skipta eignum félagsins milli félagsmanna í réttu hlutfalli við bókaðar eignir þeirra hjá félaginu. H var einn stofnenda félags þessa. En vegna brots á því ákvæði félagslaganna, að félagsmenn skyldu afhenda félaginu fiskafía sinn, var H vikið úr félaginu með bréfi félagsstjórnarinnar 3. júní 1952, er staðfest var á aðalfundi félagsins 22. desember s. á. Af hendi félagsins var H boðin endurgreiðsla stofnframlaga hans ásamt vöxtum til 3. júní 1952, en eigi frekari greiðslur. H taldi brottvikninguna ólögmeða. Hann höfðaði mál gegn félaginu með héraðsstefnu 26. marz 1956. Hann krafðist dóms um það, að hann væri gildur félagsmaður Vinnslustöðvarinnar, en til vara, að hann væri sameigandi annarra félagsmanna að öllum eignum hennar. Málið var dæmt í Hæstarétti hinn 28. apríl 1961. Þar kom fram, að í desembermánuði 1959 hafði í Vestmannaeyjum verið stofnað hlutafélagið Vinnslustöðin h/f. Voru samþykktir þess dagsettar 18. desember 1959, og tilgangur félagsins var m. a. sá, „að yfirtaka eignir og rekstur Vinnslustöðvarinnar í Vestmannaeyjum svo og allar skuldir og skuldbindingar samkvæmt ársreikningum félagsins pr. 31. desember 1958“. Fyrir Hæstarétti krafðist H þess dómsorðs, aðallega að hann hefði verið fullgildur félagsmaður í félaginu Vinnslustöðinni við slit þess 17. desember 1959, en til vara, að hann hefði átt hlutdeild í eignum félagsins við slit þess nefndan dag. Rök þóttu færð að því, að félagsstjórninni hefði verið heimilt að víkja H úr félaginu Vinnslustöðinni vegna brota hans á lögum félagsins. Þar af leiddi, að H var ekki félagsmaður í því félagi eftir 3. júní 1952. Aðalkrafa H varð því ekki til greina tekin. En eins og markmiði og starfsemi sameignarfélagsins var háttað, voru félagsmenn taldir hafa verið sameigendur að þeim eignum félagsins, sem eigi voru eftir félagslögum sér-eign einstakra félagsmanna. Samkvæmt þessu taldist H auk séreignar sinnar hafa átt rétt til hlutdeildar í öðrum eignum félagsins, er honum var úr því vikið hinn 3. júní 1952,

miðað við rétt mat eignanna á þeim tíma	324
Félagið Rafvirkjadeild sameinaðra verktaka var stofnað á árinu 1951. Var tilgangur félagsins að tryggja þátttakendum sérstaka aðstöðu til starfa fyrir varnarliðið og betri en utanfélagsmenn fengu notið. Félagsmenn gátu samkvæmt samþykktum félagsins orðið þeir einir, er voru löggiltir rafvirkjameistarar og fullnægðu auk þess öðrum tilteknum skilyrðum. E rafvirkjameistara tókst ekki að sanna, að hann fullnægði félagsskilyrðum. Krafa hans um skaðabætur úr hendi félagsins, vegna þess að honum höfðu eigi verið veitt félagsréttindi, var því ekki tekin til greina ..	646

Fjárdráttur.

Póstmálafulltrúinn P hafði á hendi vörzlu gamalla frímerkja á vegum póststjórnarinnar. Voru frímerki þessi mjög verðmæt orðin. Á árinu 1959 leyfði P skrifstofustjóra í aðal-skrifstofu Landssímans, E, að taka úr frímerkjageymslunni og slá eign sinni á allmörg þessara frímerkja. Af söluverði frímerkja, er E telur hafa numið 85—90 þúsundum króna, lét hann 10.000 krónur í umslag og stakk því í vasa P. Nýtti P fé þetta með frímerkjatökuna í huga. Háttsemi þeirra E og P varðaði við 1. mgr. 247. gr. og 138. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940	538
--	-----

Fjárnám.

Staðfest fjárnámsgerð til tryggingar víxilskuld	210
Fjárnámsgerð áfrýjað til staðfestingar	596

Fógetagerðir. Sjá fjárnám, lögbann, löghald, lögtak, útburðarmál.

Framfærsla.

G, sem andaðist 12. maí 1957, hafði með samþykki barna sinna og leyfi skiptaráðanda setið í óskiptu búi eftir konu sína, er lézt á árinu 1941. Var G um skeið í nokkrum tengslum við heimili dóttur sinnar Þ og eiginmanns hennar, en þau hjón slitu samvistir síðla árs 1950. Eftir það var G á vegum greindrar dóttur sinnar, unz hann andaðist. Þ gerði kröfu í bú foreldra sinna um greiðslu fyrir fæði föður síns og þjónustu, veitta honum, frá 1. maí 1944 til dánardægurs hans, samtals kr. 141.383.00. Eiginmaður Þ lýsti því, að í búskapartið þeirra hjóna hefði engin krafa af framangreindu efni stofnast þeim til handa. Með hliðsjón af þessu og öðrum gögnum var Þ dæmd þóknun fyrir umönnun og hjúkrun föður síns einungis frá ársbyrjun 1951, samtals kr. 55.000.00	451
---	-----

*Frávísun.*a) *Frá Hæstarétti.*

- Úrskurður skiptadóms, þar sem hrundið var kröfu í þrotabú, var færður til Hæstaréttar. Slíkt mál sætir ekki kærú, sbr. 3. tölulið, b, 198. gr. laga nr. 85/1936. Var kærúmalinu því vísað frá Hæstarétti 28
- Gerðarþoli lögtaksmáls til heimtu stóreignaskatts samkvæmt lögum nr. 44/1957 gerði þær dómkröfur, aðallega að málinu yrði vísað frá fógétadómi, en til vara, að synjað yrði um framkvæmd lögtaks. Fógeti úrskurðaði, að málinu yrði ekki vísað frá fógétadómi og að lögtak skyldi fara fram. Gerðarþoli skaut máli þessu til Hæstaréttar með kærú og gerði m. a. þá kröfu, að úrskurður fógeta yrði ómerktur og málinu vísað frá fógétadómi. Þar sem fógeta bar í máli þessu að ákveða, hvort lögtak færi fram eða ekki, og sérstakur úrskurður átti því ekki við um frávísunarkröfu, varð það ályktarorð fógeta, að málinu yrði ekki vísað frá fógétadómi, eigi kært til Hæstaréttar. Ályktarorð fógeta um, að lögtak skyldi fara fram, bar hins vegar ekki undir kærúmeðferð, sbr. 4. tölulið 198. gr. laga nr. 85/1936. Var málinu því vísað frá Hæstarétti 255
- Í fógétadómi var hinn 12. ágúst 1960 kveðinn upp úrskurður um, að S skyldi að kröfu Þ og á hans ábyrgð borin út úr íbúð sinni ásamt búslóð og fólki á hennar vegum. Fógeti taldi hins vegar eigi unnt að fullnægja úrskurði þessum, og á dómþingi 13. marz 1961 lýsti hann því, „að hann myndi ekki, að svo stöddu, framfylgja úrskurði í máli þessu um útburð á gerðarþola, fyrr en hún hafi húsnæði í að fara, sem að álit borgarlæknis metist hæft til íbúðar fyrir hana og börn hennar“. Þessari ákvörðun fógeta skaut Þ til Hæstaréttar með kærú, en þar sem slík óformleg yfirlýsing gat ekki sætt kærúmeðferð, var því máli vísað frá Hæstarétti 274
- Ákvæði 8. gr. laga nr. 61/1942 veita eigi heimild til að skjóta sér í lagi til Hæstaréttar úrskurði stjórnar Lögmannafélags Íslands, þar sem hún tekur mál til efnismeðferðar. Kærú slíks úrskurðar félagsstjórnarinnar var því vísað frá Hæstarétti 300
- Hinn 27. júní 1960 gekk héraðsdómur í landamerkjamáli, sem síðan var áfrýjað til Hæstaréttar með stefnu 21. júlí s. á. Á árinu 1961, áður en greint áfrýjunarmál var dæmt í Hæstarétti, fóru vitnaleiðslur um málsefnið fram í héraði. Ákvörðun héraðsdóms um greiðslu kostnaðar af vitnamálinu var kærð til Hæstaréttar, en þar sem vitnamálið var þáttur í meðferð áfrýjunarmálsins fyrir Hæstarétti, var kærán löglaus. Kærúmalinu var því vísað frá Hæstarétti .. 411

Lögbannsgerð, sem framkvæmd hefur verið, verður ekki skotið til Hæstaréttar einni út af fyrir sig, sbr. 27. gr. laga nr. 18/1949 og 20. gr. i. f. sömu laga, og eigi er í lögum heimild til áfrýjunar eða kæru slíkrar lögbannsgerðar með öðrum hætti en í sambandi við dóm í staðfestingarmáli um gildi hennar. Kæru lögbannsgerðar var því vísað frá Hæstarétti 598

b) *Frá héraðsdómi.*

Efnt var til félagsskapar til starfrækslu mötuneytis fyrir félagsmenn. Félaginu voru settar samþykktir, en eigi var það skrásett, og los komst á félagsskapinn, er frá leið. Á árinu 1958 var stofnað til skuldar í matvöruverzlun einni vegna úttektar á vörum til mötuneytisins. Er skuld þessi, sem nam kr. 27.994.40, greiddist ekki, var af hálfu verzlunarinnar höfðað mál til heimtu fjárins gegn tveimur félagsmönnum f. h. félagsins. Annar þessara manna hafði á árinu 1952 verið kjörinn í stjórn félagsins, og hinn hafði að nokkru sinnt fjárreiðum þess. En þar sem eigi þótti í ljós leitt, að þeir mættu binda félagið fyrir dómi, var málinu vísað frá héraðsdómi 275

Með héraðsstefnu 23. maí 1960 höfðaði H mál gegn fyrrverandi eiginkonu sinni J til viðurkenningar á skyldu hennar til framfærslu kjörsonar þeirra S „til fullnaðs 16 ára aldurs hans, enda verði upphæð meðlagsins ákveðin með yfirvaldsúrskurði“. Aðiljar höfðu á sínum tíma leitað lögskilnaðar í Stjórnarráðinu, sbr. 72. gr. laga nr. 39/1921. Í skilnaðarleyfi Dómsmálaráðuneytisins 24. janúar 1958 var J fengið forræði S og H gert að greiða meðlag með honum. Þá hafði Dómsmálaráðuneytið með bréfi 10. nóvember 1960 synjað málaleitan H um, að honum yrði fengið forræði S. Eins og málið lá fyrir, varð dómur ekki lagður á kröfu H, og var henni því vísað frá héraðsdómi 279

Samkvæmt kröfu H var lagt löghald á eignir fyrrverandi eiginkonu hans, J, til tryggingar kröfu, að fjárhæð kr. 65.079.00. Eftir reikningi H, sem lagður hafði verið fram við löghaldsgerðina, var hér um kröfu að tefla, að sumu leyti gjaldfallna, en að öðru leyti ógjaldfallna, er H taldi sig eiga á hendur J vegna framfærslu kjörsonar þeirra. Í héraðsstefnu til staðfestingar lögbannsgerðinni var eigi getið neinnar fjárhæðar, er tryggð skyldi með löghaldinu, og því eigi fullnægt ákvæðum 2. mgr. 20. gr. laga nr. 18/1949 og 88. gr. laga nr. 85/1936. Staðfestingarmálinu var því vísað frá héraðsdómi 279

Með héraðsstefnu 11. maí 1956 höfðaði A skaðabótamál gegn M vegna ófjárráða sonar hans S, sem fæddur var 22. janúar

1939. M tók til efnisvarna í málinu fyrir hönd S, sem var dæmt áfall. S var sonur M og eiginkonu hans K, en þau hjónin slitu hjúskap sínum samkvæmt skilnaðarbréfi 10. janúar 1949. Fékk K þá forræði S og hélt því, unz hann kvæntist hinn 8. nóvember 1958. M var því ekki bær að hafa fyrirvar S í skaðabótamálinu, sbr. 24. gr. laga nr. 95/1947. Málsmeðferð og dómur í héraði voru því ómerkt og málinu vísað frá héraðsdómi 370
- Mál var höfðað fyrir sjó- og verzlunardómi, og krafðist stefndi frávísunar þess, þar sem það bæri undir bæjarþing. Mál þetta átti að vísu undir bæjarþing, en þar sem héraðsdómara var rétt að dæma það með samdómsmönnum og ákvæðum laga um sáttaumleitun var fullnægt, var frávísunar- krafan eigi tekin til greina 417
- Fulltrúi bæjarfógeta tók fyrir á bæjarþingi skattheimtumál ríkissjóðs á hendur N. Enginn sótti þing af hálfu ríkissjóðs, en dómari lagði fram greinargerð, sem bæjarfógeti hafði undirritað, skráði í þingbók, að málið væri þingfest, sáttatilraun hefði reynzt árangurslaus og að skriflegur málflutningur hefði verið ákveðinn. N var sjálfur mættur. Eigi leiðbeindi dómari honum, sem var ólöglerður, svo séð yrði af gögnum málsins, en ritaði í þingbók mótmæli hans og frestaði málinu til greinargerðar hans. Er þingað var í málinu, að þeim fresti liðnum, kom enginn fyrir dóm af hendi ríkissjóðs, en N mætti og lagði fram greinargerð ásamt gögnum. Að því loknu, var ritað í þingbók, að aðiljar féllu frá málflutningi, og málið því næst tekið til dóms. Eigi varð af málsgögnum ráðið, að ganga mætti fram hjá sáttanefnd, svo sem gert var. Vegna hinna stórfelldu galla á meðferð málsins var hún ásamt dómi í héraði ómerkt og málinu vísað frá héraðsdómi 446
- Skaðabótakröfu í opinberu máli vísað frá héraðsdómi vegna vanreifunar, enda mátti eigi tefja málið vegna þessa ágalla, sbr. meginreglu 145. gr. laga nr. 27/1951 538
- Héraðsdómari hratt kröfu stefnda um frávísun máls með úrskurði, sem Hæstiréttur staðfesti 610
- Varnarsamningur Íslands og Bandaríkjanna á grundvelli Norður-Atlantshafssamningsins frá 5. maí 1951 og viðbótarsamningur um réttarstöðu liðs Bandaríkjanna og eignir þeirra frá 8. maí 1951, sem lögfestir voru með lögum nr. 110/1951, geyma eigi ákvæði, er leiði til þess, að herstjórn Bandaríkjanna á Íslandi hlíti lögsögu íslenskra dómstóla um skipti sín við aðilja þar, og að alþjóðalögum er herstjórnin eigi heldur seld undir lögsögu íslenskra dómstóla um skipti sín við menn, er hún ræður til starfa hér á landi. Máli, sem

- höfðað var á hendur her stjórnninni til greiðslu vinnulauna, var því vísað frá héraðsdómi 613
- Fjárhéimtumál var höfðað gegn þremur mönnum, sem allir voru ófjárráða, er héraðsstefna var gefin út og málið þingfest. Voru þeir því eigi þá bærir að ráðstafa sakarefni. Að svo vöxnu máli, var sökinni vísað frá héraðsdómi 779
- Hinn 24. júní 1959 birtist í blaði einu viðtal við nafngreindan mann (V), þar sem aðdróttanir um ýmiss konar misferli voru hafðar uppi gegn Sildarútvegsnefnd, formanni hennar (E) og varaformanni (J). Með bréfi til Dómsmálaráðuneytisins var þess æskt af hálfu þeirra E og J, að ákærvaldið höfðaði refsímál út af ummælunum og bæri fram í því máli á hendur V kröfu um ómerkingu ummæla, miskabætur og fé til að standast kostnað af birtingu dóms í málinu í opinberu blaði eða riti. Ákærvaldið taldi réttilega, að V hefði eigi nafngreint sig sem höfund í merkingu 2. mgr. 15. gr. laga um prentrétt nr. 57/1956, og höfðaði því samkvæmt 3. mgr. nefndrar lagagreinar refsímál gegn ábyrgðarmanni blaðsins (A) og hafði í því máli uppi gegn A greindar kröfur. En þar sem þeir E og J höfðu eigi æskt kröfugerðar á hendur A, mátti ákærvaldið ekki beina kröfunum gegn honum, og var þeim því vísað frá dómi 815

Frestir.

- M, sem sætti ákæru fyrir rangar sakargiftir, hafði jafnan neitað að finna stað tilteknum ummælum sínum. Er verjandi M fyrir Hæstarétti kvað M vilja koma fyrir dóm í þessu skyni, frestaði Hæstiréttur málinu og lagði með úrskurði fyrir héraðsdómara að kveðja M fyrir sakadóm, veita honum færi á að gefa skýrslu og rannsaka síðan málið, eftir því sem efni yrðu til 271

Friðhelgi einkalífs.

- Hinn 18. og 22. janúar 1960 bárust lögreglustjóra Reykjavíkur í pósti bréf, þar sem honum var hótað lífláti. Grunur féll á starfandi lögregluþjón í Reykjavík (M) um að hafa samið og sent bréf þessi, og sætti hann af því efni ákæru samkvæmt 233. gr. og 138. og 139. gr. laga nr. 19/1940. M neitaði að eiga nokkurn þátt í samningu eða sendingu hótunarbréfa þessara. Eftir að bréfin höfðu borizt lögreglustjóra, lét hann hefja eftirgrennslan á vegum embættis síns um sendingu þeirra. Hinn 27. febrúar 1960 tók yfirlögregluþjónninn skýrslu af lögreglumanninum S, sem skýrði frá því, að hann hefði um viku af febrúar boðið M heim og veitt honum vín. Hefði M þá gefið til kynna, að hann hefði staðið að orðsendingu til lögreglustjóra, og haft með höndum

vélritað blað, er hann las af hótun um liflát lögreglustjóra. Hinn 29. marz 1960 kom S aftur fyrir yfirlögregluþjóninn og skýrði nú svo frá, að er hann aðfaranótt 18. janúar 1960 var á verði í Stjórnarráðshúsinu í Reykjavík, hefði M komið þangað, haft þar viðdvöl á aðra klukkustund og þá skrifað á ritvél liflátshótun til lögreglustjóra, er hann hafði á brott með sér. Tæknideild rannsóknarlögreglunnar í Reykjavík lét uppi það álit sitt, að fyrra hótunarbréfið virtist vera skrifað á tiltekna ritvél í Stjórnarráðinu. Að því er hitt bréfið varðar, taldi tæknideildin víst, að það hefði verið skrifað á ritvél í verzlunarskrifstofu einni í Reykjavík, en leitt var í ljós, að þangað hafði M komið. Samkvæmt þessu og öðrum gögnum var talið mjög líklegt, að M væri höfundur beggja bréfanna. En eigi þótti það sannað, m. a. vegna þess, að S var eigi ógallað vitni 376

Fyrning.

- Vátryggingarfélag var kafið um greiðslu tjónbóta vegna skemmda, sem orðið hefðu á tilteknu fimm ára tímabili á skipi í vátryggingu félagsins. Skemmda þessara var ekki getið í skipsbókum og eigi höfðu þær verið tilkynntar félaginu fyrr en í lok tryggingartímabilsins. Var því allt á huldu um, hvenær skemmdir höfðu orðið og hvort eða hverjar bótakröfur kynnu að vera fyrndar samkvæmt ákvæðum 29. gr. laga nr. 20/1954 142
- Skaðabótakrafa vegna galla á vöru var fyrnd samkvæmt ákvæðum 54. gr. laga um lausafjárkaup nr. 39/1922, þar sem lengri tími en eitt ár var liðinn frá afhendingu vörunnar, er kaupandi kvartaði undan göllum, og eigi var í ljós leitt, að seljandi hefði tekizt á hendur sérstaka ábyrgð á vörunni 147

Gerðardómar.

- Fyrir Hæstarétti krafðist vátryggingarfélag þess, að héraðsdómur yrði ómerktur og málinu vísað frá héraðsdómi, þar sem sakarefni bæri eftir samþykktum félagsins undir gerðardóm. Kröfu þessari var ekki sinnt, þar sem hún hafði ekki verið höfð uppi í héraði 170

Gjafsókn. Gjafvörn.

- Maður, sem hlaut heilsutjón í sjóslysi, fær gjafsókn í héraði og fyrir Hæstarétti 5
- Gjafvörn konu í barnsfaðernismáli fyrir Hæstarétti 536
- Dreng, sem slasaðist af völdum bifreiðar, veitt gjafsókn í máli til heimtu tjónbóta 620
- Vélvirkjanema, sem slasaðist í starfi, veitt gjafsókn í máli til heimtu slysabóta 632
- Eiganda veiðiréttar veitt gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæsta-

rétti í málaferlum gegn fiskiræktar- og veiðifélagi, en félaginu gjafvörn fyrir Hæstarétti	734
--	-----

Gjaldþrotaskipti. Sjá skipti.

Greiðsla.

Bæjarstjórn Vestmannaeyjakaupstaðar hafði selt O á leigu lóð til starfsrækslu og mannvirkjagerðar þar, en O síðan selt H leigurétt sinn og mannvirki. Bæjarstjórn, sem taldi sölu þessa og framsal réttinda til H brjóta gegn ákvæðum leigumálans og löglaus, vildi samkvæmt heimild í leigumálanum og að leigutíma liðnum leysa til sín mannvirki á lóðinni fyrir matsverð, er hún bauð fram í hendur O. O, sem taldi sig, eins og þá var komið, ekki réttan aðilja þeirra skipta, synjaði viðtöku fjárins, er þá af hálfu bæjarstjórnar var lagt í banka sem geymslufé til handa O. Greiðslutilboð þetta var ófullnægjandi, þar sem H taldist hafa eignast umrædd mannvirki á löglegan hátt og án þess að í bága bryti við leigumálann	219
--	-----

Gæzluvarðhald.

Gæzluvarðhald sökunauts látið kom til frádráttar refsivist, sbr. 76. gr. laga nr. 19/1940	367, 460, 470, 538, 724
---	-------------------------

Hegningarauki.

Hegningarauki dæmdur, sbr. 78. gr. laga nr. 19/1940	367
---	-----

Hjón.

M og K gengu í hjónaband á árinu 1945. Hinn 30. júní 1957 fengu þau leyfi Dómsmálaráðuneytisins til skilnaðar að borði og sæng, og hinn 22. ágúst s. á. var bú þeirra tekið til opinberrar skiptameðferðar samkvæmt 6. kafla laga nr. 3/1878 og 7. kafla laga nr. 20/1923. Meðal eigna búsins var húshluti, er M hafði keypt árið 1952 og þinglýst var á nafn hans. Í málflutningi var við það miðað, að húshluti þessi kæmi til skipta milli hjónanna, sbr. 49. gr. laga nr. 20/1923. Hinn 13. marz 1959, áður en skiptum lauk, var gert lögtak í húseigninni til tryggingar þinggjöldum, er lögð höfðu verið á M árin 1957 og 1958. K krafðist þess, að lögtaksgerðin yrði felld úr gildi, þar sem lögtak væri óheimilt í sameign þeirra hjónanna undir opinberum skiptum. Á þetta varð ekki fallið, þar sem skuldheimtumenn geta þrátt fyrir skipti á búi hjóna fylgt fram rétti sínum með lögsókn, sbr. 68. gr. laga nr. 3/1878 og 47. gr. laga nr. 20/1923	617
Er skilnaður varð með hjónum og bú þeirra var til skipta-meðferðar, var í það lýst kröfu vegna lántöku mannsins	

til öflunar verðmætis, er taldist hjúskapareign hans. Konan bar ekki ábyrgð á skuld þessari, sbr. 25. gr. laga nr. 20/1923, enda eigi í ljós leitt, að konan hefði tekizt á hendur sérstaka ábyrgð á henni 839, 844

Hlutdeild.

E fékk þá G og K til að bera rangt við yfirheyrslu um sakaratriði í refsímáli, en að nokkru urðu tilmæli hans um þetta efni árangurslaus. Var E dæmd refsing samkvæmt 1. mgr. 142. gr. og 147. gr. sbr. 22. gr. og að nokkru 20. gr. laga nr. 19/1940 538

F fékk vitni til að bera rangt fyrir dómi og var dæmdur sekur við 142. gr. sbr. 22. gr. laga nr. 19/1940 724

Húsaleiga.

Hinn 23. júlí 1955 tók G á leigu verzlunarhúsnæði hjá E, tvær stofur á neðri hæð í húsi hans. Skyldi leigutíminn vera tíu ár, frá 1. ágúst 1955 til 1. ágúst 1965. Með bréfi 26. júní 1959 sagði G húsnæðinu upp frá 1. n. m. og bar fyrir sig vanefndir leigusamningsins af hendi E, er hann taldi í því fólgnar, að hann hefði eigi fengið aðgang að salerni og fatahengi í anddyri, eins og um hefði verið samið, og hitun húsnæðisins hefði verið ófullnægjandi. E taldi riftun leigumálans af hendi G rakalaus og krafðist húsaleigu fyrir þann tíma, er leið, þar til hann gat selt húsnæðið á leigu af nýju, greiðslu skuldar G vegna húsaleiguuppbótar og hitunar og svo skaðabóta vegna spjalla á húsnæðinu, er hann taldi G bera ábyrgð á. G tókst ekki að sanna, að E hefði, svo riftun mætti varða, vanefnt skyldur sínar samkvæmt leigusamningnum. G, sem riftað hafði samningnum ólöglega, var dæmt að greiða E leiguskuld, hitunarkostnað, húsaleigu, meðan húsnæðið nýttist ekki, bætur fyrir óþægindi og svo bætur fyrir að koma húsnæðinu í viðunandi horf, en G bar að annast viðhald þess á sinn kostnað. Eigi var tekin til greina krafa E, að fjárhæð kr. 800.00, vegna spjalla á húsinu af árekstri bifreiðar, sem flutti vörur til G, enda var ekki í ljós leitt, að áreksturinn hefði orðið með þeim hætti, að G væri skaðabótaskyldur 101

Húsleit. Sjá leit.

Ítaksréttindi.

Sunnan Andakílsár og norðan bæjarins Innri-Skeljabrekku, eru samfelldar engjaspildur, er frá ómunatíð hafa verið nytjaðar til slægna frá nálægum jörðum eða af einstökum aðiljum, er öðlzt höfðu slík réttindi. Er lög um ítök nr.

113/1952 komu til framkvæmda, reis ágreiningur um það, hvort hér væri um að tefla eign eða ítaksréttindi. Höfðaði eigandi greindrar jarðar (J) af því efni með opinberri stefnu eignardómsmál og krafðist þess, að viðurkenndur yrði eignarréttur hans að spildunni X. Eigendur grannjarðar, er tóku til varnar í málinu, töldu spilduna eign sína. Af Landnámu mátti ráða, að í öndverðu hefði engið verið hluti eignarjarðar J. Hins vegar var gagna vant um, hvenær það hefði skilizt frá jörðinni, að því er nýtingu þess varðaði, og hvort önnur umráð en til slæгна hefðu undan jörðinni gengið fyrir afsal jarðareiganda eða hefð. Engjaspildan var að svo vöxnu máli dæmd eign J, en slægjuftak varnaraðilja jafnframt viðurkennt 350

Ítrekun.

- G ók bifreið, er hann var með áhrifum áfengis, og var um ítrek-
að brot að tefla. Varðaði það því refsingu samkvæmt 4.
mgr. 80. gr. laga nr. 26/1958 og ítrekunarákvæði 45. gr.
laga nr. 58/1954 74
- Ítrekun þjófnaðar 367
- Þ var hinn 12. febrúar 1954 dæmd 3000 króna sekt fyrir áfengis-
sölu samkvæmt 15. sbr. 33. gr. laga nr. 33/1935. Ítrekunar-
áhrif þess dóms voru samkvæmt 71. gr. laga nr. 19/1940
niður fallin, er Þ hinn 26. marz 1960 var sakaður um ólög-
legan flutning áfengis í bifreið sinni 131

Kaup og sala.

- H keypti þakplötur af E og veitti þeim viðtöku í október eða
nóvember 1950. H taldi galla koma fram á plötunum, en
undan því kvartaði hann eigi sannanlega fyrr en 30. desem-
ber 1952. Að svo vöxnu máli og þar sem ekki var í ljós
leitt, að E hefði tekizt á hendur sérstaka ábyrgð á vörunni,
var skaðabótakrafa vegna galla á henni fyrnd samkvæmt
ákvæðum 54. gr. laga um lausafjárkaup nr. 39/1922 147
- Í nóvembermánuði 1931 seldi bæjarstjórn Vestmannaeyjakaup-
staðar Ólíuverzlun Íslands h/f á leigu lóð á hafnarsvæði
kaupstaðarins til afnota í rekstri olíuverzlunar, enda væri
gætt varnaðar gegn slysaþættu, og til mannvirkjagerðar.
Hinn 3. maí 1933 framseldi Ólíuverzlun Íslands h/f B.P. á
Íslandi h/f rétt sinn samkvæmt leigusamningnum, og virð-
ast eigi af hendi kaupstaðarins hafa verið gerðar athuga-
semdir af þessu efni, en um var að tefla sams konar notkun
lóðar og Ólíuverzlun Íslands h/f höfðu verið heimiluð. Með
afsali Ólíuverzlunar Íslands h/f 27. maí 1959, er B.P. á Ís-
landi h/f staðfesti 25. júní s. á., seldi hlutafélagið H, útgerð-
armanni í Vestmannaeyjum, lóðarréttindi og mannvirki, og

hugðist H nota þau í þágu útgerðar sinnar, en slíkt taldi bæjarstjórn brjóta í bága við leigusamninginn. Krafðist fyrirsvarsmaður kaupstaðarins því riftunar sölunnar til H og afhendingar mannvirkja, er gerð höfðu verið á lóðinni, í hendur bæjarfélagsins gegn greiðslu matsverðs þeirra samkvæmt ákvæðum leigusamningsins. Bauð fyrirsvarsmaðurinn síðan fram verðið í hendur oliufélaganna, en þau synjuðu viðtöku, enda töldu þau sig ekki aðilja þeirra skipta, eins og komið var. Var féð þá lagt í banka sem geymslufé þeirra. Þetta greiðslutilboð var dæmt ófullnægjandi, þar sem gengið var fram hjá H, sem talinn var orðinn löglegur eigandi mannvirkjanna samkvæmt greindu afsali til hans, enda voru fyrirhuguð not hans af eignunum eigi metin ósamþýðanleg leigusamningnum, þar sem þau voru hættuminni en nýting hinna upphaflegu leigutaka 219

Fiskafurðir frystihúss Í h/f voru fluttar út og seldar um hendur E. Eftir að viðskiptum þessum var lokið, kom upp ágreiningur með aðiljum um eðli þeirra og svo um reikningsskil. Fyrirsvarsmaður Í h/f hélt því fram, að E hefði verið kaupandi afurðanna og greitt fast verð fyrir lúðu, en átt að greiða hæsta markaðsverð á hverjum tíma fyrir annan fisk. Auk hagnaðar af fiskisölnunni skyldi E greitt úr hendi Í h/f 1% af fobverði annars fisks en lúðu. E hefði veðsett fiskinn bönkum í sínu nafni, á umbúðum hefði nafn hans verið greint sem framleiðanda og útflutningsleyfi hefðu verið miðuð við fisk, verkaðan í frystihúsi, er E ætti eða hefði á leigu. E kvaðst ekki hafa verið kaupandi fiskafurðanna, heldur annazt sölu þeirra í umboðssölu gegn tilteknum umboðslaunum. Lán í bönkum hafi verið á hans nafni af hagkvæmisástæðum einum, nafn hans á umbúðum hafi ekki gefið til kynna, að hann væri eigandi fisksins, enda hefði merki frystihússins einnig verið á umbúðunum, og af hálfu stjórnvalda hafi því enginn gaumur verið gefinn, hvort fiskur, sem fluttur var út samkvæmt útflutningsleyfum hans, var hans eign eða ekki. Skriflegur samningur um viðskipti þessi hafði enginn verið gerður. Er viðskiptin fóru fram, hafði meginhluti fiskafurða hér á landi lengi verið fluttur út í umboðssölu fyrir reikning framleiðenda. Var eigi í ljós leitt, að um fiskafurðir þær, sem hér var um að tefla, hefði átt að fara með öðrum hætti, en sönnunarbyrði fyrir því, að svo hefði verið, þótti eiga að hvíla á Í h/f. Var því lagt til grundvallar, að skipti aðilja hefðu ekki verið kaup, heldur umboðssala 861

*Kærumál.*a) *Einkamál.*

- Úrskurður skiptadóms um, að krafa í þrotabú skyldi ekki tekin til greina, var kærður til Hæstaréttar. En þar sem slíkt mál sætir ekki kæru til æðra dóms, sbr. 3. tölulið, b, 198. gr. laga nr. 85/1936, var kærumálinu sjálfkrafa vísað frá Hæstarétti 28
- Staðfest ákvæði héraðsdóms um málskostnað, sem kært hafði verið til Hæstaréttar 50
- Staðfestur úrskurður uppboðsdóms um uppboðsskilmála um jörð, eign dánarbús, en skiptafundur hafði áður fjallað um skilmálana, sbr. 2. mgr. 50. gr. laga nr. 3/1878 163
- Í lögtaksmáli til heimtu stóreignaskatts samkvæmt lögum nr. 44/1957 krafðist gerðarþoli aðallega frávísunar málsins frá fógætadómi, en til vara, að lögtak færi ekki fram. Í úrskurði fógæta var í niðurstöðu svo kveðið á, að málinu yrði ekki vísað frá fógætadómi og að lögtak skyldi fara fram. Gerðarþoli kærði úrskurð þenna til Hæstaréttar og krafðist þess m. a., að úrskurðurinn yrði ómerktur og málinu vísað frá fógætadómi. Í máli þessu bar fógæta að ákveða, hvort lögtak skyldi fara fram eða ekki, og því átti sérstakur úrskurður um frávísunarkröfu ekki við. Það ályktarorð í úrskurði fógæta, að málinu yrði ekki vísað frá fógætadómi, varð því ekki kært til Hæstaréttar. Hins vegar bar ályktarorð fógæta um, að lögtak skyldi fara fram, eigi undir kærumeðferð, sbr. 4. tölulið 198. gr. laga nr. 85/1936, og var málinu því vísað frá Hæstarétti 255
- R, ekkja S, er lézt 30. júlí 1959, krafði váttryggingarfélagið T um slysáttryggingarfé. T, er taldi S hafa stýtt sér aldur, neitaði greiðslu. Höfðaði R þá mál til heimtu fjárins. T taldi dánarvottorð, sem afhent hafði verið Hagstofu Íslands, kunna að hafa þýðingu í máli þessu. Hagstofustjóri neitaði að láta vottorðið fram. Niels prófessor Dungal hafði gefið dánarvottorðið. Hann hafði krufið lík S. Ýtarleg skýrsla um krufninguna og ályktun prófessorsins um dánarorsök var lögð fram í dómsmálinu. Að svo vöxnu máli var eigi tekin til greina krafa T um, að hagstofustjóra yrði dæmt að láta fram dánarvottorðið 266
- Með úrskurði fógætadóms 12. ágúst 1960 var kveðið á um það, að S skyldi samkvæmt kröfu Þ og á hans ábyrgð borin út úr íbúð þeirri, er hún hafði haft til afnota, ásamt búslóð sinni og fólki því, er þar var á hennar vegum. Fógæti taldi hins vegar eigi unnt að verða við kröfu Þ um að fullnægja úrskurðinum, og á dómþingi 13. marz 1961 lýsti hann því, „að hann myndi ekki, að svo stöddu, framfylgja

- úrskurði í máli þessu um útburð á gerðarþola, fyrr en hún hafi húsnæði í að fara, sem að álitni borgarlæknis metist hæft til íbúðar fyrir hana og börn hennar“. Þessa ákvörðun fógeta kærði Þ til Hæstaréttar, sem vísaði því málskoti frá sér, þar sem slík óformleg yfirlýsing mátti eigi að lögum sæta kæru. Sagt, að Þ hefði mátt krefjast formlegs úrskurðar fógeta, ef hann vildi eigi una ákvörðun hans, og skjóta þeim úrskurði síðan til Hæstaréttar samkvæmt 4. tölulið 198. gr. laga nr. 85/1936, ef því var að skipta 274
- Á árinu 1950 var stofnað félag, er nefndist Fæðis kaupendafélagið í Hafnarfirði. Tilgangur félagsins var að sjá félagsmönnum fyrir góðu fæði, og í því skyni var komið upp mótuneyti, er starfrækt var fram á mitt ár 1958. Félagið var aldrei skrásett. Mánuðina marz, apríl og maí 1958 fékk félagið ýmsar vörur með gjaldfresti hjá verzlun einni í Hafnarfirði, K, fyrir samtals kr. 27.994.40. Er skuld þessi greiddist ekki, höfðaði K mál gegn þeim Á og J f. h. félagsins, en þeir voru báðir félagsmenn og viðskiptamenn mótuneytisins, unz það hætti störfum. En eigi var í ljós leitt, að þeir væru bærir að binda félagið, og var málinu því vísað frá dómi 275
- H höfðaði með stefnu 23. maí 1960 mál gegn fyrrverandi eigin konu sinni J til viðurkenningar á skyldu hennar til framfærslu kjörbarns þeirra S. Málsaðiljar höfðu á sínum tíma leitað lögskilnaðar í Stjórnarráðinu, sbr. 72. gr. laga nr. 39/1921. Í skilnaðarbréfi Dómsmálaráðuneytisins 24. febrúar 1958 var J fengið forræði kjörbarnsins og H gert að greiða meðlag með því. Hinn 10. nóvember 1960 synjaði Dómsmálaráðuneytið málaleitun H um, að honum yrði fengið forræði barnsins. Eins og málið lá fyrir, varð ekki lagður dómur á greinda kröfu H á hendur J, og var kröfunni því vísað frá héraðsdómi 279
- H fékk lagt lögöld á eignir J til tryggingar kröfu, að fjárhæð kr. 65.079.00, og samkvæmt reikningi var hér um að tefla kröfu, að sumu leyti gjaldfallna, en að öðru leyti ógjaldfallna, sem H taldi sig eiga á hendur J. Í héraðsstefnu var eigi getið neinnar fjárhæðar, sem löghaldið ætti að tryggja, og var því ekki fullnægt ákvæðum 2. mgr. 20. gr. laga nr. 18/1949 og 88. gr. laga nr. 85/1936. Var kröfu þessari því vísað frá héraðsdómi 279
- I héraðsdómslögmaður bar fram kæru við stjórn Lögmannafélags Íslands vegna ritsmíðar í dagblaði í Reykjavík og beindi máli þessu gegn E héraðsdómslögmanni, sem er einn af ritstjórum blaðsins. Er kröfu E um frávísun málsins frá stjórn lögmannafélagsins var hundið með úrskurði stjórnarinnar, kærði E hann til Hæstaréttar. En þar sem

8. gr. laga nr. 61/1942 geymir eigi heimild til að skjóta sér í lagi til Hæstaréttar úrskurði stjórnar Lögmannafélags Íslands um töku máls til efnismeðferðar, var kærumálinu vísað frá Hæstarétti	300
Eftir áfrýjun héraðsdóms í landamerkjamáli var háð vitnamál um málsefni í héraði. Ákvörðun dómsins um greiðslu kostnaðar hans var kærð til Hæstaréttar. Greint vitnamál var þáttur í meðferð aðalmálsins fyrir Hæstarétti, og brast heimild til að kæra nefnda ákvörðun héraðsdóms. Kærumálinu var því vísað frá Hæstarétti	411
Mál, sem átti undir bæjarþing, var höfðað fyrir sjó- og verzlunardómi. En þar sem héraðsdómara var rétt að dæma málið með samdómendum og ákvæðum laga um sáttumleitan var fullnægt, var málinu eigi vísað frá héraðsdómi, þótt dómstóllinn nefndist sjó- og verzlunardómur	417
Málskostnaðarákvæði héraðsdóms staðfest	456
Hinn 17. nóvember 1960 krafðist stjórn Lífeyrissjóðs togara- sjómanna, sbr. lög nr. 34/1960, að b/v Í yrði seldur á uppboði til lúkningar gjaldföllnu iðgjaldi til sjóðsins auk vaxta og kostnaðar, en því máli var frestað til 9. febrúar 1961. Hinn 26. janúar 1961 tilkynnti Stofnlánadeild sjávarútvegsins uppboðsdóminum, að hún samkvæmt heimild í 3. gr. bráðabirgðalaga nr. 1/1961 tæki sér fyrst um sinn tveggja mánaða frest til athugunar á fjárhag h/f Í, eiganda nefnds botnvörpungs, og var uppboði samkvæmt því hinn 9. febrúar 1961 frestað til 27. marz s. á., en af hendi lífeyrissjóðsins var frekari frestun uppboðs þá andmælt og úrskurðar krafizt um það atriði. Með úrskurði uppboðsdóms 13. maí 1961, er staðfestur var í Hæstarétti, var hrundið kröfu lífeyrissjóðsins um sölu á skipinu, eins og á stóð, sbr. 1. mgr. 3. gr. bráðabirgðalaga nr. 1/1961 og 1. mgr. 3. gr. laga nr. 48/1961 um bann við aðför í eignum útgerðarfyrirtækis við þær aðstæður, sem lýst var	506
Staðfestur úrskurður uppboðsdóms um frestun uppboðs, sbr. 3. gr. bráðabirgðalaga nr. 1/1961 og 3. gr. laga nr. 48/1961	592
Úrskurði fógetadóms um lögbann var skotið til Hæstaréttar með kæru. En þar sem lögbannsgerð, er framkvæmd hefur verið, verður eigi einni út af fyrir sig skotið til Hæstaréttar, sbr. 27. gr. laga nr. 18/1949 og 20. gr. i. f. sömu laga, og eigi er í lögum heimild til áfrýjunar eða kæru slíkrar lögbannsgerðar með öðrum hætti en í sambandi við dóm í staðfestingarmáli um gildi hennar, þá var kærumálinu vísað frá Hæstarétti	598
Staðfestur úrskurður bæjarþings, þar sem hrundið var kröfu stefnda í héraði um frávísun máls	610
Þ, sem unnið hafði í þjónustu varnarliðs Bandaríkjanna á Kefla-	

víkurflogvelli, höfðaði mál gegn herstjóra varnarliðsins til greiðslu vangoldinna vinnulauna. Hæstiréttur vísaði málinu frá héraðsdómi, þar sem lögsaga íslenzkra dómstóla í slíku máli varð hvorki reist á ákvæðum varnarsamnings Íslands og Bandaríkjanna, sbr. lög nr. 110/1951, né á reglum alþjóðaréttar	613
Ákvæði héraðsdóms um málskostnað kært til Hæstaréttar ..	873

b) *Opinber mál.*

Verjandi ákærða í héraði krafðist framhaldsrannsóknar um ýmis atriði. Úrskurður héraðsdómara um, að kröfu verjandans skyldi í engu sinnt, var færður til Hæstaréttar, sem kvað á um rannsókn tiltekinna atriða	33
--	----

Landamerkjamálar.

Í landamerkjamáli komst Hæstiréttur að þeirri niðurstöðu, að eigandi jarðar ætti umferðarsvæði tiltekinnar breiddar til úthaga sinna og vatnsbóls, en ákvörðun marka umferðarsvæðisins var vísað til landamerkjadóms	685
Tvö landamerkjabréf komu fram um landamerki. Annað bréfið greindi merkin sem línu um tiltekin kennileiti og framhald þeirrar línu til skurðar við merkjalínu, er hún var dregin til. Merkjagreining hins bréfsins var hins vegar ófullkomin, þar sem einungis var tilgreind átt frá tilteknum stað, en eigi frekari kennileiti, er mörkuðu stefnu merkjalínunnar. Ákvæði fyrir nefnda bréfsins voru lögð til grundvallar landamerkjunum	760

Lax- og silungsveiði.

Fiskiræktar- og veiðifélag var stofnað á árinu 1938 og samþykktir þess ásamt arðskrá staðfestar 1939. Jörðinni Ó, eign B, var í upphafi haldið utan félagsins. En á aðalfundi félagsins 23. febrúar 1940, var ákveðið að taka eignarnámi sjávarveiði fyrir jörðinni samkvæmt leyfi viðkomandi ráðuneytis frá 21. júní 1939 og aðra veiði jarðarinnar á leigu. Síðan fór fram mat á veiðiréttindum B, og eignarnám sjávarveiðinnar var framkvæmt í maímánuði 1940. Eigi gerði B reka að því að fá hrundið mati veiðiréttindanna né eignarnáminu, en veitti leigugreiðslum og eignarnámsbótum viðtöku án athugasemda. Eftir að arðshlutur hans var aukinn á árinu 1957, gat B því ekki krafið félagið um frekari greiðslur	734
--	-----

Leiga. Sjá húsaleiga, lóðarleiga.

Leit.

Tollgæzlumenn leita tollskylds varnings í vistarveru skipverja	63
Lögreglumenn leita áfengis í leigubifreið	77, 131
Húsleit eftir þýfi	124, 367
Er M var settur í varðhald fannst skammbýssa í vasa hans, og var skotfæra síðan leitað í bifreið hans	376
Leit sakargagna í íbúð sakaðs manns	376
Leit í íbúð manns, sem sakaður var um vörzlu ólöglegs áfengis	376

Líkamsárás.

Aðfaranótt 19. apríl 1959 fékk lögreglan á Akureyri vitneskju um, að maður lægi á akbraut á torgi þar í kaupstaðnum. Við athugun kom í ljós, að maður þessi (I) hafði hlotið sár á vinstri augabrún og heilahristing. Rannsókn málsins leiddi í ljós, að I hafði verið í þröng manna, er verið höfðu meira og minna drukknir. Einn þessara manna kvaðst hafa séð H ljósta I höfuðhöggi, svo að hann féll við, en aðrir sjónarvottar þessa komu ekki fram. I hafði að sögn vitna verið mjög ölvaður og reikað í spori. Eigi þótti loku fyrir það skotið, að hann hefði hlotið áverkann af falli einu í götuna. Að svo vöxnu máli, taldist ekki sannað gegn neitun H, að hann hefði greitt I höfuðhögg eða veitt honum áverka á annan hátt. Var H því dæmd sýkna af ákæru um brot gegn 218. gr. laga nr. 19/1940	661
---	-----

Líkamsmeiðingar. Sjá líkamsárás, skaðabætur.

Líkur. Sjá sönnun.

Loforð. Sjá samningar.

Lóðarleiga.

Með lóðarleigusamningi 2. apríl 1947, er breytt var með samn-
ingi 6. febrúar 1948, seldi landbúnaðarráðherra H á leigu
lendu á Digraneshálsi í Kópavogi. Á árinu 1955 lét H hluta
lands þessa af hendi til afnota handa samvinnufélagi gegn
loforði ráðherra um aðra lendu í staðinn, að stærð 4.736
ha, með sömu skilmálum sem gilt höfðu um land það, er
hann lét til samvinnufélagsins, enda yrði lenda þessi leyst
úr erfðaleigu þriðja aðilja. Hinn 15. ágúst 1957 afsalaði
landbúnaðarráðherra Kópavogskaupstað samkvæmt lögum
nr. 32/1957 lendum jarðanna Digraness og Kópavogs, m. a.
með þeim skilmálum, að kaupstaðurinn virti réttindi aðilja
samkvæmt gefnum loforðum til lóða úr lendum þessum,
en ráðherra hafði þá eigi enn efnt við H loforð það, er
áður greinir. Þáverandi fyrirsvarsmaður kaupstaðarins kvað

sér hafa verið kunnugt um loforð þetta, en talið það ógilt, og af hendi kaupstaðarins var efndum neitað. Kópavogsskaupstað var dæmt að efna loforðið, en þar sem ósýnt var, hvernig til tækist um lausn landsins úr leigu þeirri, er áður getur um, var krafa H um dagsektir eigi tekin til greina

86

Með leigusamningi 6. og 12. nóvember 1931 leigði Vestmannaeyjakaupstaður Oliuverzlun Íslands h/f lóð á hafnarsvæði kaupstaðarins til starfrækslu sinnar. Var leigutaka heimilað að gera þar uppfyllingu undir oliugeyma og oliugeymslu, enda væri þess gætt, að hætta á íkveikju eða sprengingu væri útilokuð. Leigutími var ákveðinn 20 ár. Að leigutíma liðnum, var kaupstaðnum heimilt að taka lóðina í sínar hendur ásamt mannvirkjum fyrir matsverð þeirra, er þó yrði aldrei herra en upphaflegt kostnaðarverð. Á leigutímanum mátti leigutaki selja og veðsetja afnotarétt sinn ásamt mannvirkjum, enda færi sú ráðstöfun ekki í bága við leigumálann. Hinn 3. maí 1933 afsalaði Oliuverzlun Íslands h/f til B.P. á Íslandi h/f réttindum sínum samkvæmt leigumálanum án athugasemda af hendi Vestmannaeyjakaupstaðar, en það framsal hins leigða mun ekki hafa haft í för með sér breytingu á nýtingu lóðarinnar eða starfrækslu á henni. Eins og áður greinir, var upphaflegur leigutími ákveðinn 20 ár, þ. e. til 6. nóvember 1951. Hinn 23. júní 1952 var leigusamningurinn framlengdur 5 ár. Að þeim tíma liðnum æski leigutaki enn 5 ára framlengingar, en leigusali lét ekki kost framlengingar lengur en 3 ár til viðbótar, þ. e. til 6. nóvember 1959. Hinn 9. janúar 1959 ákvað bæjarstjórn Vestmannaeyjakaupstaðar að tilkynna leigutaka, að um frekari framlengingu leigumálans yrði ekki að tefla og félli hann því úr gildi hinn 6. nóvember 1959. Jafnframt var leigutaka tjáð, að kaupstaðurinn myndi neyta heimildar samningsins til „yfirtöku mannvirkja á lóðinni“. Í maí og júnímánuði 1959 seldu greind hlutafélög H, útgerðarmanni í Vestmannaeyjum, leiguréttindi sín og mannvirki á lóðinni. H hugðist nota lóðina fyrir starfrækslu í sambandi við útgerð sína, og hóf hann þar nokkrar framkvæmdir. Þá veðsetti hann þessi réttindi sín banka til tryggingar víxilskuld, að fjárhæð kr. 500.000.00. Af hendi Vestmannaeyjakaupstaðar var framsal réttinda til H og framkvæmdir hans taldar fara í bága við rétt kaupstaðarins, og voru ágreiningsefnin borin undir dómstóla með þessum úrslitum: 1) Krafa um riftun afsals lóðarréttinda og mannvirkja til H var ekki tekin til greina, þar sem framsalið var heimilt samkvæmt leigumálanum, enda fyrirhuguð nýting lóðarinnar af hendi H hættuminni en sú, er leyfð var.

2) Leigumálinn talinn úr gildi fallinn 6. nóvember 1959, enda leiguhöfum kunnugt, að hann var framlengdur einungis um 3 ár frá 6. nóvember 1956 að telja. 3) Samkvæmt mati dómkvaddra manna 4. febrúar 1960 var uppfylling, er leigutakar höfðu gert, talin hafa kostað í upphafi kr. 45.000.00. Fjárhæð þessa bauð Vestmannaeyjakaupstaður greindum hlutafélögum sem gagngjald mannvirkisins og lagði síðan í banka sem geymslufé, er þau höfðu viðtöku þess. Greiðslutilboð þetta var ekki fullnægjandi, þar sem því var ekki beint til H, sem var orðinn löglegur eigandi, og var kaupstaðnum því ekki dæmdur eignarréttur uppfyllingarinnar. 4) Staðfest var lögbann við framkvæmdum H á lóðinni eftir lok leigutímans. 5) Dæmt var í héræði, að áður greind veðsetning H skyldi ógild og afmást úr veðmálabókum. Stóð sú úrlausn óhöggð, þar sem veðhafi hafði eigi áfrýjað af sinni hendi. 6) Krafa um, að afsal réttinda til H yrði afmáð úr veðmálabókum, eigi tekin til greina, sbr. 1 219

Læknar. Læknaráð.

Læknar lýsa heilsutjóni, þ. á m. orkutjóni, manns, sem lent hafði í sjóslysi	5
Læknir tekur manni, sem grunaður var um að hafa með áfengisáhrifum ekið bifreið, blóð til rannsóknar	52
Í máli gegn bifreiðarstjóra, er sakaður var um að hafa verið með áfengisáhrifum við akstur bifreiðar, gefur forstöðumaður rannsóknarstofu skýrslu um áfengisrannsókn á blóði og framkvæmd hennar	52
Læknaráð Íslands lætur í té álitserð um sama efni	52
Læknir tekur blóð til rannsóknar úr manni, sem sakaður var um að hafa verið með áfengisáhrifum við akstur bifreiðar	74
Hæstiréttur ákveður með úrskurði, að leitað skuli umsagnar Læknaráðs Íslands, sbr. 1. og 2. mgr. 2. gr. laga nr. 14/1942, um skýrslu Rannsóknarstofu háskólans, varðandi krufningu á líki konu, en mál hafði verið höfðað af ákærvalds hálfu gegn B samkvæmt 211. gr. laga nr. 19/1940 fyrir að hafa ráðið konunni bana	137
Læknir lýsir áverka drengs, sem slasaðist á vinnustað	186
Læknir metur örorku drengs	186
Læknir lýsir lemstrum drengs, er hann hlaut í umferðarslysi og beið bana af	247
Prófessor í læknisfræði hafði gefið út dánarvottorð til Hagstofu Íslands um S, sem hafði verið slysaförður hjá vátryggingafélaginu T. Ekkja S krafðist tryggingarfjárins, en T neitaði greiðslu, enda taldi það S hafa stýtt sér aldur. Í dómsmáli, sem ekkjan höfðaði til heimtu bótanna, taldi	

fyrirsvarismaður T dánarvottorðið geta haft þýðingu um úrslit sakarefnis og krafðist framlagningar þess. En þar sem þegar var kominn fram ýtarleg skýrsla prófessorsins um krufningu á líki S og ályktun hans um dánarorsök, þóttu eigi efni til að skylda hagstofustjóra til að leggja fram dánarvottorðið	266
Læknar lýsa geðheilsu manns, sem sóttur er til lögræðissvipt-ingar	339
Læknir lýsir meiðslum, er maður hlaut í umferðarslysi	432
Læknir metur örorku manns, er meiðsli hlaut í umferðarslysi ..	432
Læknir kemur á vettvang, þar sem kona hafði andazt voveif-lega, og lýsir aðstæðum	460
Læknir framkvæmir réttarkrufningu á líki konu og kveður áverka koma heim við það, að konan hefði verið tekin kverkataki og kyrkt	460
Geðlæknir rannsakar sakhæfi sakbornings	460
Læknir, er framkvæmdi réttarkrufningu á konulíki, kvað áverka á líkinu koma heim við það, að konan hefði verið tekin kverkataki og kyrkt, og í leggöngum hefði fundizt mikið af sæðisfrumum. Álitsgerð Læknaráðs Íslands var fengin um skýrslu læknisins og sérstaklega spurt um hættu-semi kverkataka og hvort ráða mætti af gögnum málsins, að samfarir hefðu verið hafðar við konuna að óvilja henn-ar. Læknaráð staðfesti ályktun læknisins um dánarorsök, kvað kverkatak auðveldlega leiða til bana, ef svo fast væri tekið, að blóð safnaðist í höfði, jafnframt því að barkinn lokaðist, en tjáðist ekki geta látið uppi neina skoðun á því, hvort samfarir hefðu átt sér stað gegn vilja konunnar, enda hefðu engin meiðsl fundizt á kynfærum hennar, er bentu til ofbeldis að þessu leyti	460
Læknar lýsa áverkum telpu, sem nauðgað hafði verið	470
Læknar koma á vettvang og skoða lík manns, sem látizt hafði voveiflega	511
Læknir framkvæmir réttarkrufningu á líki sama manns	511
Heimilislæknir manns um 20 ára skeið gefur skýrslu um heilsu-far hans og aðra hagi, að honum látnum	511
Læknir gefur vottorð um hættusemi kolsýrlingseitrunar	511
Læknir lýsir líkamsáverka, er drengur hlaut af völdum bifreiðar	620
Læknir metur örorku drengs, sem hlaut lemskur í bifreiðarslysi	620
Læknir metur örorku manns, er missti sjón á hægra auga ..	632
Læknir lýsir áverkum, er maður hlaut af slysförum	653
Læknir metur örorku sama manns	653
Læknar lýsa áverka manns, er lögreglumenn komu að á al-mannafæri að næturlagi	661
Læknir lýsir áverkum og metur örorku	749

Læknar lýsa heilsutjóni manns af slysförum	793
Læknir lýsir heilsu manns og metur örorku hans	793
Álitsgerð Læknaráðs Íslands um orsakir heilsutjóns manns og um mat á örorku hans	793
Læknir lýsir áverka slasaðs manns og metur örorku hans ..	888

Lög. Lögskýring.

H/f N var skráð í hlutafélagaskrá Ó-kaupstaðar, og í afsals- og veðmálabókum sama kaupstaðar var b/v N talinn eign nefnds félags. Heimili skipsins var því í kaupstaðnum, sbr. 3. gr. laga nr. 56/1914 og 7. gr. laga nr. 17/1948	1
Skipstjóri fiskiskips, sem heimahöfn átti á Íslandi og gert var út þaðan til fiskveiða, mátti eigi samkvæmt 2. gr. laga nr. 30/1936, skýrðri í samræmi við undirstöðurök þeirra laga, stofna hér á landi til sjóveðréttar í skipinu vegna kaupa á þar töldum nauðsynjum, nema til beinnar heimferðar án veiða, sbr. 4. gr. laganna	1
B, G og V voru samsekir um óheimila notkun bifreiðar og spjöll á henni. G var í opinberu máli dæmt að greiða fullar bætur fyrir tjónið. En eigi var þar með samkvæmt 46. gr. laga nr. 85/1936 girt fyrir það, að B væri síðar í sérstöku máli sóttur til greiðslu bóta fyrir tjónið að hluta, sem greiðsla var þá eigi komin fyrir	22
Samvinnufélög lúta um útsvarsskyldu og álagningu ákvæðum 6. gr., A, II, 2. töluliðar, laga nr. 66/1945, og koma því eigi um þau til álita ákvæði laga nr. 59/1947 um breytingu á 8. gr. laga nr. 66/1945, þar sem þau taka einungis til félaga samkvæmt ákvæðum 6. gr., A, II, 1. töluliðar, þeirra laga	46
Af hendi ákærvalds var með tilvísun til 69. gr. laga nr. 19/1940, 38. gr. laga nr. 68/1956 og 33. gr. laga nr. 58/1954 krafizt upptöku smyglaðs áfengis og ýmiss varnings annars. Ákvæði 69. gr. laga nr. 19/1940 áttu hér ekki við, en upptaka var dæmd samkvæmt öðrum greindum lagaboðum	63
Sagt, að eigi skipti máli um refsínæmi verknaðar samkvæmt 4. sbr. 3. mgr. 19. gr. laga nr. 58/1954, þó að grunur lög-gæzlumanna um ólögmetan áfengisflutning komi þá fyrst til, er þeir hafa stöðvað bifreið eða hafið afskipti af henni í öðru skyni en leit að áfengi	77
Samkvæmt lögum nr. 47/1924, sbr. a-lið 6. gr. laga nr. 66/1945, er Búnaðarbanki Íslands eigi útsvarsskyldur. Var því synj- að um lögtak til heimtu útsvars úr hendi bankans til bæjar- sjóðs Reykjavíkur	118
Það ákvæði 2. gr. samþykktar nr. 73/1950 um sýsluvegasjóð Árnassýslu, að hlutaðeigandi hreppsfélag skuli „leggja fram a.m.k. 1/3 hluta alls kostnaðar við vegi í II. flokki eftir	

ákvörðun sýslunefndar í hvert sinn“; eigi talið hafa stoð í lögum	157
Þar sem ákvæði í lögum miða að því að gera hlut Bataábyrgðar- félags Vestmannaeyja betri en annarra hliðstæðra vá- tryggingarféлага, þótti eigi rétt að skýra 1. gr. laga nr. 110/1949 þannig, að greindu bataábyrgðarfélagi væri skylt að tryggja skip, sem að staðaldri er notað til annars en fiskveiða, í viðtækari mæli en segir í 4. tölulið 21. gr. laga nr. 61/1947	176
Samkvæmt 3. gr. varnarsamnings Íslands og Bandaríkjanna frá 5. maí 1951 og 6. gr. viðbætis við varnarsamninginn frá 8. maí s. á. er starfsráðning varnarliðsins, að því er íslenzka aðilja varðar, háð ákvörðun íslenzkra stjórnvalda, en fer ekki fram á frjálsum vinnumarkaði. Gildir þetta einnig um heimild aðilja til að taka að sér framkvæmdir á vegum varnarliðsins. Greind samningsákvæði hafa laga- gildi, sbr. lög nr. 110/1951, og brjóta ekki í bága við 69. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944	359
Samkvæmt lögjöfnun frá 12. gr. í. f. laga nr. 61/1947, eðli máls og öðrum atvikum var vátryggingarábyrgð bata- ábyrgðarfélags talin haldast, þar til vélbátur í tryggingu þess var skráður í öðru umdæmi	421
Með ákæru 15. júní 1960 var G sóttur til sakar fyrir brot gegn 146. gr., 1. mgr. 142. gr. og 138. gr. laga nr. 19/1940 og með framhaldsákæru 26. júlí s. á. fyrir brot gegn 1. mgr. 254. gr. og 1. mgr. 247. gr. sömu laga. Þar sem framhalds- ákæran þannig fjallaði um annað brot en frumákæran og það brot var í ljós leitt fyrir birtingu hennar, brast skilyrði samkvæmt 1. tölulið 1. mgr. 118. gr. laga nr. 27/1951 til að gefa út framhaldsákæru með greindu efni	538
Röng skýrsla manns fyrir rannsóknarlögreglu, þar sem hann var yfirheyrður sem vitni og staðfesti skýrslu sína með undirskrift sinni, varðaði við 147. gr. laga nr. 19/1940	538
Samkvæmt 27. gr., sbr. 20. gr. í. f., laga nr. 18/1949 verður lögbannsgerð, er framkvæmd hefur verið, eigi einni út af fyrir sig skotið til Hæstaréttar, og engin heimild er í lögum til að skjóta slíkri lögbannsgerð til æðra dóms, nema í sambandi við dóm í staðfestingarmáli um gildi hennar. Var því vísað frá Hæstarétti kæru fógetaúrskurðar um framkvæmd lögbannsgerðar	598
Varnarsamningur Íslands og Bandaríkjanna á grundvelli Atlants- hafssamningsins frá 5. maí 1951 og viðbótarsamningur um réttarstöðu liðs Bandaríkjanna og eignir þeirra frá 8. maí 1951, sem lögfestir voru með lögum nr. 110/1951, geyma eigi ákvæði, er leiði til þess, að herstjórn Bandaríkjanna á Íslandi lúti lögsögu íslenzkra dómstóla um skipti sín við	

aðilja þar. Þá er og eigi að alþjóðalögum fyrir hendi regla, er selji herstjórnina undir lögsögu íslenskra dómstóla um skipti sín við menn, er hún ræður til starfa hér á landi. Samkvæmt þessu var vísað frá héraðsdómi máli, er Þ höfðaði gegn herstjóra varnarliðsins til greiðslu vangoldinna launa fyrir störf í þjónustu liðsins á Keflavíkurflugvelli .. 613

Lögbann.

- Staðfest lögbann við framkvæmdum aðilja á lóð eftir lok leigutíma hans 219
- Úrskurður fógetadóms um framkvæmd lögbannsgerðar var kærður til Hæstaréttar. Samkvæmt 27. gr., sbr. 20. gr. i. f., laga nr. 18/1949 verður lögbannsgerð, er framkvæmd hefur verið, eigi skotið til æðra dóms einni út af fyrir sig, og eigi er í lögum heimild til áfrýjunar eða kæru slíkrar lögbannsgerðar með öðrum hætti en í sambandi við dóm í staðfestingarmáli um gildi hennar. Kærumálinu var því vísað frá Hæstarétti 598

Löghald.

- Eftir kröfu H var löghald lagt á eignir J til tryggingar fjárkröfu, kr. 65.079.00, er samkvæmt reikningi H var að sumu leyti gjaldfallin, en að öðru leyti ógjaldfallin, vegna framfærslu kjörsonar aðilja. Í héraðsstefnu til staðfestingar löghaldinu var eigi getið fjárhæðar, er löghaldið ætti að tryggja, og því ekki fullnægt ákvæðum 2. mgr. 20. gr. laga nr. 18/1949 og 88. gr. laga nr. 85/1936. Samkvæmt þessu var málinu vísað frá héraðsdómi 279

Lögmannafélag Íslands.

- Í ágreiningsmáli tveggja lögmanna fyrir stjórn Lögmannafélags Íslands krafðist varnaraðili þess, að stjórnin vísaði málinu frá sér, og kærði síðan synjunarúrskurð stjórnarinnar um það efni til Hæstaréttar. En þar sem ákvæði 8. gr. laga nr. 61/1942 heimila eigi kæru slíks úrskurðar, var málinu vísað frá Hæstarétti 300

Lögmenn. Sjá Lögmannafélag Íslands. Málflutningsmenn.

Lögreglumenn.

- Rakalaus sakburður lögreglumanns varðaði við 1. mgr. 148. gr. laga nr. 19/1940, en var eigi með þeim hætti, að um brot gegn 138. og 139. gr. sömu laga væri að tefla 376
- Átalin sú vanræksla lögreglumanna, er fyrstir hófu eftirgrennslan um kynferðisbrot, að þeir tilkynntu rannsóknarlögreglu eigi þegar um atburðinn, enda þótt þeir yrðu þess varir, að stórglæpur hafði verið framinn 470

Lögreglumenn létu undir höfuð leggjast að hlutast til um áfengisrannsókn á blóði manns, sem grunaður var um að hafa verið með áhrifum vins við stjórns bifreiðar	638
--	-----

Lögræði.

Skaðabótamál höfðað gegn föður vegna ófjárráða sonar hans	22
Faðir höfðar skaðabótamál vegna ófjárráða sonar síns	186
Í héraði var A sviptur lögræði með þeim rökum, að hann væri geðveikur og af þeim sökum eigi fær um að ráða persónulegum högum sínum og fjármálum. Fyrir Hæstarétt voru lagðar nýjar skýrslur lækna og álitssgerð Læknaráðs Íslands um geðheilsu A. Eigi var sannað, að A væri geðveikur eða hefði verið það, er héraðsdómur var kveðinn upp. A var dæmd sýkna	339
Hjónin M og K slitu hjúskap sínum samkvæmt skilnaðarleyfi 10. júní 1949, og fékk K þá forræði sonar þeirra, S, sem fæddur var 22. janúar 1939, og hélt því, þar til S kvæntist hinn 8. nóvember 1958. Með héraðsstefnu 11. maí 1956 var höfðað skaðabótamál gegn M fyrir hönd S, sem talinn var hafa orðið af gáleysi valdur að líkamstjóni. En þar sem M, sem tók til varna um efni máls, var eigi bær að fara með fyrirsvar S í því máli, var héraðsdómur ásamt meðferð máls í héraði ómerktur og málinu vísað frá héraðsdómi	370
Faðir höfðar skaðabótamál vegna ófjárráða sonar síns	620
Þrír menn voru allir ófjárráða, er héraðsdómsstefna á hendur þeim í fjárheimtumáli var gefin út og það mál þingfest, og máttu þeir því ekki ráðstafa sakarefni. Meðferð málsins og dómur í héraði voru ómerkt og málinu vísað frá héraðsdómi	779

Lögtak.

Samvinnufélagi Ísfirðinga var gert að greiða útsvar á Siglufirði vegna sildarverkunar og sildarsölu þar sumarið 1956. En þar sem atvinnurekstur þessi var eigi talinn hafa verið annar eða meiri en átt er við í c-lið 1. töluliðar 9. gr. laga um útsvör nr. 66/1945, gat hann ekki leitt til útsvarsskyldu á Siglufirði. Var því synjað um framkvæmd lögtaks fyrir útsvarinu	46
Synjað um framkvæmd lögtaks til heimtu útsvars af Búnaðarbanka Íslands, þar sem bankinn er ekki útsvarsskyldur, sbr. lög nr. 47/1924 og a-lið 6. gr. laga um útsvör nr. 66/1945	118
Gerðarþoli í lögtaksmáli gerði fyrir fógætadómi þær dómkröfur, aðallega að málinu yrði vísað frá fógætadómi, en til vara, að lögtak yrði ekki látið ná fram að ganga. Ályktarorð í úrskurði fógæta voru þau, að málinu yrði ekki vísað frá	

fógetadómi, en lögtakið skyldi framkvæmt. Gerðarþoli skaut úrskurðinum til Hæstaréttar með kærú og krafðist þess m. a., að úrskurður fógeta yrði ómerktur og málinu vísað frá fógetadómi. En þar sem fógeta bar að kveða á um það, hvort lögtak færi fram eða ekki, og sérstakur úrskurður um frávísunarkröfu átti því ekki við, varð ályktarorð fógeta um, að málinu yrði ekki vísað frá fógetadómi, eigi kært til Hæstaréttar. Hins vegar bar ályktarorð fógeta um, að lögtak skyldi fara fram, eigi undir kærumeðferð, sbr. 4. tölulið 198. gr. laga nr. 85/1936. Málinu var því vísað frá Hæstarétti 255

Hinu íslenzka steinoliuhlutafélagi var gert að greiða Reykjavíkurkaupstað fyrir árið 1958 útsvar, að fjárhæð kr. 430.000.00. Af þeirri fjárhæð voru kr. 291.280.00 lagðar á starfrækslu félagsins í Njarðvíkurhreppi. Félagið greiddi upp í útsvarið kr. 170.000.00, en neitaði frekari greiðslu, þar sem Reykjavíkurkaupstað væri óheimil álagning á rekstur þess í Njarðvíkurhreppi, sem væri útsvarsskyldur þar, enda hefði það þegar greitt upp í útsvarið nokkra fjárhæð umfram skyldu. Atvinnurekstur félagsins í Njarðvíkurhreppi var útsvarsskyldur þar samkvæmt a-lið 2. mgr. 8. gr. laga nr. 66/1945. Var því hrundið kröfu Reykjavíkurkaupstaðar um framkvæmd lögtaks til tryggingar eftirstöðvum útsvarsins 294

Bú hjónanna M og K var undir opinberum skiptum. Lögtak fyrir þinggjöldum M var þá gert í húseign í sameign þeirra. K, sem taldi lögtak heimildarlaust, er þannig stæði á, áfrýjaði lögtaksgerðinni til Hæstaréttar. En þar sem skuldheimtumenn annars hjóna eða beggja geta fylgt fram rétti sínum með lögsókn, þó að eignir hjónanna séu undir skiptum, sbr. 68. gr. laga nr. 3/1878 og 47. gr. laga nr. 20/1923, var krafa K um ógildingu lögtaksgerðarinnar ekki tekin til greina 617

Manndráp.

Fimm ára gamall drengur hjólaði á reiðhjóli fram undan húsi út á götu í veg fyrir bifreið, rakst á hana og hlaut slíkt lemskur, að hann beið beina af. Bifreiðarstjórinn taldi sig hafa ekið á um 30 km hraða, miðað við klukkustund, og hefði hann stöðvað bifreiðina þegar, er áreksturinn varð. Sjónarvottur taldi bifreiðina hafa verið á fremur lítilli ferð, er slysið varð. Eigi var í ljós leitt, að öryggisbúnaði bifreiðarinnar hefði í neinu verið áfátt. Ökumaðurinn var sýknaður af ákæru um brot gegn 215. gr. laga nr. 19/1940 og 1. mgr. 26. gr. og 1. mgr. 37. gr. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958 247

Á fjórða tímanum aðfaranótt 30. ágúst 1959 vaknaði J, starfs-

- stúlka á Elliheimilinu Fjólugrund á Akranesi, við hávaða í næsta herbergi, en þar svaf vistkonan X, fædd 3. apríl 1916. Er J heyrði X skipa einhverjum á brott, taldi hún, að ölvaður maður mundi kominn inn í herbergi vistkonunnar. J, samstarfsstúlka hennar, og karlmaður, sem þær sóttu í næsta hús, héldu því næst til herbergis X, en hún lá þá hreyfingarlaus á náttkjól einum klæða og hálfnakinn á legubekk, og höfuðlagsmegin á legubekknunum sat B, fæddur 3. júní 1937. Var hann ölvaður, en sjálfbjarga og rólegur, að því er virtist. Læknir, sem kom á vettvang nokkru seinna, kvað X látna. Lík hennar var krufið. Dánarorsökin var talin kyrking með kverkatakaki, og í leggöngum fannst mikið af sæðisfrumum. B, sem verið hafði að drykkju kvöldið áður og fram eftir nóttu, játaði að hafa farið inn um glugga elliheimilisins og til herbergis X í þeim tilgangi að hafa við hana samfarir, enda hefði hann áður haft af henni slík kynni. Kvað B sig minnast samfara, en hins vegar eigi neins móþróa X í því sambandi né ofbeldis af sinni hálfu gagnvart henni. Sérfræðingur í geðsjúkdómum rannsakaði geðheilsu B og kvað hann sakhæfan. B var talinn sannur að sök um að hafa tekið X kverkatakaki, er leiddi hana til bana. Brot B varðaði við 211. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, og var refsing hans ákveðin fangelsi 10 ár 460
- Hinn 15. júlí 1958 varð sprenging í frystikerfi frystihúss í Vestmannaeyjum, og streymdi frá því fljótandi ammoníak og ammoníaksgufa út í vélasal hússins. Einn starfsmanna, er þar voru að vinna, brenndist svo mjög, áður en honum tókst að komast út úr húsinu, að hann andaðist nokkrum dögum síðar. Er þetta gerðist, fór fram prófun frystikerfisins eftir viðgerð þess. A og B, báðir sérfróðir menn, höfðu umsjón með prófuninni. Voru þeir sóttir til sakar fyrir vangæzlu í framkvæmd verksins, er leitt hefði til sprengingarinnar og dauða greinds starfsmanns frystihússins. Að fengnu álitni sérfróðra kunnáttumanna, þótti eigi loku skotið fyrir það, að efnisgalli í kerfinu hefði verið orsök eða samorsök sprengingarinnar, og var þeim A og B dæmd sýkna af ákæru um brot gegn 215. gr. laga nr. 19/1940 470
- Mat og skoðun.* Sbr. blóðrannsókn, læknar, örorka.
- Læknar lýsa heilsutjóni manns, er hann hafði hlotið í sjóslysi 5
- Læknir tekur manni blóð til rannsóknar á áfengismagni þess 52
- Rannsóknarstofa framkvæmir rannsókn á áfengismagni í blóði manns, sem sakaður var um akstur bifreiðar, er hann hefði verið með áhrifum áfengis 52
- Læknaráð Íslands lætur í té álitgerð um rannsókn áfengis-

magns í blóði og nákvæmni hennar	52
Læknir tekur til rannsóknar blóð úr manni, sem sakaður var um að hafa verið með áhrifum áfengis við akstur bifreiðar	74
Áfengisrannsókn framkvæmd á blóði manns, sem sakaður var um að hafa verið með áfengisáhrifum við akstur bifreiðar	74
Áfengisrannsókn á blóði manns, sem sakaður var um að hafa verið með áhrifum áfengis við stjórn bifreiðar	167
Læknir metur örorku	186
Tryggingafræðingur áætlað atvinnutjón drengs, sem slasaðist svo á vinnustað, að hann missti vinstri handlegg og hlaut 75% varanlega örorku	186
Dómkvaddir menn meta til peningaverðs mannvirki á leigulóð, er stjórn kaupstaðar vildi leysa til sín, að liðnum leigutíma	219
Lögreglumaður framkvæmir athugun á vettvangi, þar sem banaslys hafði orðið af völdum bifreiðar	247
Læknir lýsir lestrum drengs, er hann hlaut í umferðarslysi og beið bana af	247
Dómari framkvæmir athugun á vettvangi, þar sem banaslys hafði orðið af völdum bifreiðar	247
Læknir framkvæmir réttarkrufningu á líki manns, sem látizt hafði voveiflega	266
Tveir menn voru dómkvaddir til að meta skemmdir á skipi vegna árekstrar, en matsbeiðnin afturkölluð, áður en matsmenn lykju störfum	310
Læknar lýsa geðheilsu manns vegna kröfu um, að hann yrði sviptur lögræði	339
Álitsgerð Læknaráðs Íslands í sama máli	339
Starfsmenn tæknideildar rannsóknarlögreglunnar í Reykjavík framkvæma athugun á ritvélum og vélrituðu lettri hótunarbrefa, sem lögreglustjóra Reykjavíkur höfðu borizt	376
Lögreglumaður framkvæmir athugun á byssu, sem tekin hafði verið úr ólöglegri vörzlu manns	376
H bóndi var krafinn um greiðslu kostnaðar af grefti framræsluskurða á landi sínu, er ræktunarfélag hafði látið framkvæma. Eigi var sannað, að H hefði samið um framkvæmd verksins né gengizt undir að greiða kostnað af því. Þá var ekki heldur í ljós leitt með matsgerð samkvæmt 147. gr. vatnalaga nr. 15/1923, að hann hefði haft gagn eða auðgun af skurðgreftinum, þannig að honum væri samkvæmt 79. gr. sömu laga skylt að bera kostnað af honum	428
Tryggingafræðingur metur örorkubætur manns, sem slasazt hafði í umferðarslysi	432
Læknir lýsir meiðslum, er maður hlaut í umferðarslysi	432
Læknir metur örorku manns af meiðslum, er hann varð fyrir í umferðarslysi	432
Árekstur varð bifreiðar og reiðhjóls. Dómkvaddir menn fram-	

kvæma skoðun á reiðhjólinu og segja álit sitt á því, með hverjum hætti áreksturinn hafi orðið	432
Læknir kemur á vettvang, þar sem kona hafði látizt voveiflega, og lýsir áverkum á líki hennar	460
Geðveikralæknir rannsakar sakhæfi manns, sem sætti ákæru fyrir manndráp	460
Læknir framkvæmir réttarkrufningu á líki konu, sem hafði verið kyrkt	460
Álitsgerð Læknaráðs Íslands um banamein konu, sem kyrkt hafði verið, og atvik í því sambandi	460
Rannsókn framkvæmd á vettvangi, þar sem nauðgun hafði verið framin	470
Rannsóknarstofa háskólans framkvæmir rannsókn á fötum manns, er sakaður var um nauðgun	470
Geðsjúkdómalæknir rannsakar sakhæfi manns, er framið hafði nauðgun	470
Læknar lýsa áverkum stúlku, sem nauðgað hafði verið	470
Mannsbani hlaut af sprengingu í frystikerfi hraðfrystihúss, en þau mistök urðu, að hlutur sá, er sprakk, glataðist, áður en fullkomin rannsókn færi fram á því, hvort um efnisgalla kynni að hafa verið að tefla	481
Álitsgerðir sérfróðra manna um orsakir sprengingar í hraðfrystikerfi, er mansbani hlaut af	481
Skýrslur lækna um heilsu og banamein manns, sem látizt hafði voveiflega, og svo um réttarkrufningu á líki hans	511
Álitsgerð læknis um hættusemi kolsýrlingseitrunar	511
Bifreiðaeftirlitsmenn framkvæma athugun á ökuhraða bifreiðar og mælingu vegar í sambandi við ákæru á hendur manni fyrir of hraðan akstur	532
Læknir lýsir líkamsáverka af völdum bifreiðarslyss	620
Læknir metur örorku drengs, sem hlaut heilsutjón af völdum umferðarslyss	620
Bifreiðaeftirlitsmenn skoða bifreið, er drengur hafði orðið fyrir og slasazt	620
Tryggingarfræðingur áætla atvinnutjón drengs, er hlotið hafði 10% varanlega örorku vegna umferðarslyss	620
Læknir metur örorku manns, sem af slysförum missti hægra auga	632
Tryggingafræðingur áætla atvinnutjón manns, sem slasaðist og missti sjón á hægra auga	632
Læknir lýsir lemstrum manns, sem við fermingu skips hrapaði af þilfari niður í lest	653
Læknir metur örorku sjómanns, sem slasaðist af að hrapa af þilfari skips í lest þess	653
Tryggingarfræðingur metur atvinnutjón manns, er hlotið hafði varanlega örorku	653

Læknar lýsa áverka, sem maður hafði á höfði, er lögregla kom að honum, þar sem hann lá á torgi að næturlagi ..	661
Læknar lýsa áverka, er maður hlaut í umferðarslysi	675
Metin örorka manns, er hlaut lemstur í umferðarslysi	675
Tryggingarfræðingur áætlað atvinnutjón manns, sem meiddist í umferðarslysi	675
Dómkvaddir menn meta til fjár rétt til byggingar ofan á hús	739
Dómkvaddir menn meta skemmdir á íbúð vegna framkvæmda í sambandi við byggingu ofan á húsið	739
Læknir lýsir áverkum og metur örorku	749
Tryggingarfræðingur áætlað atvinnutjón manns, sem hlotið hafði varanlega örorku	749
Læknar lýsa heilsu manns, sem orðið hafði fyrir slysi	793
Læknir metur örorku manns, sem slasast hafði	793
Læknar áð lætur í té álit á orsökum heilsutjóns og á örorkumati	793
Tryggingarfræðingur metur atvinnutjón manns, er hlotið hafði 45% örorku	793
Áfengisrannsókn á blóði bifreiðarstjóra	811
Dómkvaddir menn meta tjón, er leiddi af því, að íbúðarhús í kaupstað var reist á of lágum grunni, miðað við götuhæð	830
Læknir lýsir áverka manns og metur örorku hans	888
Tryggingarfræðingur metur atvinnutjón manns, sem talinn var 18% öryrki	888

Málflutningsmenn.

Héraðsdómslögmaður, sem skipaður var verjandi í opinberu máli, hafði í héraði og í kærumáli fyrir Hæstarétti uppi fjarstæðukenndar og löglausar kröfur, varðandi rannsókn og meðferð máls. Sætti hann af þessu efni vítum og lækku-málflutningslauna	33
Verjandi bar í munnlegum málflutningi fyrir Hæstarétti fram ósk um það, að ákærði M, sem í héraði hafði verið sakfelldur fyrir rangar sakargiftir, fengi að koma fyrir saka-dóm og greina staðreyndir til stuðnings sakburði sínum, og frestaði Hæstiréttur málinu af þessu efni. Er M því næst kom fyrir dóm, neitaði hann að svara dómara þeim, er með málið fór, en kvaðst mundu tjá sig fyrir öðrum dómara. Eftir að Hæstiréttur hafði veitt verjanda frest til að bera fram kröfu um, að héraðsdómari viki sæti, og héraðsdómari hafði veitt M og verjanda hans tækifæri til að koma fyrir dóm, án þess að þeir sinntu því, taldi Hæstiréttur hátterni verjandans óviðunandi og leysti hann frá verjandastarfinu, sbr. 84. gr. laga nr. 27/1951 og 2. mgr. 9. gr. laga nr. 61/1942	376

Málflutningur.

Opinbert kærumál flutt munnlega fyrir Hæstarétti	33
--	----

Verjandi ákærðs manns sætir vítum og lækkun málflutnings- launa fyrir að hafa uppi í héraði og í kærumáli fyrir Hæsta- rétti löglausar og fjarstæðukenndar kröfur, varðandi rann- sókn og meðferð máls	33
Fyrir Hæstarétti hafði umboðsmaður aðilja uppi víðtækari kröf- ur en gerðar höfðu verið í héraði. Að því leyti varð dómur ekki á þær lagður	86
Í skaðabótamáli fór munnlegur málflutningur í héraði fram hinn 23. júní 1960, en dómur var eigi upp kveðinn fyrr en 14. september s. á. Þar sem tilætlað gagn gat eigi orðið að munnlegum málflutningi með slíkum drætti og dómár- inn hafði með honum brotið gegn 1. mgr. 191. gr. laga nr. 85/1936, sbr. og 44. gr. laga nr. 112/1935, var héraðsdóm- urinn og meðferð málsins frá og með 23. júní 1960 ómerkt og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og uppsögu dóms af nýju	138
Kröfu, er áfrýjandi hafði uppi í Hæstarétti, eigi sinnt, þar sem henni hafði eigi verið hreyft í héraði	170
Mál flutt skriflega í Hæstarétti samkvæmt 1. tölulið 38. gr. laga nr. 112/1935	210, 272, 596
Hæstiréttur frestaði flutningi máls í því skyni, að sakborn- ingur kæmi samkvæmt ósk verjanda síns fyrir sakadóm og gæfi skýrslu um sakarefni. Er fyrir dóm kom, neitaði sakborningur hins vegar að svara hinum reglulega dómara, en hvorki sakborningur né verjandi hans gerðu þó kröfu um, að dómarrinn viki sæti. Var hátterni verjandans slíkt, að hann var leystur frá verjandastarfanum, sbr. 84. gr. laga nr. 27/1951 um meðferð opinberra mála og 2. mgr. 9. gr. laga nr. 61/1942 um málflytjendur	376

Málshöfðun. Sbr. ákæra.

Mál höfðað til greiðslu verzlunarskuldar félags gegn tveimur félagsmönnum fyrir hönd félagsins. En þar sem eigi var í ljós leitt, að greindir aðiljar væru bærir að binda félagið fyrir dómi, var málinu vísað frá	275
Í héraðsstefnu til staðfestingar löghaldi var eigi getið fjár- hæðar, sem löghaldið ætti að tryggja, sbr. 2. mgr. 20. gr. laga nr. 18/1949 og 88. gr. laga nr. 85/1936. Leiddi þessi galli á málátalbúnaði til frávísunar	279
Skaðabótamáli á hendur ófjárráða manni var eigi beint gegn löggráðamanni hans, og varðaði þetta frávísun sakarinnar	370
Mál til greiðslu vinnulauna manns í þjónustu varnarliðsins á Keflavíkurflugvelli var höfðað gegn herstjóra Bandaríkj- anna á Íslandi. Hvorki af samningum Íslands og Banda- ríkjanna, sem lögfestir voru með lögum nr. 110/1951, né af reglum alþjóðalaga varð leidd heimild íslenskra dóm-	

stóla til lögsögu yfir her stjórnn Bandaríkjanna hér á landi um skipti hennar og aðilja, er hún ræður hér til starfa. Var málinu því vísað frá héraðsdómi 613

Máli, sem höfðað var gegn ófjárráða aðiljum, vísað frá dómi .. 779

Málskostnaður. Sbr. Gjafsókn. Gjafvörn. Ómaksbætur.

- H/f N var í héraði stefnt til greiðslu andvirðis nauðsynja, er skipstjóri hafði tekið út til skips félagsins, b/v N, kr. 190.-886.11. Þá var og krafizt sjóveðréttar í b/v N til tryggingar fjárkröfum. Af hendi h/f N kom enginn fyrir dóm í héraði, og voru nefndar dómkröfur teknar þar til greina. Í Hæstarétti var ákvæði héraðsdóms um sjóveðrétt fellt úr gildi. En þar sem h/f N hafði eigi án lögmætra forfalla látið sækja þing í héraði, var því þrátt fyrir greind mála-
lok dæmt að greiða málskostnað fyrir Hæstarétti 1
- Ákvæði héraðsdóms um málskostnað kært til Hæstaréttar og staðfest þar 50
- Byggingarsamvinnufélag var í héraði krafiz um endurgreiðslu stofnfjárframlags félagsmanns, kr. 50.000.00, sem það greiddi ásamt vöxtum, áður en málið var tekið til dóms, en haldið var fram kröfu á hendur félaginu um málskostnað. Héraðsdómur kvað svo á, að málskostnaður skyldi falla niður. Málinu var áfrýjað, og dæmdi Hæstiréttur félagið til greiðslu málskostnaðar bæði í héraði og fyrir Hæstarétti, enda hafði féð verið gjaldkræft, er málið var höfðað, og greiðsla eigi boðin fram, fyrr en þingað hafði verið í málinu í héraði fjórum sinnum 112
- Áfrýjanda, sem áfrýjaði víxilmáli til staðfestingar, dæmdur málskostnaður úr hendi stefndu, sem með því að taka fyrir út áfrýjunarstefnu höfðu gefið tilefni til staðfestingar-
málsins 210
- E áfrýjaði héraðsdómi í víxilmáli til staðfestingar, og voru kröfur hans teknar til greina, þ. á m. um málskostnað fyrir Hæstarétti, enda höfðu stefndu áfrýjað málinu af sinni hálfu, áður en E tók út áfrýjunarstefnu sína 272
- M var dæmd sýkna af ákæruatriði, en áfall að öðru leyti. Ákveðið var, að M skyldi greiða sakarkostnað að hálfu, en ríkissjóður að hálfu, sbr. 2. mgr. 141. gr. laga nr. 27/1951 376
- Ákvæði héraðsdóms um málskostnað staðfest í Hæstarétti .. 456
- Áfrýjanda, sem áfrýjaði fjárnámssgerð til staðfestingar, dæmdur málskostnaður úr hendi stefnda, sem með því að taka fyrir út áfrýjunarstefnu hafði gefið tilefni til staðfestingar-
málsins 596
- Krafa ákæruvalds var tekin til greina að nokkru, en ákærða að öðru leyti dæmd sýkna af refsikröfum. Samkvæmt 2. mgr. 141. gr. laga um meðferð opinberra mála var ákveðið,

að sakarkostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti greiddist að hálfu af ákærða og að hálfu úr ríkissjóði	638
Ákvæði héraðsdóms um, að málskostnaður félli niður, kært til Hæstaréttar, sem dæmdi málskostnað	873

Málsmeðferð.

Kærumál flutt munnlega fyrir Hæstarétti	33
Úrskurður sakadóms, varðandi kröfu verjanda um framhaldsrannsókn, kærður til Hæstaréttar, sem kvað á um rannsókn tiltekinna atriða	33
Maður var sakaður um að hafa verið með áhrifum áfengis við akstur bifreiðar. Eftir að málinu hafði verið áfrýjað, var aflað m. a. skýrslu læknis um framkvæmd og nákvæmni áfengisrannsóknar á blóði og álitsgerðar Læknaráðs Íslands um sama efni	52
Maður sætti ákæru fyrir að hafa eigi haft ökuskírteini meðferðis, er hann ók bifreið. Honum hafði eigi verið kynnt sakaratriði þetta, er málið var rannsakað, og varð dómur því ekki á það lagður	52
Manni var dæmd svipting ökuleyfis ævilangt, en eigi hafði verið gerð að því gangskör, að hann afhenti lögregluyfirvöldum ökuskírteini sitt, er hann síðar var staðinn að akstri bifreiðar. Var til þessa lítið við ákvörðun refsingar fyrir það brot, sbr. 3. tölulið 74. gr. laga nr. 19/1940	63
B sætti ákæru samkvæmt 211. gr. laga nr. 19/1940. Hæstiréttur ákvað með úrskurði, að fengin skyldi álitsgerð Læknaráðs Íslands um skýrslu Rannsóknarstofu háskólans, varðandi krufningu á líki konu, sem B var sakaður um að hafa svipt lífi, sbr. 1. og 2. mgr. 2. gr. laga nr. 14/1942	137
Í skaðabótamáli, sem flutt var munnlega í héraði hinn 23. júní 1960, var dómur eigi kveðinn upp fyrr en 14. september s. á. Þar sem þessi málsmeðferð braut í bága við 1. mgr. 191. gr. laga nr. 85/1936, sbr. og 44. gr. laga nr. 112/1935, og munnlegur flutningur gat eigi með slíkum drætti komið að tilætluðum notum, var meðferð málsins frá og með 23. júní 1960 og svo héraðsdómur ómerkt og málinu heimvisað til löglegrar meðferðar og uppsögu dóms af nýju ..	138
M, sem sætti ákæru fyrir rangar sakargiftir, hafði skorazt undan að finna stað tilteknum ummælum sínum. Er verjandi M lýsti því fyrir Hæstarétti, að M væri reiðubúinn að koma fyrir dóm og tilgreina ákveðnar staðreyndir til stuðnings sakburði sínum, lagði Hæstiréttur með úrskurði fyrir héraðsdómara að kveðja M fyrir sakadóm, veita honum færi á að gefa skýrslu og halda rannsókn um málið, eftir því sem sú skýrsla kynni að gefa tilefni til	271
Hinn 13. marz 1961 lýsti fógæti því, að hann myndi ekki að svo	

- stöddu framfylgja úrskurði um útburð S samkvæmt kröfu Þ, er upp hafði verið kveðinn 12. ágúst 1960. Þessa ákvörðun fógeta kærði Þ til Hæstaréttar, sem vísaði málinu frá, þar sem slík óformleg yfirlýsing mátti eigi sæta kærumeðferð 274
- Á bæjarþingi var tekið fyrir skattheimtumál ríkissjóðs gegn N. Af hendi ríkissjóðs sótti enginn þing, en N kom sjálfur á þingið. Dómarinn, sem lagði fram sóknarskjöl, lét skrá í þingbók, að málið væri þingfest og að sáttatilraun hefði reynzt árangurslaus. Ákveðinn var skriflegur málflutningur, mótmæli N bókuð og málinu síðan frestað til greinargerðar hans. Að þeim fresti liðnum, var þingað í málinu af nýju. Fyrir dóm kom þá enginn af hendi ríkissjóðs fremur en fyrr, en N mætti og lagði fram greinargerð ásamt gögnum. Var því næst bókað, að aðiljar féllu frá málflutningi og málið tekið til dóms. Á bæjarþingi fór með málið fulltrúi bæjarfógeta, en bæjarfógeti hafði sjálfur undirritað greinargerð sóknaraðilja. Eigi sást, að dómarinn hefði leiðbeint N, sem var ólöglerður, og eigi varð af málsgögnum ráðið, að ganga mætti fram hjá sáttanefnd, svo sem gert hafði verið. Vegna hinnar löglausu meðferðar málsins var öll meðferð þess og héraðsdómur ómerkt og málinu vísað frá héraðsdómi 446
- Í forsendum héraðsdóms í barnsfaðernismáli voru málsatvik eigi rakin og metin á fullnægjandi hátt. Var þessi meðferð andstæð meginreglum 1. mgr. 193. gr. og 214. gr. laga nr. 85/1936. Héraðsdómur var því ómerktur og málinu heimvísað til löglegrar meðferðar og dómsuppsögu 536
- Lögreglumenn létu undir höfuð leggjast að hlutast til umáfengisrannsókn á blóði manns, sem grunaður var um að hafa ekið bifreið, er hann var með áhrifum áfengis 638
- Héraðsdómari lét hinn 14. júlí 1960, kl. 1425, flytja sökunaut af dómþingi í varðhald, þar sem hann sat til kl. 1610 daginn eftir, er hann var látinn laus, en gæzluvarðhaldsúrskurður var enginn upp kveðinn. Var því eigi gætt ákvæða 1. mgr. 65. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944 og 66. gr. laga nr. 27/1951 724
- Málsmeðferð og dómur í héraði í fjárheimtumáli gegn þremur mönnum, sem allir voru ófjárráða, er mál var höfðað, ómerkt og málinu vísað frá héraðsdómi 779

Meðalganga.

Hinn 17. maí 1960 var N h/f dæmt að greiða verzlunarskuld og sjóveðréttur dæmdur í skipi félagsins N til tryggingar dómkröfunni. Ríkissjóður varð hæstbjóðandi í N á uppboði hinn 22. júní 1960, en framseldi síðan Ú h/f boð sitt í skipið. Greindir þrír aðiljar stóðu síðan að áfrýjun málsins

til Hæstaréttar og kröfðust þess, að ákvæði héraðsdóms um sjóveðrétt yrði úr gildi fellt	1
--	---

Meiðyrði.

Ritstjóri dagblaðs birti í blaði sínu ummæli, sem, lesin í samhengi, gáfu til kynna misferli af hálfu fyrirtækis um meðferð á vöru, er það hafði til sölu. Fyrir aðdróttun þessa, sem ekki var réttlætt, var ritstjóranum dæmd refsing samkvæmt 235. gr. laga nr. 19/1940, og voru ummælin ómerkt samkvæmt 1. mgr. 241. gr. sömu laga. Þá var ritstjóranum dæmt skylt samkvæmt 22. gr. laga nr. 57/1956 að birta forsendur héraðsdóms í málinu og svo forsendur og niðurstöðu dóms Hæstaréttar í fyrsta eða öðru tölublaði blaðs síns, er út kæmi eftir birtingu dóms Hæstaréttar	772
Í viðtalsgrein í blaði nokkru við nafngreindan mann (V), er eigi hafði undirritað greinina sem höfundur, en gekkst við viðtalinu, voru aðdróttanir í garð Sildarútvegsnefndar, formanns hennar og varaformanns um ýmiss konar misferli. Var af þessu efni höfðað opinbert mál gegn ábyrgðarmanni blaðsins fyrir brot gegn 103. gr. laga nr. 19/1940. Þó að tiltekin ummæli væru í nefndri grein höfð eftir V, sem síðar hafði kannast við, að þau væru rétt hermd eftir sér, var hann ekki talinn hafa nafngreint sig sem höfund greinarinnar í merkingu 2. mgr. 15. gr. laga um prentrétt nr. 57/1956. A, er í blaðinu var nafngreindur sem ábyrgðarmaður þess, bar því ábyrgð á efni greinarinnar samkvæmt 3. mgr. nefndrar lagagreinar og var dæmd 2000 króna sekt	815

*Nauðgun. Sjá skírlífisbrot.**Novaleyfi.*

Áfrýjandi fær novaleyfi og ber fyrir Hæstarétti fram kröfu um hærri vexti en krafizt hafði verið í héraði	5
---	---

Opinber mál.

Úrskurður sakadóms, þar sem hrundið var kröfu verjanda um framhaldsrannsókn, var kærður til Hæstaréttar, sem kvað á um rannsókn tiltekinna atriða	33
Framangreint kærumál flutt munnlega fyrir Hæstarétti	33
Verjandi ákærða í héraði hafði þar og fyrir Hæstarétti í kærumáli uppi löglausar og fjarstæðukenndar kröfur, varðandi rannsókn sakaratriða og meðferð máls. Var þetta látið varða hann vítum og lækkun málflutningslauna	33
Í máli bifreiðarstjóra, sem sakaður var um að hafa verið með áhrifum áfengis við akstur bifreiðar, lét forstöðumaður rannsóknarstofu í té skýrslu um framkvæmd áfengisrann-	

sóknar á blóði og nákvæmni hennar	52
Læknaráð Íslands lætur í té álitssgerð um sama efni	52
Maður sætti ákæru m. a. fyrir að hafa ekki haft meðferðis öku- skírteini, er hann ók bifreið. En þar sem honum hafði eigi verið kynnt þetta sakaratriði, varð dómur eigi á það lagður	52
Manni var dæmd svipting ökuleyfis ævilangt. Er hann síðar var staðinn að akstri bifreiðar, hafði enn eigi verið gerð að því gangskör, að hann afhenti lögregluþingvöldum öku- skírteini sitt. Við ákvörðun refsingar fyrir það brot var til þessa lítið, sbr. 3. tölulið 74. gr. laga nr. 19/1940	59
Hæstiréttur kveður með úrskurði á um, að Læknaráð Íslands láti í té álitssgerð um skýrslu Rannsóknarstofu háskólans, varðandi krufningu á líki konu, sem B var talinn hafa svipt lífi	137
M sætti ákæru fyrir rangar sakargiftir, en hann hafði skorast undan að finna stað tilteknum ummælum sínum. Fyrir Hæstarétti lýsti verjandi M því, að M vildi koma fyrir dóm og tilgreina ákveðnar staðreyndir til stuðnings sak- burði sínum. Hæstiréttur kvað þá með úrskurði á um, að héraðsdómari skyldi kveðja M fyrir sakadóm, veita honum færi á að gefa skýrslu og halda rannsókn um málið, eftir því sem efni yrði þá til	271
Verjandi bar í munnlegum málflutningi fyrir Hæstarétti fram ósk um, að ákærða M, sem í héraði hafði verið sakfelldur fyrir rangar sakargiftir, væri veittur kostur á að koma fyrir dóm og greina staðreyndir til stuðnings sakburði sín- um, og frestaði Hæstiréttur málinu í þessu skyni. Er M því næst kom fyrir sakadóm, neitaði hann að svara dómara þeim, er með málið fór, en kvaðst mundu tjá sig fyrir öðrum dómara. Eftir að Hæstiréttur hafði veitt ákærða og verjanda hans frest til að bera fram kröfu um, að héraðs- dómarinn viki sæti, og héraðsdómarinn hafði veitt þeim ítrekuð tækifæri til að koma fyrir dóm af þessu efni, án þess að þeir sinntu því, taldi Hæstiréttur hátterni verjand- ans óviðunandi og leysti hann frá verjandastarfi sínu, sbr. 84. gr. laga nr. 27/1951 um meðferð opinberra mála og 2. mgr. 9. gr. laga nr. 61/1942 um málflytjendur	376
Lögreglumenn fengu að næturlagi vitneskju um nauðgun ung- lingsstúlku og hófu eftirgrennslan um það mál. Átalið var, að þeir tilkynntu rannsóknarlögreglu eigi þá þegar um at- burðinn, enda þótt þeir yrðu þess varir, að stórglæpur hafði verið framinn	470
Sprenging varð í frystikerfi hraðfrystihúss, er af hlautz bani starfsmanns þar. Þau mistök urðu í rannsókn málsins, að vélarhluti sá, er sprakk, glataðist, áður en fullkomin rann- sókn færi fram á því, hvort þar hefði verið um efnisgalla	

að ræða. En slíkur galli gat, ef því var að skipta, verið orsök eða samorsök sprengingarinnar	481
Í ákæru gætti nokkurrar ónákvæmni í lýsingu sakarefnis, en eigi skipti hún máli, þar sem um misskilning gat ekki verið að tefla og vörn varð ekki áfátt, sbr. 118. gr. laga nr. 27/1951	538
Með ákæru 15. júní 1960 var G sóttur til sakar fyrir brot gegn ákvæðum 146. gr., 1. mgr. 142. gr. og 138. gr. laga nr. 19/1940. Með framhaldsákæru 26. júlí 1960 var hann til viðbótar saksóttur fyrir brot á ákvæðum 1. mgr. 254. gr. og 1. mgr. 247. gr. sömu laga. Þar sem hér var um annað brot að tefla en það, er frumákæran tók til, og það var í ljós leitt fyrir birtingu hennar, brast skilyrði samkvæmt 1. tölulið 1. mgr. 118. gr. laga nr. 27/1951 til greindrar framhaldsákæru	538
Skaðabótakröfu, er höfð var uppi í opinberu máli, vísað frá héraðsdómi vegna vanreifunar, enda varð málið ekki tafið vegna þessa ágalla, sbr. meginreglu 145. gr. laga nr. 27/1951	538
Maður var grunaður um að hafa verið með áfengisáhrifum við akstur bifreiðar, en lögreglumenn létu undir höfuð leggjast að hlutast til um áfengisrannsókn á blóði hans	638
Hinn 14. júlí 1960, kl. 1425, lét héraðsdómari flytja sakborning af dómþingi í varðhald, þar sem honum var haldið án gæzluvarðhaldsúrskurðar til kl. 1610 daginn eftir, er hann var látinn laus. Af hendi dómarans var því eigi gætt ákvæða 1. mgr. 65. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944 og 66. gr. laga nr. 27/1951	724

Opinberir starfsmenn.

Löreglumaður bar í kæru til Dómsmálaráðuneytisins og á dómþingum sakadóms Reykjavíkur ýmsar sakir á hendur lögreglustjóra og lögreglumanna í Reykjavík. Sakburður þessi var rakalaus og varðaði við 1. mgr. 148. gr. laga nr. 19/1940, en eigi með þeim hætti, að refsing yrði dæmd samkvæmt 138. og 139. gr. sömu laga, eins og krafizt var af hendi ákærvalds	376
P póstmálafulltrúi hafði á hendi vörzlu gamalla frímerkja á vegum Póst- og símamálastjórnarinnar. Var hér um að tefla afgangsbirgðir frímerkja, er gefin höfðu verið út á ýmsum árum á tímabilinu 1873 til 1925 og voru verðmæt orðin. Á árinu 1959 leyfði P skrifstofustjóra í aðalskrifstofu Landssímans, E, að taka úr hirzlum Póst- og símamálastjórnarinnar allmörg þessara frímerkja og slá eign sinni á þau. Seldi E síðan af þessum frímerkjum fyrir kr. 85.000.00 til kr. 90.000.00, að hann taldi. Af því fé runnu kr. 10.000.00 til P með þeim hætti, að sögn þeirra félaga, að E lét fjárhæðina í umslagi í vasa P, sem síðan nýtti féð með frí-	

- merkjaviðskiptin í huga. Þessi háttsemi þeirra E og P
beggja var færð til 1. mgr. 247. gr. og 138. gr. almennra
hegningarlaga nr. 19/1940 538
- Opinberir starfsmenn, sem sekir voru um rangan framburð og
hlutdeild í röngum framburði, höfðu eigi brotið gegn ákvæð-
um 138. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 auk ákvæða
XV. kafla þeirra laga 538
- Hinn 20. október 1949 var leikkonan Þ með ráðningarsamningi
ráðin fastur leikari til Þjóðleikhússins í Reykjavík frá 1.
nóvember 1949 til 1. september 1951. Starfaði Þ samkvæmt
þeim samningi, unz nýr ráðningarsamningur var gerður
29. júní 1955 fyrir tímabilið 1. september 1955 til 1. septem-
ber 1956, en samningurinn skyldi framlengjast til 1. septem-
ber 1957, væri honum ekki sagt upp með þriggja mánaða
fyrirvara. Hinn 29. maí 1957 barst Þ bréf þjóðleikhússtjóra
um, að samningurinn rynni út 1. september þ. á. Ráðningar-
samningurinn var ekki með nýjum gerningi endurnýjaður
eða framlengdur, og hinn 1. september lét þjóðleikhússtjóri
fella niður greiðslu launa til leikkonunnar. Þ, sem kvað
ákvæði samningsins ólögmæt, að því er varðaði ráðningar-
tímabil, taldi aðgerðir þjóðleikhússtjóra eigi geta leitt til
ráðningarslita fyrr en í lok leikárs þess, er endaði 30. júní
1958, sbr. 7. gr. laga nr. 86/1947 og 13. gr. reglugerðar nr.
162/1949. Um ráðningu og kjör fastráðinna leikara Þjóð-
leikhússins, sem eru opinberir starfsmenn, gilda reglur opin-
bers réttar. Ráðningarsamningar, sem þjóðleikhússtjóri
gerir við þá, skulu samkvæmt 7. gr. laga nr. 86/1947 og
13. gr. reglugerðar nr. 162/1949 miðaðir við leikár, er telst
frá 1. júlí til 30. júní. Getur hvor aðilja sagt ráðningar-
samningi upp, enda sé það gert eigi síðar en þremur mán-
uðum áður en ráðningartími er útrunninn. Komi uppsögn
eigi til, framlengist samningur óbreyttur, jafnlangan tíma
sem hann gildi. Samkvæmt því, sem nú var rakið, hafði
það frávík í ráðningarsamningi Þ, að lok ráðningartíma-
bils skyldi miðast við 1. september, eigi gildi. Og þar sem
samningnum var ekki sagt upp fyrir 1. apríl 1957, fram-
lengdist ráðningin um tímabilið 1. júlí 1957 til 30. júní 1958.
Að svo vöxnu máli, var Þjóðleikhúsinu dæmt að greiða Þ
skaðabætur 878

Orlof.

Leikkonu við Þjóðleikhúsið í Reykjavík var sagt upp og hún
svipt launum ólöglega. Henni voru dæmd laun til þess
tíma, er slíta mátti ráðningu hennar að lögum í lok leik-
árs. Þá var henni og dæmt orlofsfé, miðað við eins árs or-

lof, enda hafði hún í framkvæmd jafnan fengið orlof í
byrjun leikárs fyrir næsta ár á undan 878

Ómaksbætur.

Áfrýjandi kom ekki fyrir dóm og voru stefnda dæmdar ómaks-
bætur eftir kröfu hans 142, 253, 336, 338

Ómerking.

Munnlegur málflutningur í skaðabótamáli í héraði fór fram
hinn 23. júní 1960, en dómur var eigi upp kveðinn fyrr en
14. september s. á. Þar sem héraðsdómari hafði með drætti
þessum brotið gegn 1. mgr. 191. gr. laga nr. 85/1936, sbr. og
44. gr. laga nr. 112/1935, og munnlegur málflutningur gat
eigi með slíkum drætti komið að tilætluðu gagni, var héraðs-
dómur og meðferð málsins frá og með 23. júní 1960 ómerkt
og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og
uppsögu dóms af nýju 138

Hjónin M og K slitu hjúskap sínum samkvæmt skilnaðarleyfi
10. júní 1949, og var K þá falið forræði sonar þeirra S, sem
fæddur var 22. janúar 1939, sem hún hélt, unz S kvæntist
8. nóvember 1958. Með héraðsstefnu 11. maí 1956 var skaða-
bótamál höfðað gegn M fyrir hönd S, sem var dæmt áfall
í héraði. En þar sem M var ekki bær að hafa fyrirsvar S
í málinu, var meðferð þess ásamt dómi í héraði ómerkt og
málinu vísað frá héraðsdómi 370

Er skattheimtumál ríkissjóðs á hendur N var tekið fyrir á
bæjarþingi, kom enginn á þingið af hendi stefnanda, en dóm-
arinn lagði sjálfur af hans hendi fram sóknarskjöl og lét
skrá í þingbók, að málið væri þingfest, sáttatilraun hefði
reynzt árangurslaus og að ákveðinn væri skriflegur mál-
flutningur auk mótmæla N, sem var á þinginu. Var málinu
síðan frestað til greinargerðar N. Er þingað var í málinu,
að þeim fresti liðnum, sótti enginn þing af hendi stefn-
anda, en N mætti og lagði fram gögn og greinargerð. Eftir
að ritað hafði verið í þingbókina, að aðiljar féllu frá málflutn-
ingi, var málið tekið til dóms. Fulltrúi bæjarfógeta fór með
málið, en sjálfur hafði bæjarfógeti undirritað greinargerð
sóknaraðilja. Eigi var leitt í ljós, að dómariinn hefði leiðbeint
N, sem var ólöglærður, og eigi varð séð, að ganga hefði mátt
fram hjá sáttanefnd, svo sem gert hafði verið. Var öll með-
ferð málsins í héraði ásamt héraðsdómi ómerkt og málinu
vísað frá dómi 446

Héraðsdómur í barnsfaðernismáli ómerktur, þar sem málsatvik
voru í forsendum hans eigi rakin og metin á fullnægjandi
hátt, sbr. 193. gr. og 214. gr. laga nr. 85/1936 536

Hæstiréttur komst að þeirri niðurstöðu, að eigandi jarðar ætti

- rétt til umferðar og umferðarsvæði tiltekinna breiddar að vatnsbóli sínu og úthögum. En þar sem undir landamerkjadóm bar að setja niður merki fyrir umferðarsvæðið, var héraðsdómur ómerktur og málinu heimvísað 685
- Þrír menn voru í héraði dæmdir til greiðslu fjár, en enginn þeirra var fjárráða, er mál var höfðað. Þar sem þeir máttu þá eigi ráðstafa sakarefni, voru málsmeðferð og dómur í héraði ómerkt og málinu vísað frá héraðsdómi 779

Ómerking ummæla. Sjá meiðyrði.

Prentréttur.

- Í blaðagrein voru tilgreind ummæli V, sem kvað þau rétt eftir sér höfð. V hafði eigi undirritað greinina og var ekki talinn hafa nafngreint sig í merkingu 2. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1956. A, sem tjáðist í blaðinu vera ábyrgðarmaður þess, bar því ábyrgð á efni greinarinnar samkvæmt 3. mgr. 15. gr. sömu laga 815

Rangar sakargiftir.

- Í bréfi til Dómsmálaráðuneytis og á dómþingum sakadóms Reykjavíkur bar lögregluþjónninn M ýmsar sakir á lögreglustjóranum í Reykjavík og lögreglumenn. Sakburður þessi var rakalaus, og var M dæmd refsing samkvæmt 1. mgr. 148. gr. laga nr. 19/1940 376

Rangar skýrslur.

- Af frímerkjum, sem E, skrifstofustjóri Landssímans, hafði dregið sér á saknæman hátt, seldi hann G útvarpsstöðvarstjóra tvö frímerki sumarið 1959, og í janúar 1960 fól hann G geymslu allmargra þessara frímerkja. Eftir beiðni E lofaði G því að segjast eiga frímerkinn, yrði hann um það spurður, og að hann hefði látið E fá sams konar frímerki án þess að inna eftir ástæðum fyrir þessum tilmælum. Síðar fékk E enn fremur loforð G um að skýra á greindan hátt frá málavöxtum, ef til yfirheyrslu kæmi út af frímerkjunum. Eigi var talið, að G hefði verið ljóst, að E hefði aflað frímerkjanna með auðgunarbroti, fyrr en hann var beðinn að bera rangt um þau við yfirheyrslu. Fáum dögum síðar efndi G loforð sitt með röngum framburði fyrir rannsóknarlögreglu, sem hann staðfesti með undirskrift sinni, en eigi leyndi hann við yfirheyrsluna handhöfn frímerkjanna. Þessi háttsemi G varðaði við 147. gr. laga nr. 19/1940 538
- Er G, nokkrum dögum eftir að hann var yfirheyrður af rannsóknarlögreglunni í framangreindu máli, kom fyrir dóm, tjáði dómarrinn honum, að hann væri grunaður um refsiverða háttsemi, og yrði hann því yfirheyrður sem sak-

- borningur. Hann endurtók rangan framburð sinn, þann er að framan greinir, en af þeim sökum átti hann ekki að sæta refsingu, sbr. 143. gr. laga nr. 19/1940, og var honum því dæmd sýkna af ákæru um brot gegn 142. gr. sömu laga 538
- Í sama máli var röng skýrsla K, er hann samkvæmt beiðni E gaf fyrir rannsóknarlögreglu og staðfesti með undirskrift sinni, færð til 147. gr. laga nr. 19/1940 538
- K kom síðar fyrir dóm og gaf þá einnig ranga skýrslu um sama efni. En þar sem hann mátti vera í vafa um, hvort hann var yfirheyrður sem vitni eða sökunautur, var hann sýknaður af ákæru um brot gegn 142. gr. laga nr. 19/1940 538
- Eins og að framan greinir, fékk E þá G og K til að bera rangt um sakaratriði, og varðaði hlutdeild E í röngum framburði þeirra fyrir rannsóknarlögreglu við 147. gr. sbr. 22. gr. laga nr. 19/1940. Árangurslaus tilmæli E við K um rangan framburð vörðuðu E refsingu samkvæmt 147. gr. sbr. 22. og 20. gr. laga nr. 19/1940. Þá vörðuðu fortölur E við þá G og K um rangan framburð og við 1. mgr. 142. gr. sbr. 22. og 20. gr. sömu laga 538
- Leigubifreiðarstjórinn F seldi E í bifreið sinni hálfflösku af víni, og sáu tveir lögreglumenn, er viðskipti þessi fóru fram. F fékk af ótta við afleiðingar þessa verknaðar síns E til að bera rangt um, hvað þeim hefði farið á milli. Af þessu efni var F dæmt fangelsi fjóra mánuði fyrir brot gegn 18. sbr. 39. gr. áfengislaga nr. 58/1954 og 142. gr. sbr. 1. mgr. 22. gr. laga nr. 19/1940. Hann var og ævilangt sviptur ökuleyfi bifreiðarstjóra. E var dæmt fangelsi þrjá mánuði samkvæmt 142. gr. laga nr. 19/1940 724

Refsingar.

1. Einstök refsiverð verk og refsíákvæði.

- A var ákærður fyrir að hafa verið með áhrifum áfengis við stjórn bifreiðar og brotið gegn áfengislögum og umferðarlögum, en sýknaður í Hæstarétti 52
- A ók bifreið, eftir að hann hafði verið sviptur ökuleyfi ævilangt, og var dæmd 1000 króna sekt fyrir brot gegn 1. mgr. 27. gr. sbr. 1. og 3. mgr. 80. gr. laga nr. 26/1958 og 3. tl. 74. gr. laga nr. 19/1940 59
- A flutti ólöglega til landsins ýmsan varning, þ. á m. vínföng, og var dæmd 25.000 króna sekt samkvæmt 2. mgr. 22. gr. sbr. 42. gr. og 1. mgr. 38. gr. laga nr. 68/1956, 1. mgr. sbr. 3. tölulið 2. mgr. 34. gr. og 3. tölulið 36. gr. sbr. 1. mgr. 102. gr. reglugerðar nr. 41/1957 og 3. gr. sbr. 2. tölulið 33. gr. laga nr. 58/1954 63
- A hafði verið með áfengisáhrifum við stjórn bifreiðar og var

dæmt varðhald 15 daga samkvæmt 2. sbr. 3. mgr. 25. gr. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. sbr. 45. gr. laga nr. 58/1954	74
A bifreiðarstjóri flutti 17 flöskur af brennivíni í bifreið sinni og var dæmd 14.450 króna sekt samkvæmt 19. sbr. 42. gr. laga nr. 58/1954	77
A var fyrir þjófnað á sprengiefni og sprengjukast á almanna-færi dæmt fangelsi 4 mánuði samkvæmt 2. mgr. 244. gr. laga nr. 19/1940 og 1., 3. og 6. sbr. 70. gr. lögreglusam-þykktar nr. 81/1945, auk brota gegn 106. og 220. gr. nefndra laga	124
A flutti áfengi í bifreið sinni og var dæmd sekt, kr. 2.175.00, samkvæmt 19. sbr. 42. gr. laga nr. 58/1954	131
A, sem var sakaður um að hafa verið með áfengisáhrifum við stjórn bifreiðar, sýknaður í Hæstarétti af ákæru um brot gegn 25. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958 og 24. sbr. 45. gr. laga nr. 58/1954	167
Drengur varð fyrir bifreið, er A stjórnaði, og beið bana. A var sýknaður af ákæru um brot gegn 215. gr. laga nr. 19/1940 og 26. og 37. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958	247
A var dæmt fangelsi 8 mánuði samkvæmt 244. gr. laga nr. 19/1940 fyrir þjófnað og samkvæmt 244. sbr. 20. gr. sömu laga fyrir tilraun til þjófnaðar	367
A var dæmt fangelsi 4 mánuði fyrir rangar sakargiftir samkvæmt 1. mgr. 148. gr. laga nr. 19/1940 og fyrir vörzlu skot-vopns ásamt skotfærum samkvæmt 1. mgr. 3. gr. sbr. 7. gr. reglugerðar nr. 105/1936 og 1. og 3. gr. laga nr. 69/1936, en sýknaður var hann af ákæru um brot gegn 233. gr. laga nr. 19/1940 með sendingu hótunarbréfa	376
A ók bifreið of hratt á götu í Reykjavík og var dæmd 300 króna sekt samkvæmt 2. mgr. 26. gr. sbr. 38. gr. laga nr. 23/1941 og 46. gr. sbr. 96. gr. lögreglusamþykktar nr. 2/1930	413
A varð konu, er hann hafði samfarir við, að bana með kverka-taki og var samkvæmt 211. gr. laga nr. 19/1940 dæmt fangelsi 10 ár	460
A nauðgaði 12 ára gamalli telpu og var dæmt fangelsi 10 ár samkvæmt 1. mgr. 194. gr. og 1. mgr. 200. gr. laga nr. 19/1940	470
Tveimur mönnum dæmd sýkna í Hæstarétti af ákæru um brot gegn 215. gr. laga nr. 19/1940	481
A ók bifreið með óvirkum hraðamæli of hratt um götu í Reykja-vík og var dæmd 600 króna sekt samkvæmt 4., 5., 26. og 50. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958 og 46. sbr. 96. gr. lögreglu-samþykktar nr. 2/1930	532
A dæmt fangelsi 15 mánuði samkvæmt 1. mgr. 247. gr. og 138. gr. laga nr. 19/1940 fyrir fjárdrátt og samkvæmt 147. og 1. mgr. 142. sbr. 22. og að nokkru 20. gr. sömu laga fyrir	

að fá menn og gera tilraun til að fá mann til rangs framburðar	538
A dæmt fangelsi 7 mánuði samkvæmt 1. mgr. 247. gr. og 138. gr. laga nr. 19/1940 fyrir fjárdrátt	538
A dæmt skilyrt fangelsi 5 mánuði samkvæmt 147. gr. laga nr. 19/1940 fyrir rangan framburð fyrir rannsóknarlögreglu ..	538
A dæmt skilyrt fangelsi 2 mánuði samkvæmt 147. gr. laga nr. 19/1940 fyrir rangan framburð fyrir rannsóknarlögreglu ..	538
A dæmd 500 króna sekt samkvæmt 1. mgr. 37. gr. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958 fyrir vangæzlu um stjórn bifreiðar	638
A var ákærður samkvæmt 218. gr. laga nr. 19/1940 fyrir líkamsárás, en var sýknaður í Hæstarétti	661
A dæmt fangelsi 4 mánuði samkvæmt 142. sbr. 1. mgr. 22. gr. laga nr. 19/1940 fyrir að fá mann til rangs framburðar og samkvæmt 18. sbr. 39. gr. laga nr. 58/1954 fyrir áfengissölu	724
A dæmt fangelsi 3 mánuði samkvæmt 142. gr. laga nr. 19/1940 fyrir rangan framburð	724
Ábyrgðarmanni blaðs dæmd 800 króna sekt samkvæmt 235. gr. laga nr. 19/1940 fyrir meiðyrði í blaðinu	772
A ók bifreið, er hann var með áhrifum áfengis, og urðu mistök um stjórn bifreiðarinnar. Honum var dæmd 2500 króna sekt samkvæmt 2. og 3. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 37. gr. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. laga nr. 58/1954 ..	811
Ábyrgðarmanni blaðs dæmd 2000 króna sekt samkvæmt 108. gr. laga nr. 19/1940 fyrir meiðyrði í blaðinu um opinbera starfsmenn	815

2. Ákvörðun refsingar.

A ók bifreið, eftir að hann hafði verið sviptur ökuleyfi ævilangt. Við ákvörðun refsingar var litið til þess, að eigi hafði samkvæmt 7. mgr. 81. gr. laga nr. 26/1958 verið gerð gangskör að því, að hann afhenti ökuskírteini sitt lögregluyfirvöldum, er hann framdi brot sitt, sbr. 3. tl. 74. gr. laga nr. 19/1940	59
--	----

3. Einstakar refsitengundir og önnur viðurlög.

a. Sekt dæmd og varðhald sem vararefsing:	
Fjárhæð sektar kr. 1.000.00. Varðhald 5 daga	59
— — — 25.000.00. — 2 mán.	63
— — — 14.450.00. — 45 daga	77
— — — 2.175.00. — 8 —	131
— — — 300.00. — 3 —	413
— — — 600.00. — 4 —	532
— — — 500.00. — 2 —	638
— — — 2.500.00. — 12 —	811
— — — 2.000.00. — 10 —	815

b. Fangelsi dæmt	124, 367, 376, 460, 470, 538, 724
c. Varðhald dæmt	74
d. Upptaka eignar dæmd	63, 77, 131, 376
e. Svipting réttinda samkvæmt 3. mgr. 68. gr. hegningarlaga nr. 19/1940	124
f. Svipting ökuleyfis dæmd	74, 724, 811
g. Ómerking ummæla	772

Réttarfar.

H/f N var í héraði dæmt að greiða skuld vegna nauðsynja til skips síns, b/v N, og til tryggingar skuldinni var sjóveðréttur dæmdur í b/v N. Eftir uppsögu héraðsdóms varð ríkissjóður á uppboði hæstbjóðandi í b/v N, en framseldi síðan boð sitt h/f Ú. Greindir þrír aðiljar áfrýjuðu málinu til Hæstaréttar, þar sem ákvæði héraðsdóms um sjóveðrétt var samkvæmt kröfu þeirra úr gildi fellt. En þrátt fyrir þau málalok var h/f N, sem án lögmætra forfalla hafði eigi sótt þing í héraði, dæmt að greiða málskostnað fyrir Hæstarétti	1
Áfrýjandi, sem fékk novaleyfi fyrir Hæstarétti, krafðist þar hærri vaxta af skaðabótafjárhæð en hann hafði gert í héraði, sbr. 31. gr. laga nr. 4/1960 og tilkynningar Seðlabanka Íslands um vaxtabreytingar frá 21. febrúar og 28. desember 1960	5
B, G og V voru samsekir um spjöll á bifreið, sem þeir höfðu notað í heimildarleysi. Í opinberu máli, sem höfðað hafði verið gegn G, var honum dæmt að greiða fullar bætur fyrir tjónið. Eigi var þar með samkvæmt 46. gr. laga nr. 85/1936 skotið loku fyrir það, að mál væri síðar höfðað gegn B og hann sóttur um bætur fyrir tjónið að hluta, sem greiðsla var þá eigi komin fyrir	22
Dómkröfur aðilja fyrir Hæstarétti gengu lengra en kröfur hans í héraði. Að því leyti varð dómur ekki lagður á kröfurnar í Hæstarétti	86
Í héraði hafði eigi verið hreyft kröfu, sem höfð var uppi í Hæstarétti, og var henni því ekki sinnt þar	170
Kærður var til Hæstaréttar fógetaúrskurður, þar sem bæði var synjað frávisunarkröfu og ákveðin framkvæmd lögtaks. Hvorug ákvörðunin mátti sæta kærumeðferð, og var málinu því vísað frá Hæstarétti	255
Skaðabótamál gegn ófjárráða manni var eigi beint gegn réttum lögráðamanni. Meðferð máls og dómur í héraði voru því ómerkt og málinu vísað frá héraðsdómi	370
Verjandi sakbornings fyrir Hæstarétti rækti verjandastarf sitt þannig, að Hæstiréttur taldi óviðunandi og leysti hann frá starfanum, sbr. 84. gr. laga nr. 27/1951 um meðferð opin-	

berra mála og 2. mgr. 9. gr. laga nr. 61/1942 um málflytjendur	376
Meðferð máls og dómur í héraði ómerkt og máli vísað frá héraðsdómi, m. a. af þeim ástæðum, að héraðsdómari var vanhæfur til meðferðar þess máls, málatilbúnaður sóknaraðilja var ónýtur vegna útivistar hans, eigi varð séð, að gætt hefði verið ákvæða laga um sáttaumleitan fyrir sátta nefnd og eigi var ólöglerðum varnaraðilja leiðbeint af hendi dómara	446
Í dómi í barnsfaðernismáli voru málsatvik ekki rakin og þau eigi metin, sbr. meginreglu 1. mgr. 193. gr. og 214. gr. laga nr. 85/1936. Var dómurinn því ómerktur og málinu heimvísað til löglegrar meðferðar	536
Nokkur ónákvæmni í ákæruskjali um lýsingu sakarefnis kom ekki að sök, þar sem hún gat eigi valdið misskilningi og vörn varð ekki áfátt, sbr. 18. gr. laga nr. 27/1951	538
Með ákæruskjali 15. júní 1960 var G sóttur til sakar fyrir brot gegn tilteknum ákvæðum XV. kafla laga nr. 19/1940 og 138. gr. sömu laga. Með framhaldsákæru 26. júlí s. á. var honum gefið að sök annað brot, sem leitt hafði verið í ljós fyrir birtingu frumákærunnar. Brast því heimild til framhaldsákæru þessarar, sbr. 1. tölulið 1. mgr. 118. gr. laga nr. 27/1951	538
Skaðabótakröfu, sem höfð var uppi í opinberu máli, vísað frá héraðsdómi vegna vanreifunar	538
Lögbannsgerð, er framkvæmd hefur verið, verður ekki skotið til Hæstaréttar með öðrum hætti en í sambandi við dóm í staðfestingarmáli um gildi hennar, sbr. 27. gr. laga nr. 18/1949 og 20. gr. i. f. sömu laga	598
Eftir að handtekinn maður hafði verið leiddur fyrir dómara, var hann lengur en sólarhring í varðhaldi, án þess að gæzluvarðhaldsúrskurður væri kveðinn upp. Hafði dómarrinn því eigi gætt ákvæða 1. mgr. 65. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944 og 66. gr. laga nr. 27/1951	724
Máli vísað frá héraðsdómi, þar sem varnaraðiljar voru ófjárráða, er það var höfðað	779
Af hendi ákæruvalds var mál höfðað gegn ábyrgðarmanni blaðs (Á) samkvæmt 108. gr. laga nr. 19/1940 vegna ummæla í blaðinu um opinbera starfsmenn (E og J) og m. a. hafðar uppi þær kröfur, að Á yrði dæmt að greiða þeim E og J miskabætur og kostnað við birtingu dóms í málinu og svo að ummæli yrðu ómerkt. En þar sem þeir E og J höfðu ekki farið fram á, að greindar kröfur yrðu hafðar uppi í opinberu máli á hendur Á, átti ákæruvaldið eigi sókn sakar um þær, og var þeim því vísað frá dómi	815

Réttarfarfssektir og vítur.

- Verjandi í opinberu máli sætir vítum og lækkun málsvarnar-
launa vegna löglausrar og fjarstæðukenndrar kröfugerðar,
varðandi rannsókn máls og meðferð 33
- Fyrir Hæstarétti bar verjandi M, sem sakaður var um rangar
sakargiftir, fram ósk um, að M gæfist kostur á að koma
fyrir sakadóm og gefa þar skýrslu um sakarefni. Er fyrir
dóm kom, neitaði M að svara hinum reglulega dómara,
kvaðst hins vegar mundu tjá sig fyrir öðrum dómara, en
hvorki M né verjandi hans gerðu þó kröfu til, að dómariinn
viki sæti. Rækti verjandinn verjandastarfa sinn með þeim
hætti, að eigi var við unandi, og leysti Hæstiréttur hann
frá starfanum, sbr. 84. gr. laga nr. 27/1951 um meðferð
opinberra mála og 2. mgr. 9. gr. laga nr. 61/1942 um mál-
flytjendur 376
- Átalið var, að lögreglumenn, er fyrstir hófu eftirgrennslna um
nauðgunarmál, tilkynntu rannsóknarlögreglunni eigi án
undandrátta um atburðinn, enda þótt í ljós væri leitt, að
stórglæpur hafði verið framinn 470
- Vélarhluti í frystikerfi hraðfrystihúss sprakk og hlaut af bani
starfsmanns. Efnisgalli, sem kynni að hafa verið í vélar-
hlutanum, gat, ef því var að skipta, verið orsök eða sam-
orsök sprengingarinnar, en vélarhlutinn glataðist, áður en
fullkomin rannsókn væri framkvæmd á honum. Voru mis-
tök þessi átalin 481

*Sakargögn. Sjá dómsgögn.**Sakhæfi.*

- B var sannur að sök um að hafa með miklum áfengisáhrifum
ruðzt inn til vistkonu á elliheimili til að hafa við hana
samfarir og þá tekið hana kverkataki, sem leiddi til bana
hennar. B var rannsakaður af sérfræðingi í geðsjúkdómum,
sem taldi hann hvorki fávita né geðveikan, heldur of-
drykkjumann, hugsanlega með dulda geðveilu, er varla
eða ekki kæmi fram, nema undir lamandi áhrifum áfengis.
Brot B var fært til 211. gr. almennra hegningarlaga nr.
19/1940, og fékk ölvun hans, þá er hann framdi verknað-
inn, eigi leyst hann undan refsingu, sbr. 17. gr. sömu laga.
Refsing B var ákveðin fangelsi 10 ár 460
- Geðsjúkdómalæknir framkvæmir rannsókn á manni, sem hafði
nauðgað unglingsstelpu, og telur ekkert „finnanlegt, sem
dragir úr sakhæfi hans“ 470

Sameign.

Einn sameigandi húseignar krafðist útburðar á leigutaka nokk-

- urs hluta hússins. Aðrir eigendur mótmæltu framkvæmd útburðar, þar sem þeir ættu rétt til ráðstöfunar allrar eignarinnar að sínum hluta og einn eigenda því ekki bær að krefjast útburðar á eindæmi sitt. Gegn þessum mótmælum var krafa um útburð eigi tekin til greina 500
- Í húsi, sem byggt var í Reykjavík á árunum 1951 og 1952, voru tvær íbúðir, önnur á grunnhæð og hin á efri hæð ásamt risi. J hafði átt síðar greindu íbúðina frá upphafi, en hina íbúðina eignaðist V hinn 8. maí 1956. Sumarið 1957 hófst J handa um byggingu ofan á húsið og gerð sérstakrar íbúðar í rishæð þess án samkomulags við V, en hann var talinn eigandi byggingarréttar þess, sem um var að tefla, í hlutfalli við eign sína í húsinu. Honum voru því dæmdar bætur vegna skerðingar þessa réttar úr hendi J .. 739

Samningar.

- Landbúnaðarráðherra leigði H með lóðaleigusamningi 2. apríl 1947, er breytt var með samningi 6. febrúar 1948, lendu á Digraneshálsi í Kópavogi. Á árinu 1955 lét H hluta þessa lands af hendi til samvinnufélags gegn loforði ráðherra um aðra lendu í staðinn, að stærð 4.736 ha, með sömu kjörum og skilmálum sem gilt höfðu um land það, er hann lét, enda yrði lendan leyst úr þágildandi erfðaleigu þriðja aðilja. Hinn 15. ágúst 1957 afsalaði landbúnaðarráðherra Kópavogskaupstað samkvæmt lögum nr. 32/1957 lendum jarðanna Digraness og Kópavogs, m. a. með þeim skilmálum, að kaupstaðurinn virti réttindi aðilja samkvæmt loforðum og samningum til lóða þar, en eigi hafði ráðherra þá enn efnt loforð það til H, er áður getur. Þáverandi fyrirsvarsmaður Kópavogskaupstaðar kvað sér hafa verið loforð þetta kunnugt, en hann hefði talið það ógilt, og af hálfu kaupstaðarins var efndum neitað. Kaupstaðnum var dæmt skylt að efna loforðið, en þar sem ósýnt var, hvernig til tækist um lausn landsins úr erfðaleigu þeirri, er áður greinir, var efndaskyldan eigi á lögð að viðlögðum dagsektum, heldur ákveðinn efndafrestur, enda bæri þá undir fógeta samkvæmt 11. gr. laga um aðför nr. 19/1887 að til-taka bætur vegna vanefnda, ef til þeirra kæmi 86
- Á árinu 1955 smíðaði H innbúnað í veitingastofu þeirra G og Ó og krafði þá síðan um kr. 8.870.46 fyrir efni og vinnu, að frádregnum kr. 7.000.00, er greiddar höfðu verið. Þeim G og Ó tókst ekki að sanna staðhæfingu sína um, að H hefði tekizt á hendur umrætt verkefni í ákvæðisvinnu fyrir kr. 7.000.00 alls, og þar sem endurgjald það, sem H krafðist, var eigi sannanlega ósanngjarnt, var krafa hans tekin til greina, sbr. 5. gr. laga um lausafjárkaup nr. 39/1922 98

Riftun húsaleigusamnings af hendi leigutaka var ólögmæt og honum dæmt að greiða húseiganda leigu og hitunarkostnað, meðan húsnæðið nýttist ekki, og svo kostnað við að koma húsnæðinu í viðunandi horf, en hann átti samkvæmt samningi að annast viðhald 101

Með samningi 13. nóvember 1956 milli eigenda v/s Walburg og Sölusambands íslenzkra fiskframleiðenda tókust eigendur skipsins á hendur að flytja fyrir sölusambandið 600 lestir af saltfiski frá höfnum á Íslandi til Ítalíu. Farmgjaldið, £ 145-0-0 á lest, skyldi greiðast fyrirfram við undirskrift farmskírteinis, en ferming, búlkun og afferming átti að vera skipseigendum að kostnaðarlausu. Skipið var á Húsavík hinn 18. desember 1956 og lestaði þar. Er fiskur var kominn í tvær lestir skipsins, var tekið að dæla brennsluolíu frá bifreiðum í oliugeymi rétt við aðra lestina, sem var opin og fiskur í henni óvarinn, en oliuleiðslur frá bifreiðunum voru samkvæmt tilvísun vélstjóra skipsins tengdar áfyllingarstútum ofan þilja. Er áfyllingin hafði staðið nokkra hríð, gaus olía um loftrás upp úr oliugeyminum og yfir fiskpakka í opinni lestinni. Endurtók þetta sig við frekari tilraunir til áfyllingar, unz fyrsti vélstjóri skipsins opnaði loftrásir frá geyminum við borðstokka skipsins. Eftir það tókst áfylling oliunnar slysalaust. Af greindum ástæðum spilltust 162 fiskpakkar, að verðmæti £ 690-19-0, og dró sölusambandið þá fjárhæð frá farmgjaldinu, er það var greitt, enda hafði tjónið orðið fyrir handvömm skipverja, er sölusambandið taldi eigendur skipsins bera ábyrgð á. Þessu vildu þeir ekki una og vísuðu um það efni til farmsamningsins, en þar sagði m. a., að eigendur bæru ekki ábyrgð á neinu tjóni eða skemmdum, „jafnvel þó stafi af hirðuleysi eða vanrækslu skipstjóra eða áhafnar eða einhvers annars aðilja í þjónustu eigendanna um borð eða í landi“. Samkvæmt þessu og þar sem aðiljum var að lögum frjálst að semja um ábyrgð á farminum, var sölusambandinu dæmt skylt að greiða nefnda fjárhæð 212

Með samningi 6. og 12. nóvember 1931 tók Oliuverzlun Íslands h/f á leigu hjá Vestmannaeyjakaupstað lóð á hafnarsvæði kaupstaðarins. Var leigutaka heimilt að gera þar uppfyllingu undir oliugeyma eða oliugeymslu, enda væri svo frá því mannvirki gengið, að hætta á íkveikju eða sprengingu væri útilokuð. Leigutími var ákveðinn 20 ár. Að þeim tíma liðnum og síðan á fimm ára fresti var kaupstaðnum heimilt að taka lóðina ásamt mannvirkjum í sínar hendur fyrir matsverð, er þó yrði aldrei herra en upphaflegt kostnaðarverð. Á leigutímanum mátti leigutaki selja og veðsetja afnotarétt sinn ásamt mannvirkjum, enda færi sú ráðstöfun

ekki í bága við samninginn. Hinn 3. maí 1933 afsalaði Oliu-verzlun Íslands h/f B.P. á Íslandi h/f réttindum sínum samkvæmt leigusamningnum, en eigi leiddi það til breytinga á nýtingu lóðarinnar og starfrækslu á henni. Eins og áður greinir, var upphaflegur leigutími samkvæmt samningnum 20 ár, þ. e. til 6. nóvember 1951 að telja. Hinn 23. júní 1952 var samningurinn framlengdur um 5 ár frá 6. nóvember 1951 að telja. Að þeim tíma liðnum æskti leigutaki enn framlengingar leigumálans um 5 ár, en leigusali fellst á að framlengja hann um 3 ár aðeins, þ. e. til 6. nóvember 1959. Hinn 9. janúar 1959 ákvað bæjarstjórn Vestmannaeyja að tilkynna leigutaka, að samningurinn yrði ekki framlengdur og félli hann því úr gildi 6. nóvember s. á. Jafnframt var leigutaka tjáð, að kaupstaðurinn myndi neyta ákvæða samningsins til „yfirtöku mannvirkja á lóðinni“. Hinn 27. maí 1959 seldi Oliuverzlun Íslands h/f H, útgerðarmanni í Vestmannaeyjum, leiguréttindi sín og mannvirki á lóðinni, og með yfirlýsingu 25. júní s. á. staðfesti B.P. á Íslandi h/f þá sölu. Hugðist H nota lóðina ásamt mannvirkjum í sambandi við útgerð sína og hóf þar nokkrar framkvæmdir, m. a. holræsagerð. Þá veðsetti H hinn 20. júlí 1959 Útvegsbanka Íslands í Vestmannaeyjum umrædd réttindi sín með 2. veðrétti til tryggingar víxli, að fjárhæð kr. 500.000.00. Af hálfu Vestmannaeyjakaupstaðar voru ýmsar þessara ráðstafana taldar fara í bága við réttindi kaupstaðarins, og var af því efni höfðað mál með stefnu 22. febrúar 1960 og 5. maí s. á., en samkvæmt kröfu fyrirsvarsmanns kaupstaðarins 1. febrúar 1960 hafði lögbann hinn 17. s. m. verið lagt við framkvæmdum, er H hafði hafið á lóðinni. Urðu úrslit máls þessi: 1. Krafa um riftun afsals lóðarréttinda og mannvirkja til H var ekki tekin til greina, þar sem framsalið var heimilt samkvæmt leigumálanum og fyrirhuguð nýting H á lóðinni hættuminni en sú, er heimiluð var. 2. Dæmt var, að leigumállinn hefði fallið úr gildi 6. nóvember 1959, enda leiguhöfum kunnugt, að hann var framlengdur einungis um 3 ár frá 6. nóvember 1956 að telja. 3. Samkvæmt mati dómkvaddra manna 4. febrúar 1960 var uppfylling sú, er gerð hafði verið, þá talin kr. 747.000.00 virði, en upphaflegt kostnaðarverð kr. 45.000.00, er kaupstaðurinn bauð umræddum olíufélögum hinn 15. febrúar 1960 sem gagngjald mannvirkisins og lagði síðan í banka sem geymslufé, er þau höfnuðu viðtöku þess. Greiðslutilboð þetta var ekki fullnægjandi, þar sem því var ekki beint til H, sem á sínum tíma hafði gengið inn í umrædd réttindi samkvæmt löglegu framsali. Kaupstaðnum var því eigi dæmt mannvirkið. 4. Staðfest var lögbann

við framkvæmdum H á lóðinni eftir lok leigutímans. 5.
Dæmt var í héraði, að áðurgreind veðsetning H skyldi úr
gildi felld og afmáð úr veðmálabókum. Stóð sú úrlausn
óhöggð, enda hafði veðhafi ekki áfrýjað af sinni hálfu.
6. Samkvæmt því, sem getur um í 1. atriði, var eigi tekin
til greina krafa um, að afsal H yrði afmáð úr veðmála-
bókum 219

Með samkomulagi 26. apríl 1957 veitti Ó hlutafélagi í Reykja-
vík einkarétt til tekju grjóts og annarra steinefna úr landi
eignarjarðar sinnar, og jafnframt var Ó ákveðinn forgangs-
réttur til flutninga með vörubifreið úr grjótnáminu „fyrir
taxta Þróttar“, að fráðregnum 20%. Ágreiningslaust var,
að átt var við taxta Vörubílstjórafélagsins Þróttar í Reykja-
vík. En samkvæmt kjarasamningi þess félags og Vinnu-
veitendasambands Íslands var um að tefla mismunandi
gjaldskrár fyrir akstur, og varð ágreiningur um, við hverja
þeirra skyldi miða í skiptum aðilja. Eigi varð stuðzt við
venju um úrlausn þess ágreinings. Að svo vöxnu máli og
þar sem eigi var sýnt, að gjald það, sem Ó krafðist, væri
ósanngarnt, voru reikningsskil hans lögð til grundvallar,
sbr. 5. gr. laga um lausafjárkaup nr. 39/1922 261

M, eigandi b/v M, gerði hinn 1. febrúar 1955 váttryggingar-
samning við T þess efnis, að T tókst á hendur að tryggja
M um fimm ár gegn þeirri einkaréttarábyrgð, sem á hon-
um hvíldi sem atvinnurekanda við útgerð nefnds togara,
með allt að 1.000.000 króna tryggingarfé, þó með tilgreind-
um takmörkunum. Greiddi M síðan tryggingariðgjöld, sem
í gjalddaga féllu 1. febrúar árin 1955, 1956, 1957 og 1958.
Í váttryggingarsamningi aðilja var ákvæði þess efnis, að T
væri heimilt með 14 daga fyrirvara að segja tryggingunni
upp, þá er stórfelld lækkun hefði orðið á kaupmætti ís-
lenzku krónunnar, hvort sem hún stafaði af gengisfalli eða
öðrum orsökum. Samkvæmt þessu ákvæði sagði T hinn
31. október 1958 tryggingunni upp frá 15. nóvember s. á.
Varð M til þess að halda tryggingunni að greiða aukaið-
gjald, kr. 4.799.39, fyrir tímabilið 15. nóvember 1958 til 1.
febrúar 1959. Höfðaði M síðan mál til endurheimtu þeirrar
fjárhæðar úr hendi T. Í ljós þótti leitt, að slík lækkun
hefði orðið á kaupmætti krónunnar frá 1. febrúar 1955 til
31. október 1958, að T mátti beita greindu uppsagnarákvæði,
sem hvorki braut í bága við 50. gr. laga nr. 20/1954 né önnur
lög. Var T því dæmd sýkna af kröfu M 305

Sumarið 1953 réð ræktunarfélag S, ráðunaut Búnaðarfélags
Íslands, til þess að mæla fyrir skurðum í M-hreppi. Gröftur
skurðanna var síðan framkvæmdur árið eftir á vegum
ræktunarfélagsins, þ. á m. á landi H, er síðan var krafinn

greiðslu að sínum hluta. En H var sýknaður af þeirri kröfu, þar sem eigi var sannað, að hann hefði beiðzt skurðgraftarins né játazt undir greiðslu kostnaðar af því verki, enda varð greiðsluskylda hans eigi heldur reist á 79. gr. sbr. 147. gr. vatnalaga nr. 15/1923	428
Útflutningur á fiskafurðum, er framleiddar voru í frystihúsi í h/f, fór um hendur E. Um viðskipti þessi hafði eigi verið gerður skriflegur samningur. Er þeim var lokið, reis ágreiningur um eðli þeirra og svo um reikningsskil. Af hendi í h/f var því haldið fram, að E hefði verið kaupandi afurðanna. Hefði hann greitt fast verð fyrir lúðu, en átt að greiða hæsta markaðsverð á hverjum tíma fyrir annan fisk. Af fobverði annars fisks en lúðu skyldi í h/f greiða E 1%. E hefði veðsett bönkum fiskinn í sínu nafni, á umbúðum fisksins hefði nafn hans verið greint sem framleiðanda og útflutningsleyfi hefðu verið miðuð við fisk, verkaðan í frystihúsi, er E ætti eða hefði á leigu. E kvaðst ekki hafa verið kaupandi fiskafurðanna, heldur annazt sölu þeirra í umboðssölu gegn tilteknum umboðslaunum. Af hagkvæmisástæðum einum hefðu lán í bönkum út á fiskinn verið í sínu nafni, nafn hans á umbúðunum hefði ekki gefið til kynna, að hann væri eigandi fisksins, enda hefði merki frystihússins einnig verið á umbúðunum, og af hálfu stjórnvalda hefði því enginn gaumur verið gefinn, hvort fiskur, sem fluttur var út samkvæmt útflutningsleyfum hans, var eign hans eða ekki. Er viðskipti þessi fóru fram, hafði meginþorri fiskafurða um langt skeið verið fluttur út í umboðssölu fyrir reikning framleiðenda. Var eigi í ljós leitt, að samizt hefði um annað, að því er varðaði fiskafurðir þær, sem hér var um að tefla, en sönnunarbyrði fyrir því þótti eiga að hvíla á í h/f. Samkvæmt þessu var við það miðað, að skipti aðilja hefðu verið á umboðssölu-grundvelli	861

Sáttanefndir.

Af gögnum máls, sem ómerkt var og vísað frá héraðsdómi vegna margvislegra dómglapa, varð eigi ráðið, að heimilt hafi verið, svo sem gert var, að ganga fram hjá sáttamönnum með sáttatilraun í málinu	446
---	-----

Sératkvæði.

Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði í skaðabótamáli manns, er hlotið hafði heilsutjón í sjóslysi	5
Meðdómandi í héraði greiðir sératkvæði í máli út af lóðarleigu	86
Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði í máli til heimtu tryggingarbóta	234

Einn dómenda Hæstaréttar, sem sératkvæði greiddi í máli til lögræðissviptingar, taldi, að ómerkja bæri héraðsdóm og vísa málinu frá héraðsdómi. En þar sem sú úrlausn hafði eigi samþykki meiri hluta dómenda, greiddi hann atkvæði um efni málsins, sbr. 47. gr. laga nr. 112/1935	339
Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði í opinberu máli	538
Tveir dómenda Hæstaréttar greiða sératkvæði í skaðabótamáli, að því er varðar málskostnað	646
Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði í skaðabótamáli	739
Meðdómandi í landamerkjadómi greiðir sératkvæði	760
Tveir dómenda Hæstaréttar greiða sératkvæði í skaðabótamáli	793
Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði í skaðabótamáli	888
Tveir dómenda Hæstaréttar greiða sératkvæði í skuldamáli ..	900

Sjó- og verzlunardómur.

Mál til heimtu andvirðis skipsnauðsynja	1
Mál gegn eigendum skips til heimtu tjónbóta út af sjóslysi ..	5
Mál til heimtu andvirðis innbúnaðar veitingastofu	98
Mál til heimtu tryggingarbóta vegna skemmda á skipi	142
Mál til heimtu bóta vegna galla á vöru	147
Mál til heimtu sjótjónsbóta	170
Mál um vátryggingu fiskiskips	176
Skaðabótamál út af tjóni af árekstri skipa	310
Mál, sem að lögum bar undir bæjarþing, var höfðað fyrir sjó- og verzlunardómi. Eigi voru efni til að vísa málinu frá þeim dómi, þar sem málið var svo vaxið, að héraðsdómara var rétt að dæma það með samdómsmönnum og ákvæðum laga um sáttaumleitan var fullnægt	417
Mál til heimtu vátryggingarbóta vegna tjóns á fiskiskipi	421
Krafa skipverja um slysabætur	653
Kaupgjaldsmál skipverja	786, 790
Mál út af viðskiptum umboðssöluaðilja	861
Mál til heimtu slysabóta	888

Sjótjón.

Skip H, Skaftfellingur, sem var í tryggingu Bataábyrgðarfélags Vestmannaeyja, var haustið 1956 í vöruflutningum milli Reykjavíkur og Vestmannaeyja. Hinn 23. nóvember 1956 lestaði skipið í Reykjavík vörur til Vestmannaeyja. Næsta dag kom upp eldur í skipinu, og olli hann skemmdum á skipinu og farmi þess. Sjótjónsbætur, er af þessu efni féllu á skipið, námu samtals kr. 66.722,00, og höfðaði H mál á hendur bataábyrgðarfélaginu til greiðslu þeirrar fjárhæðar, en vátryggingin tók til sameiginlegs sjótjóns samkvæmt 64. gr. laga nr. 20/1954. H hafði hvorki innt af hendi sjótjónsbætur þær, er samkvæmt niðurfjöfnun féllu á skipið

vegna bruna á vörum í því, né heldur fengið framsal réttra aðilja á þeim bótakröfum, sem því urðu ekki dæmdar honum. H fékk því einungis dóm fyrir sjóþjónskröfum sem skipseigandi, og námu þær bætur kr. 8.132.13, að frádregnum 10%, er voru í sjálfstryggingu samkvæmt lögum ábyrgðarfélagins, þ. e. kr. 7.318.92 170

Sjóveð.

B/v N átti heimahöfn á Íslandi og var gerður þaðan út til fiskveiða. Samkvæmt 2. gr. laga nr. 30/1936 mátti skipstjóri því ekki stofna til sjóveðréttar í skipinu vegna úttekta á nauðsynjum, sem í nefndri grein eru taldar, í öðrum tilvikum en þeim, er í 4. gr. laganna getur, þ. e. til beinnar heimferðar án veiða	1
Í héraði var sjóveðréttur í skipi dæmdur til tryggingar bótafjárhæð vegna tjóns, sem rakið varð til handvammarskipshafnar. Fyrir Hæstarétti var í ljós leitt, að skipið hafði verið ónýtt metið og strikað út á skipaskrá, áður en dómur gekk í héraði, en jafnframt var lýst samþykki eigenda skipsins við því, að greiðsluskylda, ef til kæmi, væri dæmd á hendur þeim persónulega án takmörkunar á aðfararandlagi, sbr. 13. gr. laga nr. 56/1914	5
Sjóveðréttur dæmdur til tryggingar skaðabótum vegna tjóns af árekstri skipa	310
Sjóveðréttur dæmdur til tryggingar kaupkröfu skipverja 786, 790	
Sjóveðréttur dæmdur til tryggingar slysabótum	888

Skaðabætur.

Hinn 30. janúar 1954 lá v/b Orri utan á v/s Oddi við bryggju í Ólafsvík. Er fárviðri brast á um kvöldið, var v/s Oddur flutt frá bryggjunni, án þess að skipshöfn þess skips gerði nokkra tilraun til að flytja v/b Orra að bryggju eða festa hann þar. Stuttu síðar losnaði Orri frá Oddi, og rak Orra undan veðrinu, unz hann steytti á skeri og sökk, en upp úr sjó stóðu þó blátoppar siglutrjáanna. Er þetta gerðist, var einn skipverja Orra, Þ, um borð í skipinu. Tókst honum að klífa upp í framsigluna og binda sig við hana. Var hann, er hér var komið, örmagna orðinn og barst í kaf í ólögum. Er um þrjár stundir voru liðnar, frá því hrakningar þessir hófust, var Þ bjargað, en hann hafði þá misst meðvitund. Af volki þessu hlaut Þ heilsutjón, og var örorka hans hinn 30. nóvember 1960 metin 30%. Skipshöfn v/s Odds þótti með óhæfilegu skeytingarleysi eiga sök á óförum v/b Orra, en skipshöfn hans var einnig talin hafa sýnt hirðuleysi um gæzlu hans. Þá hafði Þ eigi gert vart við sig, er skipverji á v/s Oddi fór um borð í v/b Orra og

- kallaði, hvort nokkur væri þar. Samkvæmt þessum mála-
vöxtum var eigendum v/s Odds dæmt að bæta Þ tjón hans
að $\frac{2}{3}$ hlutum 5
- B, G og V tóku bifreið til heimildarlausra nota. Valt bifreiðin
undir stjórn G, og urðu spjöll á henni. Í opinberu máli,
sem höfðað var gegn G, var honum dæmt að greiða tjón-
bætur, kr. 25.000.00, enda hafði hann samþykkt bótafjár-
hæðina. Því næst greiddu þeir G og V hvor um sig $\frac{1}{3}$ hluta
greindrar fjárhæðar, en eigandi bifreiðarinnar sótti B síð-
an í sérstöku máli til greiðslu $\frac{1}{3}$ hluta hennar. B hafði í
því máli m. a. uppi mótmæli gegn bótafjárhæðinni, og tald-
ist tjónið í heild hæfilega metið kr. 20.500.00. Var B sam-
kvæmt því dæmt að greiða þá fjárhæð, að frádregnum
greiðslum þeirra G og V, kr. 3.833.32 22
- Ökumaður bifreiðarinnar S hugðist aka hægra megin fram
hjá bifreiðinni A, sem þá vék einnig til hægri, og rákust
bifreiðarnar saman. Báðir þóttu ökumennirnir hafa sýnt
vangæzlu. Í skaðabótamáli var eiganda bifreiðarinnar S
dæmt að bera tjón sitt sjálfur að $\frac{1}{4}$ hluta, en eiganda bif-
reiðarinnar A gert að bæta honum það að $\frac{3}{4}$ hlutum 81
- Kveðið var á um tiltekinn frest til efnda á loforði án þess að
leggja dagsektir við efndaleyssi. Í málinu var eigi höfð
uppi varakrafa um skaðabætur, ef efndir yrðu eigi innan
fullnægjufrests dóms, en í dómi Hæstaréttar segir, að
ákvörðun slíkra bóta myndi bera undir fólgeta samkvæmt
11. gr. laga nr. 19/1887 um aðför 86
- Riftun húsaleigusamnings af hendi leigutaka var ólögmat og
honum dæmt að greiða skaðabætur vegna samningsrofa og
kostnað af að koma húsnæðinu í viðunandi horf, en leigu-
taki hafði átt að annast viðhald þess. Krafa húseiganda
um bætur vegna spjalla á húsinu af árekstri bifreiðar, er
flutti vörur til leigutakans, var eigi tekin til greina, þar
sem ekki var í ljós leitt, að áreksturinn hefði orðið með
þeim hætti, að leigutakinn væri skaðabótaskyldur 101
- H keypti af E þakplötur og veitti þeim viðtöku í október eða
nóvember 1950. Undan göllum, sem taldir voru á plötunum,
kvartaði H eigi sannanlega fyrr en 30. desember 1952. Þar
sem að þá var liðinn lengri tími en ár, frá því plöturnar
voru afhentar, og eigi var í ljós leitt, að E hefði tekizt á
hendur sérstaka ábyrgð á þeim, var skaðabótakrafa H
vegna galla á þeim fyrnd samkvæmt 54. gr. laga nr. 39/
1922 um lausafjárkaup 147
- Ellefu ára gamall drengur var settur til þess starfa í flök-
unarsal hraðfrystihúss að ýta fiski til flökunarmanna af
rafknúnu færibandi. Hinn 21. júní 1957, er drengurinn var
að verki sínu, varð vinstri hönd hans milli færibands og

keflis, er flutti færibandið, og gekk allur handleggur hans upp á keflið, áður en því yrði við komið að stöðva færíbandið. Hlaut drengurinn af þessu slíkt lemtur að nema varð handlegg hans af um 15 sentimetrum neðan axlarliðar. Varanleg örorka af þessum áverka var metin 75%. Öryggisbúnaði á vinnustað var að því leyti áfátt, að vörn var engin um kefli það, er að framan greinir, og fara varð að rofum í klefa utan flökunarsalarins í 40 til 50 metra fjarlægð frá slyssað til þess að stöðva færíbandið. Vegna þessa skorts á öryggisbúnaði og þess gáleysis verkstjórnarmanns að fela drengnum verk við slíkar aðstæður og svo með hliðsjón af aldri drengsins var vinnuveitanda hans dæmt að bæta tjón hans að fullu, sbr. 16., 18. og 19. gr. laga nr. 23/1952 og 39. gr. laga nr. 29/1947. Þóttu bætur til drengsins hæfilega metnar alls kr. 365.683.00 .. 186

Með farmsamningi 13. nóvember 1956 tókust eigendur v/s Walburg á hendur að flytja fyrir Sölusamband íslenzkra fiskframleiðenda frá höfnum á Íslandi til Ítalíu 600 smálestir af saltfiski, og var farmgjaldið ákveðið £145-0-0 á smálest, er greiðast skyldi fyrirfram við undirskrift farmskirteinis. Hinn 18. desember 1956 lestaði skipið á Húsavík. Er fiskur var kominn í tvær lestir skipsins, var hafizt handa um að dæla olíu í oliugeyma þess frá bifreiðum í landi, og var leiðsla frá bifreiðunum samkvæmt tilvísun vélstjóra skipsins tengd við áfyllingarstút aftan við aðra lestina. Er dælt hafði verið litlu magni olíu á geymi þenna, spýttist olía úr honum út um loftrásarop yfir í fisklestina, sem var opin, á fiskfarminn og olli skemmdum á honum. Endurtók þetta sig, þar til fyrsti vélstjóri hafði opnað loftventla á oliugeyminum. Af fiski spilltust 162 pakkar, að verðmæti £690-19-0. Sölusambandið taldi eigendur skipsins eiga að bæta þenna skaða, er orðið hefði fyrir stórkostlega handvömm skipverja, og hélt greindri fjárhæð því eftir af farmgjaldinu, er greiðsla þess fór fram. Talið var í ljós leitt, að umrætt tjón mætti rekja til vangæzlu skipverja, er annast áttu móttöku oliunnar. Í farmsamningnum var hins vegar kveðið svo á, að eigendur skipsins bæru ekki ábyrgð á neinu tjóni eða skemmdum, jafnvel þó að slíkt stafaði „af hirðuleysi eða vanrækslu skipstjóra eða áhafnar eða einhvers annars aðilja í þjónustu eigendanna um borð eða í landi“. Þóttu eigendur skipsins samkvæmt þessu ákvæði löglega undanþegnir ábyrgð á tjóni því, sem um var að tefla, og var sölusambandinu dæmt að greiða þeim umrædda fjárhæð 212

Hinn 15. september 1956 að kvöldi voru íslenzkur togari A og þýzkur togari M að veiðum á Halamiðum, og voru bæði

skipin með stjórnbörðsvörpu í sjó. Suðvestan gola var á og þoka. Varð þá árekstur milli skipanna með þeim hætti, að stefni A rakst á M aftan við hvalbak stjórnbörðsmegin. Samkvæmt skýrslu skipstjórnarmanna A var stjórnbörðsvörpu skipsins kastað kl. 2145. Á stjórnpalli voru skipstjóri, stýrimaður og háseti. Um þetta leyti tilkynnti stýrimaður, að m. a. sæist í ratsjónni skip, er síðar reyndist vera M, 15° um bakborða í einnar mílu fjarlægð. Var þá ratsjónin stillt á einnar mílu kvarða og síðan fylgzt með ferðum greinds skips, en jafnframt gefin hljóðmerki með eimpípu, eitt langt og eitt stutt. Kom þar, að stýrimaður tilkynnti, að M nálgaðist og virtist skera stefnu A. Hljóðmerki voru þá gefin þrisvar sinnum með stuttu millibili, eitt langt og eitt stutt hverju sinni. Samtímis heyrðust tvö löng hljóðmerki frá M með nokkru millibili. Stýrimaður tilkynnti nú, að fjarlægðin milli skipanna væri $\frac{1}{2}$ sjómílu, og í sömu andrá sáust ljós M á bakborða. Var A þá sveigt til stjórnbörða og sett á fulla ferð aftur á bak. Varð nú áreksturinn, er áður getur. Skýrslur skipstjórnarmanna M voru á þá leið, að á stjórnpalli hefðu auk skipstjóra verið háseti og stýrimaður, er gætti ratsjár skipsins. Eftir að stjórnbörðsvörpu hafði verið kastað, var togað í 10° til 30° stefnu og þokumerki stöðugt gefin. Þar kom, að skip, sem reyndist vera A, sást í ratsjónni, og nálgaðist það óðum. Stefna M var þá sett 10°, og er skipstjóri nokkru síðar sá dauf, hvít ljós 40° til 60° á stjórnbörða og því næst skipið sjálft, lét hann leggja stýrið hart í bakborða í því skyni að afstýra árekstri, en því varð þá ekki við komið. Samkvæmt 19., 22. og 23. gr. tilskipunar nr. 47/1953 bar M, eins og á stóð, að víkja fyrir A, sveigja til stjórnbörða, draga úr ferð og nema staðar eða taka aftur á bak, ef nauðsyn bar til. En allt þetta létu skipstjórnarmenn M undir höfuð leggjast. A var á hinn bóginn heimilt að halda stefnu og ferð, meðan allt var með felldu, sbr. 21. gr. tilskipunar nr. 47/1953. Er sýnt var, að árekstur skipanna var yfirvofandi, bar skipstjórnarmönnum þeirra beggja að gera allar tiltækar ráðstafanir til að afstýra árekstri, svo sem að setja á fulla ferð aftur á bak og draga inn togvírana. Skipstjórnarmenn beggja skipanna töldust eiga sök á árekstrinum. Eins og öllum atvikum var háttað, var fjárhagsleg ábyrgð á sjóslysi þessu samkvæmt 224. gr. siglingalaga nr. 56/1914 dæmd á hendur eigenda M að $\frac{2}{3}$ hlutum og á hendur eiganda A að $\frac{1}{3}$ hluta 310

Hlutfélagið B tók að sér að annast viðhaldsvinnu fyrir varnarlið Bandaríkjanna á Keflavíkurflugvelli samkvæmt heimild Utanríkisráðuneytisins í bréfi 15. marz 1955, er gilda

- átti fyrst um sinn. Leyfi þetta var afturkallað með bréfi ráðuneytisins 28. júlí 1959, og með bréfi ráðuneytisins 19. ágúst s. á. var B tilkynnt, að því væri óheimilt að takast á hendur önnur verkefni fyrir varnarliðið, er háð væru notkun tollfrjálsra tækja. Jafnframt var varnarliðinu tjáð, að því væri óheimilt að taka við verktilboðum frá B. B., sem taldi sig rangindum beitt af hendi ráðuneytisins, höfðaði mál og krafðist þess, að bann ráðuneytisins við skiptum þess við varnarliðið yrði úr gildi fellt og ríkissjóði dæmt skylt að bæta tjón þess fé. Samkvæmt 3. gr. varnarsamnings Íslands og Bandaríkjanna 5. maí 1951, 6. gr. viðbætis við varnarsamninginn 8. maí 1951 og eðli máls, fara starfsráðningar varnarliðsins, að því er tekur til íslenzkra aðilja, ekki fram á frjálsum vinnumarkaði, en eru háðar ákvörðun íslenzka stjórnvalda, m. a. um það, hverjum sé heimilt að taka að sér framkvæmdir í þágu varnarliðsins. Greind samningsákvæði, sem hafa lagagildi, sbr. lög nr. 110/1951, brjóta ekki í bága við 69. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944, og eigi fór Utanríkisráðuneytið út fyrir valdmörk sín með ákvörðunum þeim, er getið var.
- Kröfur B voru því ekki teknar til greina 359
- Bátaábyrgðarfélagi dæmt að bæta tjón á vélbát, er seldur hafði verið úr umdæmi þess, en eigi skrásettur af nýju annars staðar 421
- Vátryggingarábyrgð bátaábyrgðarfélags talin taka til tjóns, sem varð á vélbát, er honum hlekkst á, og svo til spjalla, sem kunnu að eiga rót sína að rekja til mistaka björgunarmanna 421
- Árekstur varð með reiðhjóli, sem ekið var inn á aðalbraut, og bifreið, er fór um þá götu. Ökumenn beggja farartækjanna voru sekir um vangæzlu, og var eiganda bifreiðarinnar dæmt að bæta tjón hjólreiðamannsins að hálfu .. 432
- J höfðaði skaðabótamál til heimtu bóta vegna lemstra, er hann hlaut í umferðarslysi, en hann andaðist, áður en mál hans var dæmt í Hæstarétti. Eigi voru efni til að dæma dánarbúi J fébætur, er miðaðar væru við lengri tíma en raunverulega lífstíð hans 432
- E fekk á leigu lóð til byggingar íbúðarhúss í landi Reykjavíkurkaupstaðar í marz mánuði 1953. Voru þá á lóðinni tveir íbúðarskálar, og bjó E í öðrum þeirra, en mágur hans í hinum. Reif E nú íbúðarskála sinn og hófst handa um byggingu íbúðarhúss á lóðinni. Síðar sótti E um leyfi stjórnvalda til stækkunar hússins. Þeirri umsókn var synjað, og mun skáli sá, er mágur E bjó í, hafa verið talinn stækkun hússins til fyrirstöðu. Eftir að E hafði í bréfi til borgarstjóra lýst því, að hann myndi ekki, fengi hann leyfi

til stækkunar húss síns, amast við skála mágsins, var umrætt leyfi veitt honum. Síðar krafðist E brottflutnings skálans, en því var synjað. Höfðaði E þá skaðabótamál á hendur Reykjavíkurkaupstað vegna tafa á byggingarframkvæmdum. Eigi var bótakrafa E til greina tekin, enda hafði hann hafið framkvæmdir án fyrirvara um brottflutning skálans og tjáð sig, eins og áður getur, mundu una skálanum, ef greind umsókn hans yrði samþykkt 607

Tæplega sex ára gamall drengur varð fyrir bifreið við gatnamót í Reykjavík og slasaðist. Bifreiðinni var ekið inn á gatnamótin, er það var heimilt samkvæmt umferðarljósum, en sveigt síðan út af gatnamótunum til vinstri þvert á gangbraut. Ökumaðurinn hafði orðið drengsins var og mátti ætla, að hann mundi leggja leið sína út á gangbrautina, eins og heimilt var samkvæmt umferðarljósum. Að svo vöxnu máli og þar sem hemlar bifreiðarinnar voru ekki í fullkomnu lagi, bar ökumanninum að gæta ýtrustu varkárni, enda átti hann, eins og á stóð, að vægja fyrir umferð um gangbrautina. Ábyrgð á öllum tjóni drengsins, sem fótbrotnaði og hlaut 10% varanlega örorku, var dæmd á hendur ökumanninum, en hann var jafnframt eigandi bifreiðarinnar 620

Er vélvirkjaneminn S vann að því í frystihúsi í Reykjavík á vegum vélsmiðjunnar H að festa gúmslóngur við frystipönnur, hrasaði hann, og við það stakkt skrufjárn, er hann notaði við verkið, í hægri auga hans, sem ónýttist. Greindar gúmslóngur fluttu frýstilög til pannanna og voru tengdar þeim þannig, að endum þeirra var brugðið á stúta og fest með klemmum, er hertar voru með skrufum. Er S herti skrufu einnar klemmunnar, sem hann telur hafa verið í axlarhæð sinni, varð slysið. Vatnsagi mun hafa verið á gólfi frystihússins og svo nokkur feiti eða olía, en eigi umfram það, sem vænta mátti í frystihúsi. Engin atvik þóttu eiga að leiða til ábyrgðar H á slysi þessu, og var H því dæmd sýkna af kröfu S um bætur fyrir tjón hans 632

Rafvirkjadeild Sameinaðra verktaka var stofnuð árið 1951 sem sjálfstæður verktaki innan Sameinaðra verktaka, m. a. í því skyni að tryggja þátttakendum sérstaka og betri aðstöðu til að starfa fyrir varnarliðið en utanfélagsmenn fengu notið. Samkvæmt samþykktum félagsins gátu þeir einir orðið félagsmenn, sem voru löggiltir rafvirkjameistarar og fullnægðu auk þess tilteknum skilyrðum. E rafvirkjameistara tókst ekki að sanna, að hann hefði fullnægt þeim skilyrðum. Var því hrundið kröfu um skaðabætur, er hann hafði uppi gegn félagsskapnum, vegna þess að honum höfðu ekki verið veitt félagsréttindi 646

- Hinn 10. október 1956 að kvöldi kom v/s Lagarfoss, eign h/f Eimskipafélags Íslands, til Keflavíkur og lagðist þar að bryggju til að ferma hraðfrystan fisk í 2. og 3. lest skipsins. Umsjón með fermingu hafði 3. stýrimaður, sem kvaddi sér til aðstoðar bátsmanninn B og fól honum stjórn fermingar í 2. lest. Er opnaðar höfðu verið tilteknar lúgur þeirrar lestar, bárust um það fyrirmæli stýrimanns að opna heldur í þeirra stað aðrar lúgur lestarinnar. Hófst B nú ásamt öðrum manni handa um það án þess að loka áður lúgum þeim, er fyrr höfðu verið opnaðar, og tókst svo til, að B gekk aftur á bak ofan í það lestarop og hrapaði niður á lestargólf, en millipilfar í lestinni var einnig opið. Hlaut B af fallinu lemistur og 18% varanlega örorku. Slys þetta þótti einvörðungu verða rakið til gáleysis B sjálfs, en eigi til vangæzlu annarra skipverja né vanbúnaðar skips. Var h/f Eimskipafélagi Íslands því dæmd sýkna af kröfu B um skaðabætur 653
- H var hinn 6. marz 1959, um kl. 2130, á ferð riðandi á Þvervegi í Reykjavík og hélt sig á hægri vegjaðri. Leigubifreið, er á móti kom, lenti á hesti H, sem fótbrotnaði, lá síðan allengi í sjúkrahúsi og hlaut af lemmstri sínu 10% varanlega örorku. Eigi var í ljós leidd nein sök H á slysinu, og voru honum því dæmdar fullar bætur úr hendi bifreiðareigandans, er ók henni sjálfur, sbr. 67. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 675
- Við útskipun á vegum Skipaútgerðar ríkisins eyðilagðist vörusending frá P h/f, sem krafði útgerðina um skaðabætur, kr. 5.355.00. Skipaútgerðin neitaði greiðslu, og var vörn hennar sú, að hún hefði um margra ára skeið á fylgibréfum með vörusendingum undanþegið sig ábyrgð á hverju því tjóni á farmi, sem sendandi mætti tryggja sig gegn „með venjulegri sjóvátryggingu samkvæmt W.A.skilmálum“, en fyrirsvarsmaður P h/f kvað sér hafa verið ókunnugt um nefndan fyrirvara. Fyrirvarinn var prentaður á fylgibréfin á áberandi hátt, greindir skilmálar um sjóvátryggingu voru algengir hér á landi og P h/f hafði átt mikil viðskipti um flutninga við skipaútgerðina. Að svo vöxnu máli, var krafa P h/f eigi tekin til greina 720
- B átti jörð á félagssvæði fiskiræktar- og veiðifélags. Frá stofnun félagsins 1938 og fram til ársins 1956 voru honum greiddar samtals kr. 1.056.00 í arð af þeirri veiði jarðar hans, sem félaginu bar að svara arði af. Á árinu 1957 var arðsítala B hækkuð frá því, sem áður hafði verið lagt til grundvallar. Taldi B þá, að sér bæri aukagreiðsla, kr. 20.834.00, fyrir nefnt tímabil í samræmi við greinda hækkun ítölu hans. En þar sem B hafði eigi á sínum tíma gert viðeig-

andi ráðstafanir til hnekkis hinni upphaflegu arðsákvörðun og tekið án fyrirvara við greiðslu arðsins, var félaginu dæmd sýkna af kröfu hans um frekari greiðslu 734

Á árunum 1951 og 1952 var byggt í Reykjavík hús með tveimur íbúðum, á grunnhæð, sem var að mestu ofan jarðar, og á efri hæð ásamt risi. J átti síðar greindu íbúðina frá upphafi, en V eignaðist hina íbúðina samkvæmt afsali 8. maí 1956. Sumarið 1957 hófst J handa um byggingu ofan á húsið og gerð sérstakrar íbúðar í rishæð þess án samþykkis eða atbeina V, sem talinn var eigandi byggingarréttar þess, er um var að tefla, í hlutfalli við eign sína í húsinu. Honum voru því dæmdar bætur úr hendi J vegna skerðingar þess réttar 739

Hinn 17. apríl 1951 vann G að því á bifreiðaverkstæði að „gata pakkningar“, og var notaður til þess koparhólkur, er tiltekur var á verkstæðinu. Er bit hólkens slæfðist við notkunina, hóf G að skerpa hann. Sprakk hólkurinn þá í höndum G, og tók framan af þremur fingrum hægri handar. Rannsókn leiddi í ljós, að hólkur sá, sem hér var um að tefla, var hlaðið sprengjuhylki. Höfðu slík hylki verið í opnum skáp á verkstæðinu, án þess að fram kæmi, að nokkur hefði haft vitneskju um, að í þeim væri sprengiefni. Eigi sannaðist, að sprengjur þessar hefðu borizt inn á verkstæðið með vitund eiganda þess eða manna, er hann bar ábyrgð á. Eins og sprengjuhylkjunum var háttað, varð greindum aðiljum eigi metið til vangæzlu, að þeir höfðu eigi veitt hylkjunum eftirtekt og fjarlægð þau. Að svo vöxnu máli og þar sem réttarreglur annars leiddu eigi til ábyrgðar verkstæðiseigandans á slysinu, var hann sýknaður af kröfu G um bætur fyrir tjón hans 749

Í októbermánuði 1948 var á vegum Vegagerðar ríkissjóðs unnið að grefti jarðganga í Arnarneshamri í Ísafjarðarsýslu. B var meðal verkamanna, er þar unnu. Dag nokkurn, eftir að sprenging hafði verið framkvæmd í göngunum, fór B ásamt öðrum verkamönnum inn í jarðgöngin í því skyni að hlaða á bifreið grjóti, sem losnað hafði við sprenginguna. Er þeir höfðu um sinn unnið að þessu, hrundi grjót úr lofti jarðganganna og hæfði höfuð B vinstra megin og vinstri öxl. B, sem eigi var látinn bera hjálm né annan búnað til varnar grjóthruni, hlaut nokkurn höfuðáverka, er blæddi úr, og var hann um stund frá verki. Eigi var þó talin ástæða til að kveðja til lækni, og hóf B vinnu af nýju, að um tveimur stundum liðnum. Daginn eftir leitaði B þó lækni, sem ráðlagði honum að vinna ekki erfiðisvinnu. Var farið að því ráði, og linnti þá brátt þrautum, er B hafði kennt eftir slysið. Hélzt það þar til um það bil ári eftir

- slysið, er B tók að kenna höfuðþyngsla. Fór heilsu hans síðan hnignandi. Varð hann að gefast upp bæði við nám og ýmis störf, er hann tók sér fyrir hendur, og hinn 8. febrúar 1960 var hann metinn 45% örryrki. Örorkumatið framkvæmdi sérfræðingur í lyflækningum, og taldi hann „nokkurn veginn víst, að vanheilsa hans stafaði af nefndu slysi“. Yfirlæknir, sem gaf vottorð um heilsubrest B, taldi hann „vafalaust afleiðing slyssins, sem hann varð fyrir í október 1948“. Læknaráð kvað ekki verða fullyrt, að vanheilsa B stafaði af höfuðáverka þeim, sem áður greinir, en sennilegt mætti telja, að svo væri, enda hefðu ekki komið fram líkur fyrir öðrum orsökum. Stóðu átta læknaráðsmenn að ályktun þessari, en hinn níundi taldi réttara, að í stað orðanna: „en sennilegt má telja“ í ályktun ráðsins, kæmi: „en ekki er útilokað“. Gögn málsins, þar á meðal greind læknisgögn, voru talin leiða nægar líkur að því, að heilsubrestur B ætti rót sína að rekja til slyssins. Samkvæmt því og þar sem eigi höfðu verið gerðar nauðsynlegar öryggisráðstafanir við framkvæmd verksins, var ríkissjóði dæmt að greiða B bætur, samtals kr. 326.600.00. En með hliðsjón af því, að mikill dráttur varð af hendi B á málshöfðun, voru vextir einungis dæmdir frá stefnudegi, 12. september 1958 793
- Íbúðarhús í Reykjavík var vegna mistaka starfsmanna kaupstaðarins á sviði byggingarmála reist á of lágum grunni, miðað við götuhæð. Eigendum hússins voru af þessu efni dæmdar skaðabætur úr bæjarsjóði 830
- Kaupmanni, sem vikið hafði afgreiðslustúlku fyrirvaralaust úr starfi án sannaðra saka, dæmt að greiða henni bætur, miðað við þriggja mánaða uppsagnarfrest samkvæmt kjarasamningi 868
- Hinn 20. október 1949 réðst leikkonan Þ með ráðningarsamningi fastur leikari Þjóðleikhússins í Reykjavík. Þrátt fyrir ákvæði 7. gr. laga nr. 86/1947 og 13. gr. reglugerðar nr. 162 frá 23. september 1949 um, að ráðningarsamningur leikara skuli miðast við leikár, þ. e. 1. júlí til 30. júní, var svo kveðið á í ráðningarsamningi Þ, að lok ráðningartímabils skyldi miðast við 1. september, en uppsagnarfrestur samkvæmt samningnum vera þrír mánuðir, eins og fyrir er mælt í nefndri reglugerðargrein. Hinn 29. maí 1957 barst Þ bréf frá Þjóðleikhússtjóra, þar sem því var lýst, að ráðningarsamningur hennar rynni út hinn 1. september s. á. Eigi kvaðst Þ hafa tekið bréf þetta sem uppsögn. Hinn 1. september 1957 felldi leikhúsið niður greiðslu launa til Þ, og taldi hún mega jafna þeirri ráðstöfun til uppsagnar. Það frávik í ráðningarsamningi Þ frá ákvæðum reglugerðar

nr. 162/1949 um lok ráðningartímabils, er áður getur, var ólöglegt, og gátu aðgerðir þjóðleikhússtjóra því eigi leitt til þess, að samningurinn félli úr gildi fyrr en 30. júní 1958. Var Þjóðleikhúsinu því dæmt að greiða Þ laun til þess tíma frá 1. september 1957, er greiðslu launa var hætt, eins og áður getur, kr. 57.833.22, og iðgjaldshluta atvinnurekanda til Lifeyrissjóðs starfsmanna ríkisins, 6% af launafjárhæðinni, kr. 3.469.99. Eftir ráðningarsamningi sínum bar Þ tveggja mánaða sumarleyfi, er að jafnaði skyldi tekið frá 1. júlí til 31. ágúst. Hafði Þ samkvæmt þessu fengið sumarleyfi sitt eftir á, þ. e. í uppphafi hvers leikárs fyrir næsta leikár á undan. Við lok þess tíma, sem Þ var ráðin til, hafði hún því ekki fengið orlof fyrir síðasta starfsár sitt. Voru henni af þessu efni, eins og á stóð, dæmdar bætur, kr. 9.640.80. Hins vegar var hvorki tekin til greina krafa Þ um sérstakar bætur af því efni, að hlé varð á því, að hún kæmi fram fyrir almenning á leiksviði, né heldur bóta-krafa vegna missis aukatekna þann hluta ráðningartímans, sem hún var frá störfum 878

Hinn 2. júlí 1959 var unnið að uppskipun fisks úr vélbát við bryggju á Ísafirði. Tunna var látin síga niður í lestina, þar sem fiskur var settur í hana og hún síðan dregin upp um lúguop í þilfarinu með vélvindu. K hafði þann starfa að stjórna vindunni og drætti upp úr lestinni. Er K var að þessu verki, lenti hægri hönd hans milli vindustrengsins og vinduássins með þeim afleiðingum, að af tók þumal-fingurinn. Orsök slyssins var að nokkru talin vangæzla K og að nokkru vanbúnaður skips, en svonefnd eyru á vinduásnum kvað K hafa valdið því, að hönd hans dróst með ásnun undir strenginn. Samkvæmt þessu var eiganda skips dæmt að bæta tjón K að $\frac{1}{2}$ hluta 888

Skattar. Útsvör.

Samvinnufélag Ísfirðinga rak sildarverkun og sildarsölu á Siglu firði sumarið 1956. En þar sem atvinnurekstur þessi var eigi talinn hafa verið annar eða meiri en átt er við í c-lið 1. töluliðar 9. gr. laga um útsvör nr. 66/1945, gat hann ekki leitt til útsvarsskyldu á Siglufirði. Var því synjað um lög-tak til heimtu útsvars, er þar hafði verið lagt á samvinnu-félagið 46

Búnaðarbanka Íslands var fyrir árið 1958 gert að greiða út-svar, kr. 45.000.00, til bæjarsjóðs Reykjavíkur vegna leigu-tekna af húseign bankans í Reykjavík. Búnaðarbanki Íslands er eign ríkisins og ekki verzlunarstofnun í merkingu laga nr. 47/1924. Samkvæmt þeim lögum var bankinn því ekki útsvarsskyldur, sbr. einnig a-lið 6. gr. laga nr. 66/1945 um

útsvör	118
Hið íslenska steinolíuhlutafélag var skrásett í Reykjavík, og þar var aðalstjórnarstöð þess. Það hafði einnig umfangsmikla starfrækslu á Keflavíkurflugvelli í Njarðvíkurhreppi og var þar útsvarsskyld samkvæmt a-lið 2. mgr. 8. gr. laga nr. 66/1945. Reykjavíkurkaupstað var því óheimilt að leggja útsvar á greinda starfrækslu. Var synjað framkvæmd lög-taks fyrir hluta útsvars Reykjavíkurkaupstaðar, sem við hana var miðaður	294

Skilorðsbundnir dómur.

H, sem hinn 21. febrúar 1955 hafði verið dæmd skilorðsbundin refsing, varð enn sekur og dæmdur af nýju hinn 7. apríl 1960. Var honum þá í einu lagi gerð óskilorðsbundin hegning fyrir þau brot, sem hann hafði verið sóttur fyrir umrædd tvö skipti	124
Tveimur mönnum dæmt skilorðsbundið fangelsi fyrir brot gegn 147. gr. laga nr. 19/1940	538

Skip.

B/v N var í afsals-og veðmálabókum Ó-kaupstaðar talin eign h/f N, sem skráð var í hlutafélagaskrá sama kaupstaðar. Þar var því heimili skipsins, sbr. 3. gr. laga nr. 56/1914 og 7. gr. laga nr. 17/1948	1
--	---

Skipti.

G, sem andaðist 12. maí 1957, hafði samkvæmt leyfi skiptaráðanda setið í óskiptu búi eftir eiginkonu sína, að fengnu samþykki barna þeirra hjóna. G var um skeið í tengslum við heimili dóttur sinnar Þ og manns hennar, en þau hjón slitu samvistir síðla árs 1950. Eftir það veitti Þ föður sínum umönnun og hjúkrun. Þ krafðist greiðslu af óskiptum eignum dánarbús foreldra sinna fyrir fæði föður síns og þjónustu, veitta honum, frá 1. maí 1944 til dauðadags hans, samtals kr. 141.383.00. Eiginmaður Þ lýsti því, að í hjúskaparliði þeirra hjóna hefði engin krafa af framan-greindu efni stofnast á hendur G. Með hliðsjón af þessu og öðrum gögnum var Þ dæmd þóknun fyrir umönnun og hjúkrun föður síns einungis frá ársbyrjun 1951 til dánardægurs hans, samtals kr. 55.000.00	451
M og K, sem gengu í hjónaband árið 1945, fengu leyfi Dómsmálaráðuneytisins til skilnaðar að borði og sæng hinn 30. júní 1957, og hinn 22. ágúst 1957 var bú þeirra tekið til opinberrar skiptameðferðar samkvæmt 6. kafla skiptalaga nr. 3/1878 og 7. kafla laga nr. 20/1923. Meðal eigna búsins var talinn húshluti, er M hafði keypt árið 1952 og þinglýst	

var á nafn hans. Í málflutningi var við það miðað, að húshluti þessi kæmi til skipta milli hjónanna, sbr. 49. gr. laga nr. 20/1923. Hinn 13. marz, áður en búskiptum lauk, var gert lögtak í eigninni til tryggingar þinggjöldum M, er á hann höfðu verið lögð árin 1957 og 1958. K taldi óheimilt hafa verið að gera lögtak í sameign hennar og M, sem var undir opinberum skiptum, og krafðist þess, að lögtaksgerðin yrði felld úr gildi. Þessi krafa var eigi tekin til greina, þar sem skuldheimtumenn geta þrátt fyrir skipti á búi hjóna fylgt fram rétti sínum með málsókn, sbr. 68. gr. laga nr. 3/1878 og 47. gr. laga nr. 20/1923 617

Bú Þ h/f var tekið til gjaldþrotaskipta hinn 30. ágúst 1958. Samkvæmt 6. gr. laga nr. 25/1929, sbr. 2. gr. laga nr. 19/1924, var gefin út og birt opinber innköllun til lánardrottna, og lauk kröfulýsingarfresti hinn 17. janúar 1959. Á skuldalista, sem stjórnendur Þ h/f afhentu skiptaráðanda, er gjaldþrotaskipta var óskað, var m. a. getið skuldar við A, sem hins vegar lýsti eigi þeirri kröfu sinni í búið fyrr en í aprílmánuði 1959, og sætti hún þá andmælum lánardrottna. Að svo vöxnu máli, hafði A samkvæmt 3. mgr. 22. gr. sbr. 90. gr. og 81. gr. laga nr. 3/1878 glatað rétti til að fá kröfuna tekna til greina við úthlutun eigna þrotabúsins, sbr. og 6. gr. laga nr. 25/1929 og 2. gr. laga nr. 19/1924 .. 744

Bú hjónanna M og K, er gengið höfðu að eigast á árinu 1951, var tekið til opinberra skipta vegna skilnaðar þeirra. E lýsti kröfu, kr. 20.000.00, og krafðist greiðslu þeirrar fjárhæðar úr búinu. K andmælti kröfunni, en M viðurkenndi hana, enda var hér um að tefla skuld vegna kaupa á bifreið, sem taldist hjúskapareign hans. Samkvæmt 25. gr. laga nr. 20/1923 bar K ekki ábyrgð á kröfu þessari, enda eigi í ljós leitt, að hún hefði tekizt á hendur sérstaka ábyrgð á kröfunni. Í 48. gr. sömu laga er boðið, að við búskipti vegna hjónaskilnaðar skuli kanna sjálfstætt hjúskapareign hvors hjóna um sig og skuldir þær, er á hvoru hjóna hvíli. Hjúskapareignum hjónanna ber því að halda aðgreindum og ganga úr skugga um sérskuldir þeirra. Kröfu E var því ranglega beint gegn K, og var henni dæmd sýkna 839

V lýsti í bú greindra hjóna kröfu, kr. 50.000.00, sem hann kvaðst hafa lánað M til að eignast íbúð, er M hafði flutt með sér í búið og taldist hjúskapareign hans. M viðurkenndi kröfuna, en K andmælti henni. Gögn málsins þóttu ekki eiga að leiða til þess, að kr. 30.000.00 yrðu teknar til greina við búskiptin. Hins vegar voru fram komnar svo veigamiklar líkur fyrir 20.000.00 króna láni, að sú fjárhæð var við skiptin talin skuld M. En þar sem K hafði eigi tekizt á hendur sérstaka ábyrgð á skuld þessari, var

kröfunni, eins og á stóð og að framan greinir, ranglega beint gegn K og henni því dæmd sýkna, sbr. 25. gr. og 48. gr. laga nr. 20/1923 844

Skírlífisbrot.

Síðla kvölds í janúarmánuði 1961 var tólf ára gömul stúlka, X, á ferli í Reykjavík á leið heim til sín. Varð þá á vegi hennar G, fæddur 26. apríl 1930. Hugðist X hraða sér fram hjá G, sem þá vék sér að henni og spurði, hvar hún ætti heima, og síðan, hvort hann mætti verða henni samferða, og ját-aði X því. Spurði G nú, hver væri skemmsta leið til tilgreindrar götu. Greiddi X úr þeirri spurningu hans, gekk með honum spöl fram hjá heimili sínu og benti honum á leiðina. Bað G hana þá að fylgja sér, en hún neitaði og kvaðst þurfa að hraða sér heim. Réðst G þá á telpuna, tók fyrir munn hennar og kverkar, er hún hrópaði á hjálp, bar hana eða dró inn á nálægan leikvöll og inn í skýli þar, hótaði að drepa hana, þegar hún enn kallaði á hjálp, er hann hafði losað um kverkatakið, og nauðgaði henni síðan eftir að hafa barið hnakka hennar oftár en einu sinni upp að steinvegg skýlisins, svo að hún missti meðvitund, en þó mundi hún síðar kvalafullan sársauka vegna eftirfarandi atferlis hans. Eftir miðnætti náði telpan gangandi heim til sín, hálfnakinn og með ýmsa áverka. Bar hún nokkur klæða sinna, sem voru ötuð óhreinindum, rifin, tætt og skorin með eggjárni, en vasahnífur G fannst á vettvangi. X hafði hlotið ýmsa áverka, eins og áður greinir, og lá hún af þeim sökum í sjúkrahúsi til loka janúarmánaðar. Sérfræðingur í geðsjúkdómum framkvæmdi rannsókn á G, sem framið hafði glæpin í ölvunarástandi, og taldi hann sakhæfan. Var honum samkvæmt 1. mgr. 194. gr. og 1. mgr. 200. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 dæmt fangelsi 10 ár 470

Skotvopn og skotfæri.

Er sakaður maður (M) var færður í varðhald, fannst skammbýssa í vasa hans, og við leit í bifreið hans fundust einnig nokkur skotfæri. M hafði ekki leyfi til að bera skotvopn, og var honum dæmd refsing samkvæmt 3. sbr. 7. gr. reglugerðar nr. 105/1936, sbr. lög nr. 69/1936 376

Skuldamál.

H/f N var í héraði dæmt að greiða kr. 190.886.11, andvirði nauðsynja til skips félagsins, b/v N, er skipstjóri hafði tekið út hérlandis. Þá var og dæmdur sjóveðréttur í b/v N til tryggingar dómskuldinni. Eftir uppsögu héraðsdóms

varð fyrirsvarismaður ríkissjóðs á uppboði hæstbjóðandi í skipið, en framseldi boð sitt síðan h/f Ú. Af hendi greindra aðilja var málinu áfrýjað til Hæstaréttar. Þar sem nefnt skip átti heimahöfn á Íslandi og var gert þaðan út til fiskveiða, mátti skipstjóri ekki samkvæmt 2. gr. laga nr. 30/1936 með úttekt á skipsnauðsynjum stofna til sjóveðréttar í skipinu umfram það, er í 4. gr. nefndra laga getur, þ. e. til beinnar heimferðar án veiða. Þar sem því var ekki til að dreifa, var ákvæði héraðsdóms um sjóveðrétt úr gildi fellt	1
H smíðaði á árinu 1955 innbúnað í veitingastofu í Reykjavík og krafði eigendur hennar síðan um kr. 8.870.46 fyrir efni og vinnu, að fráðregnum kr. 7.000.00, er greiddar höfðu verið. Eigendum veitingastofunnar tókst ekki að sanna staðhæfingu sína um, að H hefði tekizt verk þetta á hendur í ákvæðisvinnu fyrir kr. 7.000.00 alls. Og þar sem endurgjald það, sem H gerði kröfu til, var ekki sannanlega ósanngjarnt, var krafa hans tekin til greina, sbr. 5. gr. laga um lausafjárkaup nr. 39/1922	98
Arkitekt dæmd þóknun fyrir hústeikningu	715
Mál til heimtu kauptryggingar sjómanns	786, 790
Kveðið á um þóknun málflutningsmanns fyrir ýmsa fyrirgreiðslu	849
Mál út af ýmsum ágreiningi í skiptum umboðssöluaðilja	861
S vann að smíði húss J í Reykjavík og fékk um hendar J ýmis rafmagnstæki til heimilisnota og verk unnið í sambandi við þau. Kvaðst S hafa tekið við þessum verðmætum sem greiðslu fyrir vinnu sína við hús J samkvæmt beiðni hans. Leitt var í ljós, að umrædd tæki höfðu verið afgreidd úr verzlun, er faðir J rak í Reykjavík, og krafði verzlunin S um andvirði þeirra. Engin grein var hins vegar gerð fyrir því, að S hefði verið skuldaður fyrir andvirðinu í verzlunarbókum, og sönnur þóttu eigi að því leiddar, að krafa hefði stofnast á hendur honum vegna úttektar hans eða annarra í umboði hans. Var S því sýknaður af kröfu verzlunarinnar	900

Sprengingar á almannafæri.

H dæmd refsing samkvæmt lögreglusamþykkt Akraneskaupstaðar fyrir sprengingar þar á almannafæri á gamlárskvöld 1957 og 1858 og aðfangadag jóla 1958, en sprengjur þær, sem um var að tefla, hafði H gert sjálfur án heimildar. Atferli H þótti hins vegar eigi svo vaxið, að það varðaði við 4. mgr. 220. gr. laga nr. 19/1940	124
---	-----

Stjórnarskráin.

Utanríkisráðherra felldi úr gildi leyfi, er hann hafði veitt hlutafélagi til að annast viðhaldsvinnu fyrir varnarliðið á Kefla-

- vikurflugvelli fyrst um sinn. Þá var félaginu og tilkynnt, að því væri óheimilt að bjóða í önnur verk á vegum varnarliðsins, sem háð væru notkun tollfrjálsra tækja. Jafnframt var og varnarliðinu gefið til kynna, að því væri óheimilt að veita viðtöku verktilboðum frá félaginu. Greindar ákvarðanir utanríkisráðherra höfðu stoð í 3. gr. varnarsamnings Íslands og Bandaríkjanna 5. maí 1951 og 6. gr. í viðbótarsamningi 8. maí 1951, er hafa lagagildi, sbr. lög nr. 110/1951, og brjóta ekki í bága við 69. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944 359
- Hinn 14. júlí 1960, kl. 1425, lét héraðsdómari flytja sökunaut af dómþingi í varðhald, þar sem honum var haldið, án þess að gæzluvarðhaldsúrskurður væri upp kveðinn, til kl. 1610 daginn eftir, er hann var laus látinn. Þessi framkvæmd braut í bága við ákvæði 1. mgr. 65. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944 og 66. gr. laga nr. 27/1951 724

Stjórnsýsla.

- Hinn 15. ágúst 1957 afsalaði landbúnaðarráðherra Kópavogskaupstað lendum jarðanna Digraness og Kópavogs samkvæmt heimild í lögum nr. 32/1957. Í afsalinu segir m. a.: „Einstaklingar, félög og stofnanir, sem fengið hafa á leigu eða loforð fyrir lóðum eða landspildum í Kópavogi, halda rétti sínum samkvæmt þar að lútandi samningum eða skuldbindingum.“ H hafði á árinu 1955 látið af hendi til afnota handa samvinnufélgi leiguland á þessum slóðum gegn munnlegu loforði landbúnaðarráðherra um, að hann fengi á leigu í staðinn annað land í Digranesi. Fyrirsvarsmanni Kópavogskaupstaðar var kunnugt um loforð þetta, sem ekki hafði verið efnt á greindum afsalsdegi, en hann taldi það ógilt og eigi bindandi fyrir stjórnvöld kaupstaðarins, sem dæmt var að efna það 86
- Með bréfi 15. marz 1955 veitti utanríkisráðherra hlutafélaginu B fyrst um sinn leyfi til að annast viðhaldsvinnu fyrir varnarlið Bandaríkjanna á Keflavíkurflugvelli, en felldi leyfi þetta úr gildi 28. júlí 1959 og bannaði B 19. ágúst s. á. önnur verk fyrir varnarliðið með tollfrjálsum tækjum. Jafnframt var varnarliðinu tjáð, að því væri óheimilt að taka við verktilboðum frá B. Samkvæmt 3. gr. varnarsamnings Íslands og Bandaríkjanna frá 5. maí 1951 og 6. gr. viðbætis við þann samning fara starfsráðningar varnarliðsins, að því er íslenzka aðilja varðar, ekki fram á frjálsum vinnu-markaði, en eru háðar ákvörðunum íslenzkra stjórnvalda, m. a. um það, hverjir megi taka að sér framkvæmdir á vegum varnarliðsins. Hafa greind ákvæði lagagildi, sbr. lög nr. 110/1951, og fara eigi í bága við 69. gr. stjórnarskrár-

- innar nr. 33/1944. Kröfur B um ógildingu á greindum bönn-
um við skiptum þess og varnarliðsins og svo um bætur úr
rikissjóði af því efni voru að svo vöxnu máli ekki teknar
til greina 359
- Vegna mistaka starfsmanna kaupstaðar á sviði byggingamála
var íbúðarhús þar reist á of lágum grunni, miðað við
götuhað. Kaupstaðnum var af þessu efni dæmt að greiða
eigendum hússins skaðabætur 830
- Leikkonan Þ réðst samkvæmt ráðningarsamningi 20. október
1949 fastur leikari Þjóðleikhússins í Reykjavík frá 1. nóvem-
ber 1949 til 1. september 1951. Starfaði Þ samkvæmt greind-
um samningi, unz nýr ráðningarsamningur var gerður 29.
júní 1955 fyrir tímabilið 1. september 1955 til 1. september
1956, og skyldi hann framlengjast til 1. september 1957,
væri honum ekki sagt upp með þriggja mánaða fyrirvara.
Hinn 29. maí 1957 barst Þ bréf þjóðleikhússtjóra um, að
samningurinn rynni út 1. september 1957, og þann dag lét
hann fella niður launagreiðslur til leikkonunnar. Þ leit svo
á, að ákvæði ráðningarsamningsins um ráðningartímabil
væri ólöglegt, og taldi aðgerðir þjóðleikhússtjóra eigi geta
leitt til ráðningarslita fyrr en í lok leikárs þess, er endaði 30.
júní 1958, sbr. 7. gr. laga nr. 86/1947 og 13. gr. reglugerð-
ar nr. 162/1949. Um ráðningu og kjör fastráðinna leikara
Þjóðleikhússins gilda reglur opinbers réttar. Ráðningar-
samningar þeirra skulu samkvæmt 7. gr. laga nr. 86/1947
og 13. gr. reglugerðar nr. 162/1949 miðaðir við leikár, sem
telst frá 1. júlí til 30. júní. Getur hvor aðilja sagt ráðningar-
samningi upp, enda sé það gert, eigi síðar en þremur mánuð-
um áður en ráðningartími er útrunninn, og komi uppsögn
ekki til, framlengist samningurinn, jafnlangan tíma og
hann gildi áður. Samkvæmt því, sem nú var rakið, hafði
ákvæðið í ráðningarsamningi Þ um lok ráðningartímabils
eigi gildi. Af því leiddi, að ráðning Þ framlengdist um tíma-
bilið 1. júlí 1957 til 30. júní 1958, þar sem honum var ekki
sagt upp fyrir 1. apríl 1957. Af þessu efni var Þjóðleikhús-
inu dæmt að greiða Þ skaðabætur 878

Svipting réttinda. Sjá atvinnuréttindi, borgararéttindi.

Sýsluvegir.

- H lagði út fé til greiðslu kostnaðar við gerð sýsluvegar í Ár-
nessýslu og krafði viðkomandi hreppsfélag því næst um
hluta þess fjár með skírskotun til samþykktar um sýslu-
vegasjóð Árnessýslu, þar sem segir, að hreppsfélag skuli
greiða a.m.k. $\frac{1}{2}$ hluta kostnaðar við slíkan veg sem þann,
er hér var um að tefla. En þar sem ákvæði þetta hafði eigi

stoð í lögum og hreppurinn hafði eigi tekizt á hendur í þessu efni frekari skuldbindingar en lög mæla, var krafa H ekki tekin til greina 157

Sönnun.

- Hinn 15. ágúst 1957 afsalaði landbúnaðarráðherra Kópavogs-kaupstað lendum jarðanna Digraness og Kópavogs samkvæmt lögum nr. 32/1957, og var í afsalinu kveðið svo á, að aðiljar, sem fengið hefðu loforð fyrir lóðum eða landspildum þar, skyldu halda rétti sínum „samkvæmt þar að lútandi samningum eða skuldbindingum“. H hafði á árinu 1955 látið af hendi leiguland sitt á þessum slóðum til afnota handa byggingasamvinnufélagi, að því er hann staðhæfði, gegn munnlegu loforði landbúnaðarráðherra um annað leiguland með sömu skilmálum sem um hitt höfðu gilt. Í máli, er H höfðaði til efnda því loforði, voru á það færðar sönnur með yfirlýsingu S, sem gegnt hafði embætti landbúnaðarráðherra á umræddum tíma, og svo með skýrslu deildarstjóra í ráðuneyti því, sem fer með landbúnaðarmál 86
- H annaðist smíði innbúnaðar í veitingastofu í Reykjavík og krafðist endurgjalds fyrir efni og vinnu, kr. 8.870.46. Eigendum veitingastofunnar tókst ekki að færa sönnur á þá staðhæfingu sína, að H hefði tekizt verkið á hendur fyrir kr. 7.000.00 alls. Var krafa H því tekin til greina, enda var hún ekki sannanlega ósanngjörn, sbr. 5. gr. laga um lausafjárkaup nr. 39/1922 98
- G sagði hinn 26. júní 1959 upp leigusamningi um verzlunarhúsnæði, er gerður hafði verið um tímabilið 1. ágúst 1955 til 1. ágúst 1965, og bar fyrir sig vanefndir leigusala, sem fólgna væru í því, að ófullnægjandi aðgangur samkvæmt samningnum hefði verið veittur að salerni og fatahengi í anddyri utan verzlunarhúsnæðisins og hitun þess hefði verið ófullnægjandi. Eigi tókst G að sanna, að hann hefði verið svo vanhaldinn af leigusala í framangreindu efni, að hann, sem aldrei hafði kvartað og lagt við riftun samningsins, gæti sagt sig frá honum án teljandi fyrirvara 101
- G rak verzlun í leiguhúsnæði. Bifreið, sem flutti til hans vörur, ók á húsið og olli nokkrum spjöllum. Eigi var sannað, að spjöllin hefðu orðið með þeim hætti, að G væri skaðabótaskyldur gagnvart eiganda hússins 101
- Forstjóri verzlunarfyrirtækis á Akranesi tilkynnti hinn 3. marz 1958 lögreglustjóranum þar, að þá nýverið hefði innbrot verið framið í vörugæmslu fyrirtækisins og stolið þaðan þremur dúnkum með svonefndum Leótöflum. Hinn 23. júní s. á. fékk lögreglan vitneskju um, að smádrengur hefði um hönd óeðlilega mikið af sams konar töflum og stolið hafði verið.

Við eftirgrennslan skýrði drengurinn svo frá, að bróðir hans, H, ætti mikið af töflum þessum heima hjá sér, og fannst í herbergi hans dunkur, hálffullur af töflum. H neitaði allri sök á innbrotspjófnaðinum. Talið var, að pjófnaðurinn hefði verið framinn einhvern tíma í næstu viku fyrir 3. marz 1958, en H var skráður skipverji á togara, sem var í veiðiför án viðkomu á Akranesi frá 21. febrúar 1958 til 10. marz s. á. Samkvæmt þessu og með hliðsjón af því, hvernig hattað var aðgangi að vörugeymslunni og herbergi H, þóttu sönnur eigi færðar fyrir sök H, og var honum því dæmd sýkna 124

Við eftirgrennslan lögreglumanna kom í ljós, að bifreiðarstjóri hafði meðferðis í bifreið sinni eina flösku af brennivíni, eina flösku af vodka og öflösku með brennivíni. Þá voru og í poka í mælaborði bifreiðarinnar 24 korktappar. Eigi þótti bifreiðarstjórinn færa að því nægar líkur, að vínföng þessi hefðu eigi verið ætluð til sölu, sbr. 4. mgr. 19. gr. laga nr. 58/1954 131

Aðfaranótt 19. október 1958 stöðvaði lögreglumaður bifreið og taldi ökumanninn (B) með ölvunareinkennum, er hann lýsti þannig, að ökumaðurinn hefði verið loðmæltur og augu hans gljáandi. Annar lögreglumaður kvaðst ekki hafa séð ölvunareinkenni á B, sem hins vegar hefði verið ör í skapi og í þrasi við fólk. B neitaði áfengisáhrifum, enda hefði hann ekki neytt sterkari drykkja en öls. Áfengisrannsókn á blóði B leiddi í ljós reducerandi efni, er svöruðu til 0.51% af vínanda. Samkvæmt álitserð Læknaráðs Íslands er talið, að eðlileg reducerandi efni blóðs, er mælist sem áfengi án þess að vera það, nemi 0.03%, og séu efni þessi „meiri í venublóði, og meiri að kvöldi dags en endranær“. Að svo vöxnu máli þótti ekki sannað, að B hefði vegna áfengisáhrifa við akstur orðið brotlegur við áfengislög og umferðarlög 167

Hinn 18. og 22. janúar 1960 bárust lögreglustjóranum í Reykjavík bréf í pósti, og var honum í bréfum þessum hótað lífláti. Lét lögreglustjórinn, er honum höfðu borizt bréf þessi, hefja eftirgrennslan um sendingu þeirra. Í þessu sambandi skýrði yfirlögregluþjónninn ýmsum lögreglumönnum frá bréfunum, þ. á m. lögreglumanninum S, og hinn 27. febrúar kom S fyrir yfirlögregluþjónninn og gaf skýrslu. Skýrði S þá frá því, að um viku af febrúar hefði hann boðið lögreglumanninum M heim til sín og veitt honum vín. Hefði M þá sagt: „Ég sendi lögreglustjóranum nýlega sendingu til áréttingar og hressingar.“ Því næst hefði M lesið af vélrituðum blöðum, er hann hafði meðferðis, hótanir um líflát lögreglustjóra. Hinn 29. marz 1960 gaf S yfirlögreglu-

þjóninum enn skýrslu. Skýrði hann nú svo frá, að aðfaranótt 18. janúar 1960, er hann var á verði í Stjórnarráðshúsinu í Reykjavík, hefði M komið þangað og dvalið þar á aðra klukkustund. Á þeim tíma hefði M skrifað á ritvél, sem þar var, hótunarbréf til lögreglustjórans í Reykjavík og haft það á brott með sér. Er S var sýnt bréfið, sem lögreglustjóra barst hinn 18. janúar, taldi hann þar komið sama bréfið, sem M skrifaði í Stjórnarráðshúsinu. Af hálfu tæknideildar rannsóknarlögreglunnar var því lýst, að bréf þetta virtist skrifað á ritvél þá í Stjórnarráðshúsinu, sem S kvað M hafa notað. Þá taldi tæknideildin mega fullyrða, að síðara bréfið hefði verið skrifað á ritvél í verzlunarskrifstofu einni í Reykjavík, en þangað hafði M vanið komur sínar nokkuð. Leitt var í ljós, að M, sem sætt hafði áminningum fyrir misferli í starfi, bar þungan hug til lögreglustjórnarinnar. Líklegt þótti samkvæmt gögnum þeim, sem fram komu, að fyrra hótunarbréfið hefði verið skrifað á ritvél í Stjórnarráðinu. En rannsókn þess atriðis var ekki svo ýtarleg, að niðurstaða hennar út af fyrir sig yrði talin full sönnun þess. Það veikti sönnunargildi vættis S, að hann lét ekki án undandráttar upp við lögreglustjórnina vitneskju þá, er hann taldi sig hafa um háttsemi M, leyndi að eigin sögn höfuðatriðum málsins, er hann gaf yfirlögregluþjóninum skýrslu hinn 27. febrúar 1960, og lét á þriðja mánuð undir höfuð leggjast að skýra frá atburðum þeim í Stjórnarráðinu, er hann taldi hafa gerzt þar aðfaranótt 18. janúar 1960, án þess að hann léti þá til sín taka sem lögreglumaður og sérstaklega skipaður varðmaður á staðnum. Samkvæmt gögnum málsins í heild þóttu miklar líkur komnar fram fyrir því, að M væri höfundur beggja hótunarbréfanna, en gegn eindreginni neitun hans var það eigi talið sannað 376

Eigi var sannað, að H hefði beiðzt skurðgraftar á landi sínu, og eigi var heldur í ljós leitt, að hann hefði undirgengizt greiðslu kostnaðar af því verki. Var hann því sýknaður af kröfu ræktunarfélags, er staðið hafði að þessum framkvæmdum, um greiðslu fyrir verkið 428

Aðfaranótt 30. ágúst 1959 vaknaði starfsstúlka á elliheimili við hávaða í næsta herbergi, þar sem vistkonan X bjó. Heyrði stúlkan X skipa einhverjum út, og réð af því, að ölvaður maður væri kominn inn í herbergi X. Er þangað var komið til athugunar á því, hvað um væri að vera, lá X hálfnakinn á legubekk, en höfðalagsmegin á bekknum sat B, mjög ölvaður. Læknir, sem kom á vettvang, kvað X andaða. Var lík hennar krufið og dánarorsökin talin kyrking, en í leggöngum hennar fannst mikið af sæðisfrumum. B játaði að

hafa farið inn um glugga hússins og til herbergis X í því skyni að hafa við hana samfarir, enda hefði hann áður haft af henni slík kynni. B kvað sig ráma í, að samfarir hefðu átt sér stað, en taldi sig hins vegar ekki minnast þess að hafa beitt X ofbeldi. Læknaráð staðfesti álit krufningarlæknis um dánarorsök. Lýsing á aðkomu að B og líki X í herbergi hennar, verksummerki á líkinu, greind læknisgögn um krufningu líksins og dánarorsök, viðbrögð B eftir atburðinn og svo það, að öðrum en honum var eigi til að dreifa, þóttu veita sönnur fyrir því, að B hefði í sambandi við samfarir við X tekið hana kverkataki, er leiddi til bana hennar 460

Sprenging varð í hraðfrystikerfi frystihúss, er það var prófað, að viðgerð lokinni, og streymdi frá kerfinu ammoníak og ammoníaksgufa inn í vélasal hússins. Einn starfsmanna, er þar voru að verki, brenndist svo, að hann lézt nokkru síðar. A og B, vélfróðir menn, höfðu umsjón með prófun kerfisins. Sættu þeir ákæru samkvæmt 215. gr. laga nr. 19/1940 og var gefin að sök vangæzla í starfi, er sprengingin yrði rakin til. Álitsgerðir sérfróðra kunnáttumanna voru fengnar um málsefni. Í rannsókn málsins urðu þau mistök, að vélarlhuti sá, er sprakk, glataðist, áður en fullkomin athugun færi fram á því, hvort um efnisgalla hefði þar verið að tefla, en slíkur galli hefði að álit sérfróðra manna getað verið orsök eða samorsök slyssins. Með hliðsjón af greindum álitsgerðum varð við það að miða, að um ofyllingu frystikerfisins í heild hefði eigi verið að ræða, en A og B kváðust hafa lokað lokum kerfisins, eftir því sem við átti, og þótti eigi í ljós leitt, að þeir hefðu orðið sekir um vanrækslu í því efni. Möguleiki var talinn á því, að fljótandi ammoníak hefði safnast í allangri lárétti pípu kerfislagnarinnar og valdið vökvaslagi því, sem um var að tefla, eða gert það öflugra, en eigi báru þeir A og B ábyrgð á nefndri tilhögun lagnarinnar. Þá var eigi talið, að hrímun, er vart varð, hefði veitt nægilegt tilefni til að ætla hættu á ferðum, né heldur, að ráðrúm hefði verið til að stöðva vélarnar, eftir að vökvaslag heyrðist. Eftir gögnum málsins var því hvorki sannað, að þeim A og B hefði orðið á vangæzla við fyllingu kerfisins né að slysið yrði rakið til atvika, er þeir bæru ábyrgð á 481

Lögreglunni í Reykjavík var hinn 30. júlí 1959, kl. 0850, tilkynnt símleiðis, að eldur mundi uppi í vöruheymslu h/f K þar í í borginni. Lögreglumenn fóru þegar á vettvang ásamt slökkviliði. Eigi reyndist um að tefla eldsvoða. Hins vegar stóð bifreið stjórnarformanns h/f K í vöruheymslunni, og var formaðurinn örendur undir stýri hennar. Hafði vélar-

hlíf bifreiðarinnar verið lyft upp, geymsluhólf hennar var opið, hjólkoppur hafði verið tekinn af vinstra afturhjól, allar rúður voru niður dregnar, og vélin hafði sýnilega verið í gangi, en stöðvazt, án þess að kveikjan væri rofin. Allar dyr vörugeymslunnar höfðu verið læstar, er fyrst var að komið, og loft mengað. Réttarkrufning var framkvæmd á líki S, og var banamein hans talið kolsýrlingseitrun vegna dvalar í lokuðu húsrými, þar sem bifreið hefði verið í gangi. S var slysatriggður hjá váttryggingarfélaginu T. Er ekkja S krafðist váttryggingarfjárins, kr. 1.000.000.00, neitaði T greiðslu og hafði uppi þá vörn, að S hefði framið sjálfsmorð. Fyrir því þóttu að vísu fram komnar allmiklar líkur, svo sem ferð hans í vörugeymsluna um allangan veg, að hann hafði látið vél bifreiðarinnar ganga þar í lokuðu rúmi, þrátt fyrir augljósa hættu, sem slíkt hlaut að hafa í för með sér, og ónauðsynlegar og óeðlilegar aðgerðir hans við bifreiðina á þessum stað. Hins vegar gátu útidyr vörugeymslunnar hafa lokast af sjálfu sér vegna umbúnaðar á hurðum, og eigi voru í ljós leidd atvik, er líklegt var að lægju til grundvallar ákvörðun S um að stytta sér aldur. Var því ekki talið sannað, að um sjálfsmorð hefði verið að tefla .. 511

Er J hinn 22. júlí 1959 ók bifreið sinni af bifreiðastæði í Keflavík, rakst hún á aðra bifreið, er þar stóð. Tveir lögreglumenn hófu eftirgrennslan af þessu efni. Fóru þeir heim til J og töldu hann með áhrifum áfengis. Þeir létu undir höfuð leggja að hlutast til um áfengisrannsókn á blóði J, og athugun þeirra að öðru leyti var eigi svo nákvæm sem skyldi. Lögreglumennirnir voru ekki kvaddir vættis um sakarefni fyrr en 17. nóvember 1960. Eigi var í ljós leitt, að lögreglumennirnir hefðu gert J kunnugt, að hann væri borinn þeim sökum, sem um var að tefla, og engin skýrsla var af honum tekin, fyrr en hann kom fyrir sakadóm hinn 19. janúar 1960. Þá voru skýrslur vitna ósamhljóða um það, hvort J hefði verið með áfengisáhrifum á þeim tíma, er máli skipti. J neitaði að hafa verið með áfengisáhrifum við akstur. Eins og sakargögnum var háttað, taldist það ekki sannað 638

Aðfaranótt 18. apríl 1959, kl. 0310, fékk lögreglan á Akureyri vitneskju um, að I bifreiðarstjóri lægi á Ráðhústorgi, og við athugun kom í ljós, að hann hafði allmikinn áverka á höfði. I hafði verið í þröng manna, er voru meira og minna með áfengisáhrifum. Einn þessara manna kvaðst hafa séð H ljósta I höfuðhöggi, svo að hann félli við, en aðrir gátu ekki um þetta borið. I var að sögn vitna svo ölvaður, að hann reikaði í spori, og möguleiki var á, að hann hefði hlotið áverkann af að falla í götuna. Að svo vöxnu máli var

gegn neitun H eigi talið sannað, að hann hefði valdið áverka I með höfuðhöggi eða á annan hátt 661

B var meðal verkamanna, er unnu í þjónustu Vegagerðar ríkissjóðs að grefti jarðganga í Arnarneshamri í Ísafjarðarsýslu í októbermánuði 1948. Dag nokkurn, eftir að sprenging hafði verið framkvæmd í göngunum, fór B ásamt öðrum verkamönnum inn í göngin í því skyni að hlaða á bifreið grjóti, sem losnað hafði við sprenginguna. Er þeir höfðu unnið að þessu nokkra hrið, hrundi grjót úr lofti jarðganganna og kom á höfuð B vinstra megin og á vinstri öxl honum. B hafði eigi verið fenginn hjálmur né annar búnaður til varnar grjóthruni. Hlaut hann nokkurn höfuðáverka, er blæddi úr, og var hann um stund frá verki. Eigi var talin ástæða til að leita læknis að svo stöddu, og hóf B vinnu af nýju, að um tveimur klukkustundum liðnum. Daginn eftir fór B þó til læknis, sem ráðlagði honum að vinna ekki erfiðisvinnu. Var farið að því ráði, og linnti þá brátt þrautum, er B kenndi eftir slysið. Um það bil ári eftir slysið tóku að sækja á B höfuðþyngsli. Fór heilsu hann síðan hnignandi. Varð hann að gefast upp bæði við nám og ýmis störf, er hann tók sér fyrir hendur, og hinn 8. febrúar 1960 var hann talinn 45% örryki. Örorkumat það framkvæmdi sérfræðingur í lyflækningum, og taldi hann „nokkurn veginn víst, að vanheilsa slasaða stafi af nefndu slysi“. Yfir-læknir, sem gaf vottorð um heilsubrest B, taldi heilsubrestinn „vafalaust afleiðing slyssins, sem hann varð fyrir í október 1948“. Leitað var álits Læknaráðs Íslands um: „Hvort fullyrt verði eða sennilegt talið, að heilsuleysi stefnanda, sem lýst er í læknisgögnum málsins, sé að öllu leyti eða nokkru afleiðing meiðslanna, er stefnandi hlaut af völdum slyss þess, er málið fjallar um.“ Ályktun ráðsins um þetta efni var á þessa leið: „Ekki verður fullyrt, að heilarýrnun og sjúkdómseinkenni stefnanda stafi af höfuðáverka þeim, er hann varð fyrir í október 1948, en sennilegt má telja, að svo sé, enda koma ekki fram í gögnum málsins líkur fyrir öðrum orsökum.“ Stóðu að ályktun þessari átta læknaráðsmenn, en einn ráðsmanna taldi rétt, að í stað orðanna: „en sennilegt má telja“ kæmi: „en ekki er útilokað“. Gögn málsins, þar á meðal greind læknisgögn, voru talin leiða nægar líkur að því, að heilsubrestur B ætti rót sína að rekja til slyssins, og var það lagt til grundvallar í skaðabótamáli hans gegn ríkissjóði 793

Er bú hjónanna M og K var til skiptameðferðar vegna skilnaðar þeirra, lýsti V í búið kröfu, að fjárhæð kr. 50.000.00, er hún hefði lánað M til kaupa á íbúð og greiðslu kostnaðar við að gera hana íbúðarhæfa, en íbúð þessi var hjú-

skapareign M. Taldi V sig hafa innt lán þetta af hendi með tveimur 25.000 króna greiðslum, en M, sem viðurkenndi kröfuna, kvaðst í fyrstu hafa tekið við kr. 20.000.00 úr hendi V og síðar samtals kr. 30.000.00. K andmælti kröfunni. Leitt var í ljós, að V hafði hinn 21. apríl 1950 tekið út úr sparisjóðsbók sinni kr. 20.000.00, að M lagði hinn 24. s. m. kr. 20.000.00 inn í sparisjóðsbók sína og að hann hinn 20. júní s. á. greiddi sömu fjárhæð upp í kaupverð greindrar íbúðar. Þóttu fram komnar svo sterkar líkur fyrir réttmæti kröfu V að þessum hluta, að kr. 20.000.00 voru taldar skuld M við búskiptin. Hins vegar voru ekki fram komin þau sönnunargögn, að K ætti að hlíta því, að krafa V yrði að öðru leyti tekin til greina við skiptin 844

Tilraun.

- J gerði með verkfærum tilraun til að brjótast inn í sölubúð í því skyni að fremja þar þjófnað, og var honum dæmd refsing samkvæmt 244. gr. sbr. 20. gr. laga nr. 19/1940 367
- E gerði árangurslausu tilraun til að fá mann til rangs framburðar og var dæmd refsing samkvæmt 1. mgr. 142. gr. og 147. gr. sbr. 22. gr. og 20. gr. laga nr. 19/1940 538

Tolllagabrot.

- Manni dæmd refsing fyrir ólöglegan innflutning ýmiss konar varnings, sem gerður var upptækur 63

Tómlæti.

- Útgerðarfélag krafði váttryggingarfélag, sem skip útgerðarfélagsins hafði verið tryggt hjá 15. apríl 1951 til 15. apríl 1956, um váttryggingarbætur vegna skemmda á skipinu nefnt tímabil, er orðið hefðu ýmist vegna handvammur skipverja eða af völdum óveðurs. Skemmda þessara var eigi getið í skipsbókum og eigi höfðu þær verið tilkynntar váttryggingarfélaginu fyrr en í lok tryggingartímabilsins, og var þó í ljós leitt, að váttryggingafélagið hafði 32 sinnum greitt tryggingarbætur frá því í október 1951 þar til í október 1955 og að skipið hafði á því tímabili verið fjórum sinnum á ári í slipp. Var því allt á huldu um, hvenær umræddar skemmdir hefðu orðið og hverjar bótakröfur kynnu að vera fyrndar samkvæmt ákvæðum 29. gr. laga nr. 20/1954. Með hliðsjón af hér að lútandi ákvæðum í váttryggingarsamningi aðilja og svo 21. og 22. gr. laga nr. 20/1954 var váttryggingarfélaginu dæmd sýkna 142
- Lengri tími en eitt ár var liðinn, frá því að kaupandi fékk vöru afhenta, er hann kvartaði undan göllum á henni. Samkvæmt 54. gr. laga nr. 39/1922 um lausafjárkaup var skaðabótakrafa út af göllunum því fyrnd, enda var eigi í ljós

leitt, að seljandi hefði tekizt á hendur sérstaka ábyrgð á vörunni	147
Frá stofnun veiðifélags á árinu 1938 og fram til ársins 1956 tók eigandi veiðiréttar, B, fyrirvaralaust við arðgreiðslum frá félaginu og gerði ekki viðeigandi ráðstafanir til að fá hnekktt grundvelli þeirra arðgreiðslna. Voru því eigi teknar til greina kröfur B um frekari arð úr hendi félagsins fyrir nefnt tímabil til samræmis við hækkun arðsítölu hans, sem ákveðin var á árinu 1957	734
E sendi með skipi til New York hinn 5. febrúar 1952 2083 kassa af lúðusneiðum, þ. á m. 800 kassa, er hann hafði á hendi í umboðssölu frá I h/f. Andvirði umræddra 800 kassa færði E á reikningi I h/f til tekna með fullu markaðsverði þeirra, en kvaðst síðar hafa vegna skemmda vörunnar orðið að selja 791 þeirra á lækkuðu verði, og hefði verðlækkunin numið kr. 112.592.61. Krafðist E endurgreiðslu þeirrar fjárhæðar úr hendi I h/f, sem neitaði greiðslu. Í bréfi frá erlendum kaupendum 16. desember 1952 var frá því skýrt, að tap hefði orðið á lúðusendingu, en eigi var þess getið, að hún hefði verið frá I h/f. Engin sönnun kom fram fyrir því, að svo hefði verið, né heldur því, að um galla hefði verið að tefla. Þá hélt E því ekki fram, að hann hefði gert Í h/f viðvart, áður en hann samþykkti sölu á lækkuðu verði, né heldur, að hann hefði tilkynnt því galla á vörunni fyrr en í greinargerð í héraði. Samkvæmt þessu var endurgreiðslukrafan ekki tekin til greina	861

Trygging. Sjá váttrygging.

Umboðssala.

E annaðist um skeið útflutning og sölu fiskafurða frá frystihúsi I h/f. Eftir að viðskiptum þessum lauk, reis ágreiningur með aðiljum um eðli þeirra. Af hálfu I h/f var því haldið fram, að E hefði samkvæmt samningi aðilja verið kaupandi fiskafurðanna. Hefði hann greitt fast verð fyrir nokkurn hluta afurðanna, en átt að greiða hæsta markaðsverð að öðru leyti. Af fobverði annars fisks en lúðu hefði hann fengið 1% úr hendi Í h/f. Hann hefði veðsett fiskinn í eigin nafni, haft nafn sitt sem framleiðanda á umbúðum og notað eigin útflutningsleyfi, er miðuð hefðu verið við framleiðslu í eigin frystihúsi hans. E kvaðst ekki hafa keypt fiskinn, heldur annazt sölu hans í umboðssölu gegn tilteknum umboðslaunum. Andmælti hann rökum Í h/f fyrir því, að um kaup af sinni hendi hefði verið að ræða. Lán í bönkum hefðu aðeins til hagræðis verið á sínu nafni, auk nafns síns á umbúðum hefði þar einnig verið merki frysti-

húss í h/f og stjórnvöld hefðu látið sig engu skipta, hvort hann samkvæmt útflutningsleyfum sínum flutti út eigin fisk eða annarra. Er viðskipti þessi fóru fram, hafði mikill hluti fiskafurða landsmanna um langt skeið verið fluttur út í umboðssölu fyrir reikning framleiðenda. Skriflegur samningur aðilja hafði eigi verið gerður, og tókst í h/f ekki að sanna, að um kaup hefði verið að tefla af hendi E. Að svo vöxnu máli var við það miðað, að viðskipti aðilja hefðu verið á grundvelli umboðssölu 861

Umferðarlög. Sjá bifreiðar.

Umferðarréttur.

Eigandi jarðar taldist eiga rétt til umferðar um eigið umferðarsvæði til úthaga síns og vatnsbóls, en lagt var fyrir landamerkjadóm að setja niður merki umferðarsvæðisins 685

Uppboð.

Hæstiréttur staðfestir úrskurð uppboðsdóms um uppboðsskilmála fyrir jörð í eigu dánarbús, en skiptafundur hafði áður um skilmálana fjallað, sbr. 2. mgr. 50. gr. laga nr. 3/1878 .. 163

Uppboði á botnvörpuskipi frestað samkvæmt ákvæðum 3. gr. bráðabirgðalaga nr. 1/1961 og 3. gr. laga nr. 48/1961 506

Aðfararbann það, sem ákveðið er í 3. gr. laga nr. 1/1961 og 3. gr. laga nr. 48/1961, tók til uppboðs til fullnægju kröfu uppboðsbeiðanda, og var því staðfestur úrskurður uppboðsdóms um frestun uppboðsins 592

Uptaka.

Dæmd upptaka smyglvarnings samkvæmt ákvæðum tolllaga og áfengislaga, en 69. gr. laga nr. 19/1940 átti þar ekki við 63

Bifreiðarstjóri flutti í bifreið sinni 17 brennivínsflöskur, sem gerðar voru upptækar til ríkissjóðs samkvæmt 2. mgr. 42. gr. laga nr. 58/1954, þar sem eigi voru færðar að því nægar líkur, að vínföng þessi hefðu eigi verið ætluð til sölu 77

Vínföng, sem bifreiðarstjóri flutti í bifreið sinni, gerð upptæk samkvæmt 2. mgr. 42. gr. laga nr. 58/1954 131

Byssa og skotfæri, er M hafði í vörzlum sínum án leyfis stjórnvalda, gerð upptæk samkvæmt 3. gr. laga nr. 69/1936 376

Úrskurðir.

Úrskurður Hæstaréttar um, að Læknaráð Íslands láti, sbr. 1. og 2. mgr. 2. gr. laga nr. 14/1942, í té álitssgerð, varðandi skýrslu Rannsóknarstofu háskólans um krufningu konulíks, en andlát hennar varð með þeim hætti, að maður sætti ákæru samkvæmt 211. gr. laga nr. 19/1940 137

Hæstiréttur kveður með úrskurði á um framhaldsrannsókn í opinberu máli	271
Úrskurður Hæstaréttar um öflun málgagna í einkamáli ..	859, 887

Útburðarmál.

Húseign í Reykjavík var í sameign. Einn eigendanna, J, krafðist útburðar leigutaka nokkurs hluta hússins. Aðrir eigendur mótmæltu framkvæmd útburðar, þar sem J væri eigi bær að krefjast hans á eindæmi sitt, en þeir ættu húseignina ásamt J í óskiptri sameign og þá jafnframt rétt til ráðstöfunar allrar sameignarinnar í hlutfalli við eignaritölu sína. Gegn þessum mótmælum tókst J ekki að sanna rétt sinn til að ráðstafa afnotum umrædds hluta húseignarinnar, að sameigendum sínum forspurðum. Krafa J um útburð var því ekki tekin til greina	500
Íbúð í húsi einu í Reykjavík var þinglýst eign G, en S, sem þar bjó, taldi íbúðina raunverulega sameign þeirra. Hinn 21. janúar 1959 sagði G upp afnotum S af íbúðinni frá 14. maí s. á. að telja, og hinn 25. maí s. á. krafðist G útburðar S, er þá hafði eigi rýmt húsnæðið. S höfðaði hins vegar mál gegn G, þar sem hann krafðist afsals fyrir íbúðinni gegn greiðslu verðs hennar að hluta. Aflaði S ýmissa gagna, er hann taldi styðja málstað sinn, og lagði þau fram í útburðarmálinu, en eigi þóttu þau mega hnekkja þeim rétti, er G sem skráður eigandi allrar íbúðarinnar í þinglýsingarþókum hafði til að segja upp afnotum íbúðarinnar. Var krafa G um útburð því tekin til greina	629

Útivist aðilja.

Áfrýjandi sótti ekki dómþing.

Útivistardómur	142, 156, 253, 254, 335, 336, 337, 338, 604, 605, 606, 607, 714, 830
---------------------	---

Stefndi sótti ekki dómþing.

Mál flutt skriflega samkvæmt 1. tölulið 38. gr. laga nr. 112/1935	210, 272, 596
---	---------------

*Útsvör. Sjá skattar.**Varnarliðsmál.*

Samkvæmt leyfi Utanríkisráðuneytisins 15. marz 1955, er gilda skyldi fyrst um sinn, tók hlutafélagið B að sér að annast viðhaldsvinnu fyrir varnarlið Bandaríkjanna á Keflavíkurflugvelli. Utanríkisráðuneytið afturkallaði leyfi þetta með bréfi 28. júlí 1959 og tilkynnti B síðan með bréfi 19. ágúst s. á., að því væri óheimilt að taka að sér önnur verkefni fyrir varnarliðið með notkun tollfrjálsra tækja. Jafnframt

var varnarliðinu tjáð, að það mætti ekki taka við verk-tilboðum frá B. Í máli, er B höfðaði 6. nóvember 1959, var þess krafizt, að téð bönn við skiptum þess og varnarliðsins yrðu úr gildi felld og ríkissjóði dæmt að bæta tjón B af þessum ráðstöfunum. Samkvæmt 3. gr. varnarsamnings Íslands og Bandaríkjanna 5. maí 1951 og 6. gr. viðbætis við þann samning 8. maí 1951, fara starfsráðningar varnarliðsins, að því er tekur til íslenzkra aðilja, eigi fram á frjálsum vinnumarkaði, en eru háðar samþykki íslenzkra stjórnvalda, m. a. um það, hverjum sé heimilt að taka að sér framkvæmdir fyrir varnarliðið. Greind samningsákvæði, sem hafa lagagildi, sbr. lög nr. 110/1951, brjóta eigi í bága við 69. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944, og eigi fór Utanríkisráðuneytið út fyrir valdmörk sín með ákvörðunum þeim, sem um var að tefla. Að svo vöxnu máli voru kröfur B ekki teknar til greina 359

- P, sem unnið hafði í þjónustu herstjórnar Bandaríkjanna á Keflavíkurflugvelli, höfðaði mál gegn herstjóra varnarliðsins til greiðslu vangoldinna vinnulauna. Varnarsamningar Íslands og Bandaríkjanna, sem lögfestir voru með lögum nr. 110/1951, geyma eigi ákvæði, sem ráða megi af, að herstjórn Bandaríkjanna á Íslandi skuli hlíta lögsögu íslenzkra dómstóla í skiptum sínum við aðilja hér á landi, og eigi leiða reglur alþjóðalaga til þess, að herstjórnin sé seld undir lögsögu íslenzkra dómstóla um skipti sín við menn, er hún ræður hér til starfa. Samkvæmt þessu var máli P vísað frá héraðsdómi 613

Vátrygging.

Botnvörpungurinn M, eign útgerðarfélagsins h/f M, var í vátryggingu hjá vátryggingarfélaginu A tímabilið 15. apríl 1951 til 15. apríl 1956. Hinn 15. marz 1956 voru samkvæmt beiðni h/f M dómkvaddir menn til að meta kostnað við viðgerð á tilteknum skemmdum á b/v M, og kvaðst fyrirsvarsmaður félagsins beiðast matsins vegna væntanlegs flutnings skipsins til annars vátryggingarfélags, svo að girt væri fyrir deilur um það siðar meir, hvern viðgerðarkostnað A bæri að greiða. Niðurstaða matsmanna var sú, að viðgerðarkostnaður sá, sem um var að tefla, myndi nema alls kr. 171.506.89, og sótti h/f M A til greiðslu þeirrar fjárhæðar. Af hendi h/f M var því haldið fram, að umræddar skemmdir ættu rót sína að rekja til handvamar skipverja eða óveðra, og bæri vátryggingarfélaginu því að bæta þær samkvæmt vátryggingarsamningi aðilja. Vátryggingarfélaginu hafði eigi verið skýrt frá skemmdunum fyrr en í lok vátryggingartímabilsins, og var þó í ljós leitt, að

frá því í október 1951 og þar til í október 1955 hafði h/f M 32 sinnum fengið vátryggingarbætur úr hendi A vegna skemmda á nefndu skipi sínu, og talið var, að skipið hefði á nefndu tímabili verið fjórum sinnum á ári í slipp. Eigi var skemmdanna getið í skipsbókum, og var því allt á huldu um, hvenær þær hefðu orðið og hverjar bótakröfur kynnu að vera fyrndar samkvæmt ákvæðum 29. gr. laga nr. 20/1954. Að svo vöxnu máli átti h/f M eigi rétt til vátryggingarbóta úr hendi A, sbr. hér að lútandi ákvæði í vátryggingarsamningi aðilja og 21. og 22. gr. laga nr. 20/1954 142

V/b Skaftfellingur, VR 33, eign H, var skráður í Vestmannaeyjum sem fiskiskip og vátryggður hjá Bataábyrgðarfélagi Vestmannaeyja. Haustið 1956, er báturinn var í vöruflutningum milli Reykjavíkur og Vestmannaeyja, kom upp í bátinum eldur, er olli tjóni á bát og vörum. Er bataábyrgðarfélagið var krafði um greiðslu tjónbóta, hafði það uppi þá vörn, að trygging bátsins þar væri úr gildi gengin, þar sem hann hefði verið hafður í vöruflutningum, en tryggingin hefði verið miðuð við fiskveiðar og iðgjöld ákveðin samkvæmt því. Bataábyrgðarfélagið hafði hins vegar viðurkennt trygginguna með því að bæta að hluta tjón það, er á bátinum varð, samkvæmt mati eigin virðingarmanna. Þegar af þeirri ástæðu var vátryggjandaábyrgð dæmd á hendur félaginu 170

Vélbáturinn Skaftfellingur, 60.46 rúmlestir brúttó, var skráður í Vestmannaeyjum sem fiskiskip á árinu 1940. Fyrst um sinn var báturinn í fiskflutningum til Bretlands og að fiskveiðum jöfnum höndum. Eftir lok styrjaldarinnar var báturinn gerður út til botnvörpuveiða á vetrum og síldveiða á sumrum, auk þess sem hann var notaður til vöruflutninga milli innlendra hafna. Sumarið 1949 kom upp eldur í bátinum, þegar hann var á síldveiðum fyrir Norðurlandi, er skipverjum tókst ekki að slökkva. Annað skip kom þá á vettvang, og réð skipshöfn þess niðurlögum eldsins. Var sú hjálp metin björgun og björgunarlaun dæmd. Eigandi bátsins, H, höfðaði þá mál á hendur Bataábyrgðarfélagi Vestmannaeyja til endurgreiðslu björgunarlauna. Héraðsdómur tók þá kröfu til greina, enda hefði báturinn lögum samkvæmt verið í vátryggingu félagsins, er fengið hafði greitt úr rikissjóði tryggingariðgjald hans árið 1949, kr. 19.890.00. Fyrsta hluta árs 1950 lét bataábyrgðarfélagið virða bátinn til tryggingar og ákvað vátryggingariðgjald hans hjá félaginu. Um þetta leyti var báturinn aðallega gerður út til fiskveiða, en var brátt tekinn til vöruflutninga við strendur landsins. Árin 1954 til 1959, að báðum árum meðtöldum, var lögskráð á bátinn til vöruflutninga eingöngu, að undan-

skilinni netjaverðið 1954. Hinn 15. marz 1958 ritaði stjórn bátaábyrgðarfélagsins H bréf og tilkynnti honum, að váttryggingu bátsins hjá félaginu væri sagt upp frá 22. marz 1958, þar sem hann væri ekki notaður til fiskveiða, heldur flutninga eingöngu. H ritaði félaginu hinn 17. s. m. og mótmælti uppsögn tryggingarinnar, sem hann taldi óheimila bæði samkvæmt landslögum og lögum félagsins. Var mál þetta síðan í athugun aðilja og stjórnvalda, unz H höfðaði mál gegn félaginu með stefnu 2. apríl 1959 til dóms um það, að báturinn væri tryggingarskyldur hjá félaginu og að lögum í váttryggingu þess. Í dómi Hæstaréttar í máli þessu er rakin lagasetning um váttryggingu fiskiskipa, þ. á m. lagaboð um undanþágu Bátaábyrgðarfélags Vestmannaeyja frá hinni almennu löggjöf um þetta efni. Þar sem þau undanþáguákvæði miðuðu að því að gera hlut þess félags betri en annarra váttryggingarféлага, er um var að tefla, þótti eigi rétt að skýra 1. gr. laga nr. 110/1949 þannig, að félaginu væri skylt að tryggja skip, sem að staðaldri er notað til annars en fiskveiða, í viðtækara mæli en mælt er í 4. tölulið 21. gr. laga nr. 61/1947, en þar segir, að sé skip „að staðaldri notað til einhvers, sem er óviðkomandi fiskveiðum, er tjón, sem það veldur eða hlýtur, því aðeins bótaskyld, að váttryggjandi hafi samþykkt notkunina“. Samkvæmt þessu mátti Bátaábyrgðarfélag Vestmannaeyja, eins og á stóð og að framan er rakið, segja upp váttryggingu v/b Skaftfellings 176

- B rak þá atvinnu að leigja út bifreiðar án ökumanns, þar á meðal bifreiðina X, er váttryggingarfélagið A váttryggði til slíkra nota. Samkvæmt váttryggingarskilmálum var bifreiðin úr ábyrgð váttryggjanda, væri henni „stýrt af einhverjum þeim, sem ekki hefur löglegt ökuskríteini“. Þessi regla takmarkaðist hins vegar af því ákvæði váttryggingarskilmálanna, að váttryggingin tæki til skemmda, er verða kynnu á bifreiðinni, væri henni „stolið eða rænt“. L tók bifreiðina á leigu og gekkst undir þá skuldbindingu gagnvart B að lána hana ekki öðrum. L rauf þetta samningsákvæði, þar sem hann fékk M, sem eigi hafði ökuskríteini, stjórn bifreiðarinnar. Var hér um að tefla refsiverða háttsemi þeirra L og M beggja, sbr. 27. og 35. gr. og 80. gr. laga nr. 26/1958, og varð handhöfn M á bifreiðinni hvorki beint né óbeint rakin til neinnar réttarlegrar heimildar frá B. Talið var, að í hinu tilvitnaða ákvæði váttryggingarskilmálanna væri eigi aðeins átt við beinan þjófnað samkvæmt 244. gr. laga nr. 19/1940, heldur einnig við nytjastuld samkvæmt 259. gr. sömu laga, sbr. lög nr. 20/1956. Að svo vöxnu máli,

var váttryggingin talin taka til skemmda, sem urðu á bif-
reiðinni undir stjórn M 234

Váttryggingarfélagið T tókst með samningi 1. febrúar 1955 á
hendur að tryggja M h/f um fimm ára skeið gegn þeirri
einkréttarábyrgð, er á því hvíldi sem atvinnurekanda vegna
útgerðar b/v M, með tryggingarfé, allt að kr. 1.000.000.00,
þó með tilgreindum takmörkunum, M h/f greiddi ársiðgjöld
af tryggingu þessari, sem féllu í gjalddaga 1. febrúar árin
1955, 1956, 1957 og 1958. Í váttryggingarskilmálunum var
m. a. heimild til handa T til að segja tryggingunni upp með
14 daga fyrirvara, þá er stórfelld lækkun yrði á kaupmætti
íslenzkrar krónu, hvort sem hún stafaði af gengislækkun
eða öðrum orsökum, og með tilvitnun til þessa ákvæðis
sagði T hinn 31. október 1958 tryggingarsamningnum upp
frá 15. nóvember 1958 að telja. Til þess að halda trygging-
unni, varð M h/f að greiða aukaiðgjald, kr. 4.799.39, um
tímabilið 15. nóvember 1958 til 1. febrúar 1959. Leitt var í
ljós, að slík lækkun hafði orðið á kaupmætti íslenzku krón-
unnar á tímabilinu frá 1. febrúar 1955 til 31. október 1958,
að T var rétt að beita uppsagnarákvæði váttryggingarskil-
málanna, því er áður greinir, enda brutu þeir hvorki í
bága við 50. gr. laga nr. 20/1954 né önnur lög. Var T því
dæmd sýkna af kröfu M h/f um endurgreiðslu aukaiðgjaldsins 305

V/b Hellisey, VE 2, 25 rúmlestir að stærð, var skrásett í Vest-
mannaeyjum og í váttryggingu hjá Bataábyrgðarfélagi Vest-
mannaeyja. Hinn 18. október 1956 seldu eigendur bátsins
hann til Sauðárkróks. Skráningarskjöl bátsins voru send
bæjarfógetanum á Sauðárkróki ásamt tilkynningu um, að
báturinn hefði verið felldur af skipaskrá Vestmannaeyja.
Skjöl þessi fékk bæjarfógetinn í hendur hinn 26. október
1956, en eigi var báturinn skráður á Sauðárkróki fyrr en
12. marz 1957. Í janúarmánuði 1957, er báturinn lá við
hafnargarð á Sauðárkróki, hlekkist honum á í ofviðri.
Urðu á honum allmiklar skemmdir, og krafði eigandi hans
Bataábyrgðarfélag Vestmannaeyja um greiðslu tjónbóta.
Þar sem váttryggingarábyrgð félagsins á vélbátnum var í
gildi, unz hann var skráður af nýju á Sauðárkróki, var
því dæmt að bæta tjónið 421

Váttryggingarábyrgð bataábyrgðarfélags talin taka bæði til
spjalla, sem á bát urðu, er honum hlekkist á, svo og til
tjóns, er gat átt rót sína að rekja til mistaka við björg-
un hans 421

Hinn 30. júlí 1959, kl. 0850, var lögreglunni í Reykjavík til-
kynnt, að eldur mundi kominn upp í vörugeymslu h/f K
þar í kaupstaðnum. Er lögreglumenn komu á vettvang, kom
í ljós, að um eldsvoða var ekki að tefla, en í vörugeymsl-

unni stóð bifreið stjórnarformanns h/f K (S), og var hann örendur undir stýri bifreiðarinnar. Vélarhlíf bifreiðarinnar hafði verið lyft upp, geymsluhólf var opið, hjólkoppur hafði verið tekinn af vinstra afturhjóli, allar rúður dregnar niður, vélin hafði sýnilega verið í gangi, en stöðvazt, án þess að kveikjan væri rofin. Allar dyr hússins voru læstar, er fyrst var að komið, og loft mengað. Réttarkrufning var framkvæmd á líki S, og var banamein hans talið kolsýrlingseitrun vegna dvalar í lokuðu húsrými, þar sem bifreið var í gangi. S hafði verið slysathryggður hjá váttryggingarfélaginu T samkvæmt tryggingarbréfi 5. marz 1959. En upphaflega mun S hafa keypt slysathryggingu hjá T í marz 1954, þá að fjárhæð kr. 500.000.00, en tryggingarfjárhæðin var síðan hækkuð í marz 1957 í kr. 1.000.000.00, og eftir það hélzt hún óbreytt. Er ekkja S krafði T um tryggingarbætur, neitaði það greiðslu bótanna og bar aðallega fyrir sig, að S hefði framið sjálfsmorð, en samkvæmt skilmálum, er um trygginguna giltu, varð félagið eigi krafði dánarbóta, ef um sjálfsmorð var að tefla. Til vara byggði félagið greiðslusynjun sína á því, að S hefði orðið á stórkostlegt gáleysi í sambandi við váttryggingaratburðinn, og væri það því ekki bótaskyldt samkvæmt 124. gr. laga um váttryggingarsamninga nr. 20/1954. Lagt var til grundvallar, að banamein S hefði verið kolsýrlingseitrun, en eigi hafði T sérstaklega undanskilið sig ábyrgð af slíkum sökum. Eigi var sannað, að um sjálfsmorð væri að tefla. Þá var ekki í ljós leitt, að S hefði af ráðnum hug látið hjá liða nauðsynlegar ráðstafanir til varnar váttryggingaratburðinum, sbr. 124. gr. laga nr. 20/1954, en fyrir Hæstarétti var í ljós leitt, að T hafði í skilmálum sínum um trygginguna vikið frá því lagaákvæði, að því er varðaði stórkostlegt gáleysi váttryggða. T var því dæmt að greiða ekkju S váttryggingarfjárhæðina, kr. 1.000.000.00 511

Skipaútgerð ríkisins hafði um margra ára skeið á fylgibréfum með vörusendingum undanþegið sig ábyrgð á hverju því tjóni á farmi, sem sendandi mátti tryggja sig gegn „með venjulegri sjóváttryggingu samkvæmt W.A. skilmálum“. Við útskipun á vegum skipaútgerðarinnar eyðilagðist vörusending frá P h/f, er krafðist bóta úr hendi útgerðarinnar, kr. 5.335.00, enda kvað fyrirvarsmaður P h/f sér hafa verið ókunnugt um nefndan fyrirvara. Fyrirvarinn var prentaður á fylgibréfin á áberandi hátt, greindir skilmálar um sjóváttryggingu voru algengir hér á landi og P h/f hafði átt mikil viðskipti um flutninga við skipaútgerðina. Að svo vöxnu máli var henni dæmd sýkna af kröfu P h/f 720

Veð. Sjá sjóveð.

Veði. *Sjá lax- og silungsveiði.**Vettvangsmál.*

Mál út af ágreiningi um, hvort aðili ætti eignarrétt að land-spildu eða ítaksrétt aðeins, rekið sem vettvangsmál samkvæmt III. kafla laga nr. 41/1919	350
Landamerksamál samkvæmt II. kafla laga nr. 41/1919 ..	685, 760

Vextir

Hinn 16. september 1959 voru manni í héraði dæmdar tjónbætur ásamt 6% ársvöxtum til greiðsludags, en með dómi Hæstaréttar 16. janúar 1961 voru vextir af dómkröfunni ákveðnir 9% frá 22. febrúar 1960 til 29. desember 1960 og 7% frá þeim degi til greiðsludags, sbr. 31. gr. laga nr. 4/1960 og tilkynningar Seðlabanka Íslands um vaxtabreytingar frá 21. febrúar 1960 og 28. desember 1960, enda hafði kröfuhafi fengið novaleyfi fyrir Hæstarétti og borið þar fram kröfur um hærri vexti en krafizt hafði verið í héraði ..	5
Mikill dráttur hafði orðið á höfðun skaðabótamáls, og voru vextir af bótafjárhæð dæmdir frá stefnudegi	793

Vinnusamningar.

Krafa húsgagnasmíðameistara um greiðslu fyrir smíði innbúnaðar veitingastofu tekin til greina, enda ekki í ljós leitt, að hún væri ósanngjörn, sbr. 5. gr. laga nr. 39/1922, né sannað, að samið hefði verið um verkið í ákvæðisvinnu ..	98
Sýknað af kröfu um greiðslu fyrir gróft framræsluskurða, enda eigi sannað, að verkið hefði verið unnið samkvæmt beiðni landeiganda, né heldur í ljós leitt það gagn hans af greftinum, að hann ætti að bera kostnað af honum, sbr. 79. og 147. gr. vatnalaga nr. 15/1923	428
Krafa arkitekts um þóknun fyrir hústeikningar tekin til greina og sagt, að eðlilegast sé við það að miða, að arkitekt, sem ráðizt hefur til að teikna hús, hafi verið falið að gera allar teikningar þess, hafi annað eigi verið sérstaklega áskilið	715
Kaupkrafa sjómanns á grundvelli kjarasamnings	786, 790
Verzlunarstúlku vikið fyrirvaralaust úr starfi án sannaðra saka og andstætt ákvæði kjarasamnings um þriggja mánaða uppsagnarfrest. Henni dæmdar bætur í samræmi við kjör, sem hún hafði notið	868
Leikkonu við Þjóðleikhúsið sagt upp starfa andstætt ákvæðum, er að lögum giltu um kjör hennar, og henni dæmdar bætur af því efni	878

Vitni.

- Afstaða vitnis til atburða var með þeim hætti, að hún þótti veikja sönnunargildi vættis þess um atburðina 376
- G gaf samkvæmt beiðni E ranga skýrslu fyrir rannsóknarlögreglu og staðfesti skýrsluna með undirskrift sinni. Varðaði þetta við 147. gr. laga nr. 19/1940 538
- K hafði samkvæmt beiðni E gefið rannsóknarlögreglu ranga skýrslu um sakarefni, og varðaði það hann við 147. gr. laga nr. 19/1940. Er hann síðar kom fyrir dóm, bar hann einnig rangt um sama efni. Á dómþinginu var hann ekki nefndur vitni, heldur „mætti“, og eigi varð séð, að brýnd hefði verið fyrir honum vitnaskyldan með þeim hætti, sem boðið er í 100. gr. laga nr. 27/1951. Þá tjáði dómariinn honum ekki, hvort hann væri krafinn vitnisburðar eða yfirheyrður vegna grunar um refsiverða hegðun, sbr. 2. mgr. 77. gr. nefndra laga. Þar sem K mátti því vera í vafa um þetta, var honum dæmd sýkna af ákæru um brot gegn 142. gr. laga nr. 19/1940 538
- Fyrir framangreint atferli var E dæmd refsing eftir 147. sbr. 22. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Þá gerði E og árangurslausa tilraun til að fá K til rangs framburðar. Varðaði það hann við sömu lagaákvæði, sbr. 20. gr. laganna. Með fortölum sínum við þá G og K um rangan framburð varð E enn fremur sekur við 142. gr. sbr. 22. og 20. gr. laga nr. 19/1940 538

Víxilmál.

- Þrír menn dæmdir til að greiða víxilskuld einn fyrir alla og allir fyrir einn 210
- Staðfestur dómur í víxilmáli 272

*Þjóðaréttur. Sjá alþjóðalög.**Þjófnaður.*

- Mánudaginn 3. marz 1958 tilkynnti forstjóri verzlunarfyrirtækis á Akranesi lögreglustjóranum þar, að þá nýverið hefði verið framið innbrot í vörugæmslu fyrirtækisins og stolið þaðan þremur dúnkum af svonefndum Leótöflum. Ekkert kom fram í málinu fyrr en 23. júní s. á., er lögreglan fékk vitneskju um, að smádrengur hefði um hönd mikið af samskonar töflum og stolið hafði verið. Við eftirgrennsan skýrði drengurinn svo frá, að bróðir hans, H, ætti mikið af þessum töflum heima hjá sér, og fannst í herbergi hans hálf-fullur dunkur af töflum. H neitaði allri sök á innbrotsþjófnaðinum. Talið var, að þjófnaðurinn hefði verið framinn einhvern tíma í næstu viku fyrir 3. marz 1958, en H

var skráður skipverji á togara, sem var í veiðiför án viðkomu á Akranesi frá 21. febrúar 1958 til 10. marz s. á. Samkvæmt þessu og með hliðsjón af því, hvernig aðgangi að vörugeymslunni og herbergi H var háttað, þóttu sönnur eigi færðar að sök H, og var hann því sýknaður	124
H, sem ásamt tveimur mönnum öðrum braut upp hengilás fyrir geymsluskúr, þar sem þeir stálu þremur pökkum af sprengiefni (dynamit), dæmd refsing samkvæmt 2. mgr. 244. gr. laga nr. 19/1940	124
Manni dæmd refsing fyrir þjófnað á reiðhjóli, útvarpstæki og tóbaksvörum svo og fyrir tilraun til þjófnaðar	367

Ærumeiðingar. Sjá meiðyrði.

Ökuleyfi. Sjá atvinnuréttindi.

Ölvun. Sjá áfengislagabrot.

Örorka.

Læknir telur varanlega örorku manns 30%, „er skiptist þannig: Traumatisk neurosa 15% og sköddun á blóðrás 15%“	5
Ellefu ára drengur slasaðist svo á vinnustað, að nema varð brott vinstri handlegg hans um 15 cm neðan axlarliðar. Læknir mat varanlega örorku drengsins 75%	186
Maður lærbrotnaði í umferðarslysi. Brotið greri, en fóturinn styttist og rýrnaði. Læknir taldi örorku mannsins nema 20%	432
Drengur lærbrotnaði í umferðarslysi. Varð um tveggja cm stytting á fætinum, og leiddi það til hryggskekkju í mjóbaki. Varanleg örorka drengsins var metin 10%	620
Varanleg örorka manns, er missti sjón á hægri auga, metin 20%	632
Við fermingu skips féll skipverji af þilfari niður í lest skipsins og hlaut beinbrot á vinstra úlnlið og vinstra læri. Hann varð ekki jafngóður, og var örorka hans talin nema 18% ..	653
Læknir metur manni 10% varanlega örorku, er leiddi af fótbroti í bifreiðarslysi	675
Örorka manns, sem slasast hafði og misst framan af þremur fingrum hægri handar, var metin til frambúðar 26%	749
Varanleg örorka manns, er slasast hafði og hlotið heilsutjón, metin 45%	793
Varanleg örorka manns, sem misst hafði þumalfingur hægri handar af slysförum, metin 18%	888

